THE

ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY DEBATES

OFFICIAL REPORT

Second Day of the Third Session of the Andhra Pradesh Legislative Assembly

ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY

Friday, the 12th August, 1983.

The House met at Half-past Eight of the Clock.

Mr. Speaker in the Chair

ORAL ANSWERS TO QUESTIONS

8.30 a.m

మిస్టర్ స్పీకర్ :—ముఖ్యమంత్రిగారు గోదావరి వరదలు వస్తే చాలా ప్రాంతాలు జలమయం అయినవి చూడడానికి హెలికాప్టర్‌లో వెళ్ళినారు. వారు నాకు లెటర్ పంపించినారు, కనుక వారి కార్యక్రమం అంతా మన ఆర్థిక మంత్రిగారు భాస్కరరావుగారు నిర్వహిస్తారు.

Police Set up in the State

1—

*551 Q.-Sri Vasantha Nageswara Rao (Nandigama);—Will the Chief Minister be pleased to state:

(a) whether it is a fact that the Police set up in our State is top heavy with a large number of Deputy Inspectors General of Police and fewer constables at the bottom rung of the ladder, and

(b) If so, whether the Government would evolve ratio whereby there shall be a particular number of Police Constables to every Sub-Inspector of Police, Circle Inspector of Police, Deputy Superintendent of Police, Superintendent of Police etc.?

ముఖ్యమంత్రి తరపున ఆర్థిక శాఖామాత్యులు (శ్రీ ఎన్. భాస్కరరావు):-

(ఎ) లేదండి.

(బి) ఉత్పన్నం కాదండి.

శ్రీ వి. నాగేశ్వరరావు :—ఈనాడు మన రాష్ట్రంలో ఉన్న పోలీసు వ్యవస్థలో అదనపు ఐ.జి.పి.ల సంఖ్య చూస్తే ఎస్.పి.ల కన్నా ఎక్కువ ఉంది. ఇదంతా తలకాయ లావు అయి చేతులు కాళ్ళు సన్నబడ్డ మనిషి రోగగ్రస్థుడుగా ఎట్లా ఉంటాడో ఈ రాష్ట్రంలో పోలీసు వ్యవస్థ అట్లా ఉంది. తాలూకా

*An asterisk before the name indicates confirmation by the Member.

స్థాయిలో పోలీసు స్టేషన్‌లో కానిస్టేబుల్స్ లేరు; హెడ్ కానిస్టేబుల్స్ లేరు; ఎస్.ఐ.లు లేరు. ఇక్కడ మాత్రం డి.ఐ.జి.లు అదనపు ఐ.జి.పిలు విధివిధిన, గొందిగొందిన ఉన్న విషయం మనకు తెలుస్తున్నది. ఆర్థికశాఖామాత్యులు సమాధానం చెబుతూ, లేదు, ఉత్పన్నం కాదని అంటే అది న్యాయం కాదు. ఈనాడు రాష్ట్రంలో జరుగుతున్నటువంటి బందిపోటు దొంగతనాలు అరికట్టాలంటే పోలీసు స్టేషనులో కానిస్టేబుల్స్, హెడ్ కానిస్టేబుల్స్ సంఖ్య పెంచాలన్న విషయం ఈ ప్రభుత్వం గుర్తించిందా? లేదా?

శ్రీ ఎన్. భాస్కరరావు :—కొన్ని నిర్దిష్టమైన విధులను నిర్వర్తించేందుకై ప్రభుత్వం డి.ఐ.జి. పోస్టులను క్రియేట్ చేసింది తప్ప యిదేదో తలకాయలావు, కాళ్లు తక్కువ అంటే సబబు కాదేమో. ఎందుచేతనంటే మన రాష్ట్రంలో మొత్తం పోలీసు సిబ్బంది సంఖ్య 51,670 మంది కానిస్టేబుల్స్ ఉన్నారని మనవి చేస్తున్నాను. దీనికి యింకా వివరాలు కావాలంటే డైరెక్టర్ జనరల్ ఆఫ్ పోలీసు ఒకరు ఉంటే ఐ.జి.పిలు నలుగురు, ప్రత్యేక ఐ.జి.పిలు 8 మంది అదనపు డి.ఐ.జి.లు 14 మంది ఉంటే డి.ఐ.జిలు 19 మంది మాత్రమే ఉన్నారని గౌరవసభ్యులకు మనవి చేస్తున్నాను. ఈ విధంగా దీని అవసరం కోసం ప్రత్యేక పరిస్థితుల కారణంగా ఆ పోస్టులను క్రియేట్ చేయడం జరిగింది తప్ప మరొకటి కాదని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ ఎ. నాగేశ్వర రావు :—అసలు కానిస్టేబుల్స్, హెడ్ కానిస్టేబుల్స్ సంఖ్య పెంచవలసిన అవసరం ఉందని ప్రభుత్వం భావిస్తున్నదా? లేదా? ఈనాడు కొరత ఉందని గుర్తించినారా? లేదా?

శ్రీ ఎన్. భాస్కరరావు :—కొన్ని రాష్ట్రాలలో కంటే మన రాష్ట్రంలో నిష్పత్తిలో చూస్తే యెక్కువగా ఉన్నారు. కాని కొన్ని రాష్ట్రాలలో కంటే మన రాష్ట్రంలో తక్కువగా కూడా ఉన్నారు. ఆ నిష్పత్తి కూడా ఈ సంఖ్య ప్రకారం ప్రతి 10,000 జనాభాకు 9.4 పోలీసులు మన రాష్ట్రంలో ఉన్నారు. మన పొరుగు రాష్ట్రం అయిన తమిళనాడులో 10.9 ఉంటే కర్నాటకలో 11.1 ఉంటే మహారాష్ట్రలో 15.2 ఉన్నారు. ఆ పై మూడు రాష్ట్రాలలో కంటే యెక్కువగా ఉన్నారు, అదే విధంగా బీహారు, కేరళ రాష్ట్రాలతో పోలిస్తే బీహారులో 9.1 మాత్రమే ఉన్నారు. కేరళలో 8.9 మాత్రమే ఉన్నారు. మరి మొత్తం దేశంలో ఉన్న నిష్పత్తిచూస్తే 12.6 ఉంది. మొత్తం దేశంలో ఉన్న దానికి కూడా మనం రీచ్ కాలేదు. కొన్ని రాష్ట్రాలలో తక్కువ ఉన్న మాట వాస్తవమే. అని మనవిచేస్తున్నాను.

శ్రీ ఎన్. రాఘవ రెడ్డి (నక్రేకల్) :—ఇప్పుడు మంత్రిగారు చెప్పిన సమాధానంలో అసలు ఐ. జి. పి. లు ప్రత్యేక ఐ. జి. పి. లు కలిపి డి. ఐ. జి. లు కన్నా యెక్కువగా ఉన్నట్లు ఉంది. ఐ.జి.పి.లు కన్నా యెక్కువ మంది ఉంటే యిది ఓవర్ హెడ్ అడ్మినిస్ట్రేషన్ కాకుండా ఏమి అవుతుంది?

శ్రీ ఎన్. భాస్కరరావు :—నేను చదవడం వాస్తవమే. వారిని ప్రత్యేక అవసరాలకోసం వారి విధులు నిర్వర్తించడం కోసం వారిని వేయడం జరిగింది. ఎందుచేతనంటే తమకు తెలుసు ఎలక్ట్రిసిటీ డిపార్టుమెంటు, రైల్వే డిపార్టుమెంటు లేక మరొక డిపార్టుమెంటు ఉందంటే అక్కడ పోలీసు శాఖ అధికారులు నిర్వర్తించవలసిన అవసరాలు ఉన్నాయి. కనుక ప్రత్యేక పరిస్థితులలో వారిని నియమించడం జరిగింది. కనుక వారు అధిక సంఖ్యలో ఉన్నారు. ఇప్పుడు క్రింది లెవెల్‌లో తక్కువగా ఉన్నారని చెప్పడానికి యిక్కడ రికార్డ్సులో కనపడడం లేదు.

శ్రీ ఎం. వెంకయ్యనాయుడు (ఉదయగిరి) :—రికార్డులో కనబడడం లేదంటారా ? లేకపోతే అసలే కనబడడం లేదంటారా ? మంత్రిగారు యేమి సెలవిస్తున్నారంటే పోలీసులు తక్కువగా ఉన్నట్లు, పై స్థాయిలో అధికారుల పోస్టులు యెక్కువగా ఉన్నట్లు రికార్డులో కనబడడంలేదని మంత్రిగారు అంటున్నారు. How many Inspectors General' of Police were there before ten years and how many are there now ? Similarly, how many constables were there before ten years and how many are there now? ఒకేసారి పై స్థాయి అధికారుల సంఖ్య యెక్కువగా పెరిగిపోతోందని, దీనికి అనుగుణంగా క్రింది స్థాయిలో కానిస్టేబుల్స్ సంఖ్య పెరగడం లేదని పోలీసు కమీషన్ సిఫార్సులు ఉన్నాయి. మన మాజీ ఐ. జి. పి. గారు దీనిని పెంచాలని చెప్పి ఉన్నారు. 51,000 నుంచి నుంచి 75,000 వరకు కనీసం తీసుకొని వెడితేకాని అడ్మినిస్ట్రేషన్ నడవదని మెస్ లేకపోతే యేమీ చేయలేమని అనేకసార్లు బందిపోటు దొంగతనాలు సందర్భంగా పోలీసు అధికారులు ప్రకటించిన విషయం ప్రభుత్వ దృష్టికి వచ్చిందా ? ఇప్పటికైనా ఆల్ ఇండియా లెవెల్‌కు చేరడానికి ప్రభుత్వం ప్రయత్నం చేస్తుందా ?

శ్రీ ఎన్. భాస్కరరావు :—గౌరవ సభ్యులకు తెలుసు. తమ ద్వారా మనవిచేస్తున్నాను. ఈ సందర్భంలోనే ఒన్‌మేన్ పోలీసు కమీషన్‌ను వేయాలని దానికి మన మాజీ ఐ. జి. పి. రామచంద్రారెడ్డిగారిని నియమించడం జరిగింది. వారు ఈ విషయాలన్నీ కూలంకషంగా చర్చించి, తెలుసుకొని అవసరం అయితే జిల్లాలలో పర్యటన చేసి వారి అభిప్రాయాలను వారికి ఉన్న అనుభవంతో మంచి రిపోర్టును యివ్వాలని కోరడం జరిగింది. దాని ఆధారం చేసుకొని మనము యే విధంగా యెంతెంత మందిని పెంచుకోవాలనే విషయం ప్రభుత్వం పూర్తిగా పరిశీలన చేస్తుందని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ ఎస్. వెంకటరత్నం (గుంటూరు II) :—అధ్యక్షా, దాదాపు 10, 15 సంవత్సరాల క్రితం దీనిని సర్వేచేసి యిచ్చిన యీ కమిటీ రిపోర్ట్సులో యీ కానిస్టేబుల్స్ చాలా తక్కువగా ఉన్నారని ప్రభుత్వానికి కూడా తెలుసు. ఒకవైపు పై స్థాయి వారి సంఖ్య పెంచుకుంటూ పోతున్నారు. ప్రపోర్షనల్‌గా క్రింది స్థాయిలో ఉన్న కానిస్టేబుల్స్ సంఖ్య పెరగడం లేదు. అది కనపడుతున్న సత్యం. తర్వాత మాజీ ఐ.జి.పి. రామచంద్రారెడ్డి గారి కమీషన్‌ను వేశారు. రామచంద్రారెడ్డి గారు కొంత క్వశ్చనీర్‌ను సర్క్యులేట్ చేశారు. ఆ క్వశ్చనీర్‌లో

కానిస్టేబుల్స్ సంఖ్య పెంచాలా లేదా అనే ప్రశ్న అందులో ఉందా? ఆయనకు యిచ్చిన కమీషన్‌లో యిది కూడా ఒక భాగమేనా?

శ్రీ ఎన్. భాస్కరరావు :—గౌరవ సభ్యులు అడిగిన విషయాన్ని తెలుసుకున్నాను. ఆ క్వశ్చనీర్ లో యిది కూడా చెబుతున్నారు. కనుక యెంతమంది కావాలి, యీ స్థాయిలో యెంతవరకు పెంచాలి. యీ విషయాలన్నీ క్వశ్చనీర్ లో ఉన్నాయి. కమీషన్ రిపోర్టు వచ్చిన తర్వాత అన్ని విషయాలు వస్తాయి.

శ్రీ ఎం. ఓంకార్ (నర్సంపేట) :—శరీరాన్ని బట్టి చొక్కా కుట్టాలా? లేక చొక్కాను బట్టి శరీరాన్ని కత్తిరించాలా అన్నట్లుగా యీ ప్రశ్న ఉంది. మన రాష్ట్ర అవసరాలను బట్టి పోలీసు సంఖ్యను పెంచుకుంటాము కాని అధికారుల నిష్పత్తిని బట్టి పెంచడం జరగదు. అసలు ఒక ఐ.జి.పి. ని ప్రమోట్ చేసుకోవాలనుకుంటే, లేక ఒక డి.ఐ.జి ని ప్రమోట్ చేసుకోవాలనుకుంటే అవసరాన్ని బట్టి ఆయనకు ముందు ఉన్న వారికి సీనియారిటీ ప్రకారం రేంక్ యిచ్చి ఆ తర్వాత చేసుకుంటాము. కాని అవసరాన్ని బట్టి ప్రమోషన్‌లు డి.ఐ.జి. లలో కాని ఐ.జి.పి. లలో కాని జరగడం లేదన్నది వాస్తవం కాదా? అసలు ఒరిజినల్‌గా ఒక నిష్పత్తి అనేది ఉందా? ఆ నిష్పత్తి కానిస్టేబుల్ క్రింది లెవెల్ వరకు ఉండాలనేది ఉందా? ఏ బజారులో చూసినా డి.ఐ జీ. లే. సబ్ యిన్స్పెక్టర్లు లేరు. రెవెన్యూ వారు నిర్వర్తించవలసిన బాధ్యతలకు ఐ. పి ఎస్. ఆఫీసర్లనే పంపిస్తున్నారు. ఇది అక్రమం అని అనేకసార్లు వచ్చింది. ఈ దృష్ట్యా యిప్పటికయినా మీ అవసరాల నిమిత్తం సంఖ్యకు మించి ప్రమోట్ చేసే పద్ధతికి స్వస్తి చెప్పి రీ ఆర్గనైజ్ చేస్తారా?

శ్రీ ఎన్. భాస్కరరావు :—గౌరవ సభ్యులు చెప్పినదానిని పూర్తిగా పరిశీలన చేయిస్తానని, ప్రభుత్వము తరపున తెలియజేస్తున్నాను. వారు చొక్కా ముందా, శరీరం ముందా అన్నారు. రెండూ అవసరమే అవసరాన్ని బట్టి. నేషనల్ లెవెల్‌లో మన దేశపు నిష్పత్తి 12.6 వుంటే మన రాష్ట్రములో 9.4 ఎంతో వుంది. దీనిని ఎలా సరిచేస్తే బాగుంటుందో కూలంకషంగా పరిశీలన చేయటానికి రామచంద్రారెడ్డి కమిషన్‌న్ని వేశాము. ఆ కమిషన్ రిపోర్టు వచ్చిన తరువాత, వారు సమర్పిస్తున్న అన్ని అంశాలను పరిశీలనలోకి తీసుకొంటామని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ వి. నాగేశ్వరరావు :—పది సంవత్సరాల నాడు డి.ఐ.జి. ల శాతం ఎంత? కానిస్టేబుల్స్ శాతం ఎంత? ఈనాడున్న వారి శాతం ఎంత? ఏ రేషియో ప్రకారం పెంచారు? మీరు డి. ఐ. జి. లను పెంచిన రేటులో కానిస్టేబుల్స్‌ని పెంచారా? ఆ నాడు ఎస్.పి. లు చేసిన పనినే డి.ఐ.జి. లు చేస్తున్నారా? జాతీయ స్థాయి అన్నారు. జాతీయ స్థాయికి మించి బందిపోటు దొంగతనాలు జరుగుతున్నట్లు వార్తలు వస్తున్నప్పుడు, కానిస్టేబుళ్ళని, హెడ్ కానిస్టేబుల్ ని పెంచానే విషయాన్ని ప్రభుత్వము గుర్తించిందా లేదా?

శ్రీ ఎన్. భాస్కరరావు:- వారు చెప్పినదానిని తప్పకుండా పరిశీలన చేస్తాము.

Declaration of Assets And Liabilities of Ministers

2—

*322 Q.—Sri M. Venkaiah Naidu :—Will the Chief Minister be pleased to state :

(a) whether the Chief Minister and Ministers of the State Government declared their assets and liabilities ; and

(b) if so, the details may be placed on the Table of the House?

మిస్టర్ స్పీకర్ :—రెండవ ప్రశ్నకు (*322) సంబంధించి ఇంకనూ భోగట్టా రావలసి వున్నదని, అందువల్ల వాయిదా వేయుమని ముఖ్యమంత్రిగారు కోరినారు. ఈ సమావేశములోనే ఈ ప్రశ్న వస్తుంది. కనుక దీనిని వాయిదా వేస్తున్నాము.

Revival of Wool Weasers Co-operative Society Ltd. Chennaraopet

3—

*270 Q.—Sarvasri M. Omkar, N. Raghava Reddy, M. Ramkishan Rao (Khammam), M. Yerraiah Reddy, (Bhadrachalam, and Smt. M. Swarajyam (Tungaturthy):—Will the Chief Minister be pleased to state:

(a) whether it is a fact that the Wool Weavers Co-operative Society Limited, Chennaraopet in Narsampet taluk, Warangal District has not been revived though the correspondence is going on since 1978;

(b) if so, the reasons therefor:

(c) whether it is a fact that owing to non-revival of the said Society, the members of the said Society are evperiencing indescribable agonies besides affecting valuable production of Wool items; and

(d) the steps taken to revive the Society and the production?

శ్రీ ఎన్. భాస్కరరావు:—(ఎ) వరంగల్లు జిల్లా నర్సంపేట తాలూకా చెన్నారావుపేటలోని ఉన్ని నేత పనివారల సహకార సంఘాన్ని 24-2-83 నుండి పునరుద్ధరించడం జరిగింది.

(బి) (సి) ఉత్పన్నం కావు.

(డి) సంఘాన్ని పునరుద్ధరించడంతో ప్రభుత్వం వాటా మూలధన సహాయం క్రింద రూ. 10,000/- మంజూరు చేసింది. ఆ సంఘం రూ. 1.20 లక్షల నగదు పరపతి మంజూరు కోసం దరఖాస్తును పెట్టుకున్నది. దానిని పరిశీలించి 1983-84లో మంజూరు చేయవలసిందని సిఫార్సు చేస్తూ వరంగల్లు సహకార కేంద్ర బ్యాంకుకు పంపడం జరిగింది. సంఘ వ్యవహారాలను నిర్వహించడానికి ఒక కమిటీని నియమించారు. సంఘం బాగా పనిచేయాలన్న ఆసక్తిగల సభ్యులతో కూడిన ఆ కమిటీ 1-3-1983 నుండి బాధ్యతలు స్వీకరించింది. ఈ సంఘాన్ని హైదరాబాదులోని వూల్ ఆపెక్సు సొసైటీతో ముడిపెట్టి దాని సహకారంతో ఒక ఉత్పత్తి కార్యక్రమాన్ని సంపాదించి ఉత్పత్తుల మార్కెటింగుకు సదుపాయం కల్పించడానికి ఏర్పాట్లు జరుగుతున్నాయి.

శ్రీ ఎం. ఓంకార్ :—ఈ ప్రశ్న వేసిన తరువాతనే ఆ సంఘాన్ని పునరుద్ధరించిన మాట వాస్తవమే. ఈ ప్రశ్న వేసిన తరువాత, వెంబడే నా లెటరు వెళ్ళింది. అసలు (ఎ) లో 1978 నుండి 82 ఫిబ్రివరి-మార్చిదాకా ఈ సంఘాన్ని పునరుద్ధరించకుండా వుండటానికి కారణమేమి? అందుకు బాధ్యులు

ఎవరు ? ఇప్పటికీ వారికి కావలసిన అప్పులు యివ్వడంలో చాలా జాప్యము జరుగుచున్నది. ఆ సంస్థ ఇప్పటికైనా సక్రమంగా జరగడానికి ప్రభుత్వము ఏమి చర్యలు తీసుకొంటున్నది ?

శ్రీ ఎస్. భాస్కరరావు :—వాస్తవానికి, ఈ సంఘము 1956లో 412 మంది సభ్యులతో ఏర్పాటు అయింది. దీని జూరిస్‌డిక్షన్ కట్ చేస్తూ, ప్రక్క గ్రామములో మరొక వూలు సంఘాన్ని పెట్టిన కారణము చేత, ఆ తరువాత సంఘ సభ్యులు తగ్గిన కారణముచేత, ఈ సంఘములో పని సక్రమమైన పంథాలో జరుగక పోవడంవల్ల, ఈ సంఘము దెబ్బతిన్నదని, కొందరు అప్లికేషన్ పెట్టగా, దానిపై ప్రభుత్వము అడిగిన అన్ని అంశాలపై ఆఫీసర్లు ఏమి చెప్పారంటే 22–1–82 న దీనికి నిర్దిష్టమైన కొన్ని అవకాశాలున్నాయి, దీన్ని ఈ విధంగా, చేయండనివారు రిపోర్టు చేయగా, దాన్ని ఆధారము చేసుకొని. తమ ద్వారా ఇపుడే మనవి చేసినట్లుగా, 1–3–83 న కొత్త సంఘము బాధ్యతలు తీసుకొన్నది. దీనికి దగ్గర దగ్గరగారు 15 వేలు మూలధనం ప్రభుత్వము నుండి ఇవ్వడం జరిగింది. వారు కూడా మేము అనుకొన్న దానికన్నా ఎక్కువగా దగ్గర దగ్గరగా రూ 25,704 లు సభ్యులు వసూలు చేశారు. సంఘములో వున్నవారు వస్త్రాలు తయారు చేస్తి, తమ వేతనాలు కూడా తీసుకొన్నారు. ఈ సంఘము ఇక ముందు బాగా పని చేసే అవకాశాలున్నాయి. పని చేస్తుందని కూడా ప్రభుత్వము విశ్వసిస్తున్నది.

శ్రీ ఎం. ఓంకార్ :—వున్ని పారిశ్రామిక సహకార వ్యవస్థ ముఖ్యంగా గొంగళ్ళ ఉత్పత్తి వరంగల్ జిల్లాలో చాలా ప్రత్యేకత వుంది. జనగాం, నర్సగపేటలో వీటి కేంద్రాలున్నాయి. అధికారుల యొక్క, స్వార్థపూరితులైన అనధికారుల యొక్క పొత్తులతోటి ఈ వృత్తులు చాలా దెబ్బ తిన్నాయి. భవిష్యత్తులోనైనా ఇలాంటి అక్రమాలకు తావులేకుండా ప్రభుత్వము పూర్తి సహకారమిచ్చి నడిపిస్తారా ?

శ్రీ ఎస్. భాస్కరరావు :—అలాంటి అక్రమాలకు తావు యివ్వకుండా ప్రభుత్వము పూర్తి శ్రద్ధతో పని చేస్తుందని మనవి చేస్తున్నాను.

Closure of Machilipatnam Port

4—

*342 Q.—Sri Vasantha Nageswara Rao:—Will the Minister for Works be pleased to state:

(a) whether it is a fact that the Machilipatnam Port is going to be closed and its activity would be carried out by Kakinada Port; and

(b) if so, the reasons therefor?

వర్క్సు శాఖామాత్యులు (శ్రీ ఎన్. శ్రీనివాసులరెడ్డి) :—(ఎ) లేదండి.

(బి) ఈ ప్రశ్నకు తావులేదు.

శ్రీ వి. నాగేశ్వరరావు :—మన రాష్ట్రంలో అతి పురాతనమైన మచిలీపట్టణము, ఓడ రేవును కాకినాడకు తరలించాలన్న ఉద్దేశముపై, కార్గోబోట్లను

తరలించినట్లు వార్తలు వచ్చాయి. దానితోబాటు అక్కడ నుండి అధికారులు ఇక్కడకు వచ్చి, ఇక్కడ పని లేదు కాబట్టి తరలిస్తున్నామని చెప్పడంతో కృష్ణా జిల్లా వాసులు ఆందోళన చెందుతున్నారు. కేంద్ర ప్రభుత్వము నుండి ఐరన్ ఓర్ మచిలీపట్టణము ఓడరేవు నుండి ఇతర ప్రాంతాలకు ఎగుమతి అయ్యేది, కార్గో బోట్స్‌ని కాకినాడకు తరలిస్తున్న మాట వాస్తవమా? మచిలీపట్టణము ఓడరేవుని అభివృద్ధి పరచడానికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వము తీసుకొంటున్న చర్యలు ఏమి?

శ్రీ ఎన్. శ్రీనివాసులురెడ్డి :— ఇప్పటికి మచిలీపట్టణము ఓడరేవు మీద 138 లక్షల చిల్లర రూపాయలు ఖర్చు చేయడం జరిగింది. ఈ సంవత్సరము కూడా 20 లక్షలు యిచ్చాము. తొందరలోనే ఈ నెల మూడవ వారంలో మచిలీపట్టణము ఓడ రేవు నుండి తొలి ఓడ బయలుదేరుతుంది. బయలుదేరే దానికి పునరుద్ధరణ కార్యక్రమం కూడా చేపట్టడం జరుగుచున్నది.

శ్రీ వి. నాగేశ్వరరావు :—మచిలీపట్టణములో వున్న 15 కార్గో బోట్స్‌ని కాకినాడకు తరలిస్తున్న మాట వాస్తవమా?

శ్రీ ఎన్. శ్రీనివాసులురెడ్డి :—ఇంతకు ముందు తరలించారో లేదో నా దగ్గర సమాచారము లేదు. కాని ఇకముందు జరగదని వారికి హామీ ఇస్తున్నాను.

శ్రీ వి. నాగేశ్వరరావు :—మచిలీపట్టణము ఓడ రేవు నుండి ఏప్రిల్ నెలలో కార్గో బోట్స్‌ని కాకినాడకు తరలించి వుంటే, వాటిని తిరిగి తీసుకొని రావడానికి చర్యలు తీసుకొంటున్నారా?

శ్రీ ఎన్. శ్రీనివాసులురెడ్డి :—తప్పకుండా పరిశీలన చేస్తాము.

శ్రీ ఎం. గోపాలకృష్ణ (కాకినాడ) :—మన రాష్ట్రములో వున్న కాకినాడ రేవు నుండి మచిలీపట్టణము రేవుకు ఎగుమతి చేయడం కన్న, ఇతర రాష్ట్రాల నుండి కలకత్తా, మద్రాసుకు పోతున్న ఎగుమతులను మచిలీపట్టణము ఓడరేవుకు తెచ్చుకునే ప్రయత్నము ప్రభుత్వానికి వుందా?

శ్రీ ఎన్. శ్రీనివాసులు రెడ్డి :—1980 నుండి భారత ఆహార సంస్థ ఎరువులను దిగుమతి చేయడం ఆపారు. కేంద్ర ప్రభుత్వముతో కరెస్పాండెన్స్ జరుపుతూ వున్నాము. డైరెక్టరు ఆఫ్ స్టేట్ పోర్ట్స్ ఎండ్ షిప్పింగ్ ఏజెంట్స్ పిలిచి, ఒక సమావేశం ఏర్పాటు చేసి, వాళ్ళను ఒప్పించడం జరిగింది. 3 వేల టన్నుల తవుడును ఎగుమతి చేయాలని మొదటసారిగా ప్రభుత్వము ఒక నిర్ణయానికి వచ్చింది. తప్పకుండా పునరుద్ధరిస్తాము. ఈ పోర్ట్‌ని అభివృద్ధి చేయాలని ప్రభుత్వము ఆకాంక్షిస్తున్నది.

శ్రీ ఎం. వి. కృష్ణారావు (అవనిగడ్డ) :—ఇది చాల పురాతన ఓడరేవు. దీనికి వచ్చిన లోటు ఏమిటంటే, దీనికి ఎలాట్ అయిన డబ్బులు పూర్తిగా ఖర్చు కావడం లేదు. అందువల్ల అభివృద్ధి ఆక్టివిటీస్‌కి ఎగుమతులకు ఆటంకము ఏర్పడింది. 5వ ప్లాన్‌లో 4వ ప్లాన్‌లో వచ్చిన డబ్బునంతా మొత్తము ఖర్చు

పెట్టవలసి వుంది. ఈ పోర్టుని ఇంటర్మీడియట్ పోర్టుగా తీసుకుంటే తప్ప ఇది డెవలప్ కాదు. దాని పరిష్కారం తీసుకొనే దానికి ప్రయత్నము చేస్తారా?

శ్రీ ఎన్. శ్రీనివాసులు రెడ్డి :—సర్ యీ రేవు అభివృద్ధి విషయంలో
8-50 a. m సభ్యులు చెప్పినదీ యదార్థమే. ఆ రేవుకు కేటాయించిన డబ్బు ఖర్చు కాలేదు, గత సంవత్సరం 22/½ లక్షలు రూపాయలు కేటాయిస్తే 4.86 లక్షల రూపాయలు మాత్రమే అధికారులు ఖర్చు చేశారు. ఈ సంవత్సరం యిచ్చిన 20 లక్షల రూపాయలలో కూడా యిప్పటి వరకూ 2 లక్షలు చిల్లర ఖర్చు చేశారు. ఇది బాగా లేదని అధికారులకు చెప్పడం జరిగింది. కేటాయించిన డబ్బును రేవు అభివృద్ధికి ఖర్చు చేయాలని చెప్పడం జరిగింది. ఇపుడు సభ్యులు వెలిబుచ్చిన సూచనలు కూడా పరిశీలన చేయడం జరుగుతుంది. ఇంటరు మీడియట్ పోర్టు విషయం కూడా పరిశీలన చేయడం జరుగుతుంది.

శ్రీ వసంత నాగేశ్వరరావు :—పోర్టులో అధికారులు ఎవరూ లేరు. వెంటనే ఆ పోర్టుకు అధికారిని నియమిస్తారా ?

శ్రీ ఎన్. శ్రీనివాసులు రెడ్డి :— కాకినాడలో ఉన్నటువంటి మెకానికల్ ఇంజనీరు ఎడిషనల్ ఛార్జిలో ఉన్నారు. అక్కడ పోర్టు అధికారి లేని మాట వాస్తవమే. పోర్టు అధికారి జీతము తక్కువ అని సరైన వారు ఆ పోస్టుకు రాక అది భర్తీ చేయబడలేదు. ఇప్పుడు ఒకతను ముందుకు వస్తున్నాడు. ఎట్టి పరిస్థితిలో అయినా ఆ పోర్టు ఆఫీసరు పోస్టు భర్తీ చేయడానికి ప్రయత్నాలు చేస్తాను.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—సభ్యుల కోరికపై ప్రశ్న నెం. 5(* 870) వాయిదా వేయడమైనది.

Formation of Road from Chevitikallu to Vastavai in Krishna District

6—

*10-Q.-Sri Vasanta Nageswara Rao:—Will the Minister for Works be pleased to state:

(a) whether it is a fact that the work for the formation of road from Chevitikallu to Vatsavai in Krishna Distrcit has been stopped in the middle;

(b) if so, the reasons therefor; and

(c) the action taken by the Government to complete the said road work in view of the difficulties caused to the people of Kanchikacherla, Nandigama, Jaggaiahpet and Madhira Taluks ?

శ్రీ ఎన్. శ్రీనివాసుల్ రెడ్డి:— (ఎ) లేదండీ.

(బి), (సి) ఈ ప్రశ్నలకు తావులేదు.

శ్రీ వసంత నాగేశ్వరరావు:— కృష్ణా జిల్లాలో మెట్ట ప్రాంతాలైన కంచికచర్ల, నందిగామ, జగ్గయ్యపేట తాలూకాలకు సంబంధించిన రోడ్డు యిది. గుంటూరు జిల్లా నుంచి ఖమ్మం జిల్లావరకూ వెళ్ళే చెవిటికల్లునుంచి వత్సవాయి వరకూ వేసిన రోడ్డు సెంట్రల్ రోడ్డు ఫండ్‌తో అనాడు కేంద్రమంత్రిగా ఉన్న శ్రీ కె.ఎల్. రావు ప్రారంభించిన రోడ్డు నేను మొదటిసారి ఎం ఎ ఏల్.గా ఉన్నపుడు ఎంతవరకూ తారు రోడ్డుగా వేయడం జరిగిందో ఇవుడు కూడా అట్లాగే ఉంది. దాని కొరకు స్థల సేకరణ జరగలేదు, గ్రావెల్ పని జరగలేదు. మూడు జిల్లాలకు కనెక్షన్ యిచ్చే రోడ్డు కృష్ణా జిల్లాలో మెట్ట ప్రాంతాలకు సంబంధించిన రోడ్డు గత ప్రభుత్వం నిర్లక్ష్యం చేసినా, యిపుడు ప్రభుత్వం దానికి కేటాయించిన నిధులు ఏమిటో పబ్లిక్ వర్క్స్ మంత్రిగారు తెలియజేస్తారా ?

శ్రీ ఎన్. శ్రీనివాసుల్ రెడ్డి:— ఇది జిల్లా పరిషత్ రోడ్డు, జిల్లా పరిషత్తు నుంచి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం దురదృష్టవశాత్తు తీసుకున్నది. ఆ రోడ్డు అసంపూర్తిగా ఉన్న పరిస్థితులలో తీసుకున్నది యింకా దానికి 39.70 కి మీ, మెటల్ చేయవలసి ఉన్నది. మెటల్ కాకుండా ఎర్ర రోడ్డు గ్రావెల్ సర్ఫేస్‌తో ఉంది. జిల్లా పరిషత్తు సెంట్రల్ రోడ్డు ఫండ్ నుంచి రు. 18 లక్షలు ఖర్చు పెట్టడం జరిగింది. తరువాత రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఆ రోడ్డు తీసుకున్నది ఒక కాజ్ వే కి గ్రాంట్ క్రింద సి.బి.ఆర్. క్రింద 15 లక్షలు ఖర్చు చేసారు. తరువాత 25 కల్వర్టు వరకూ రు. 18 లక్షలు మరొక కాజ్ వే వరకూ రు. 4.88 లక్షలూ ఖర్చు పెట్టడం జరిగింది. బ్లాక్ టాప్ వేయవలసింది 2.40 కి.మీ. ఉంది. మెటల్ వర్క్‌కి 15.45 కి. మీ వుంది. గ్రావల్ ఎర్ర రోడ్డు 39.7 కి. మీ. ఉంది. దానిని ఇంప్రూవ్ చేయడానికి 61.82 లక్షలరూపాయలు ఎస్టిమేటు పరిశీలనలో ఉంది.

శ్రీ వసంత నాగేశ్వరరావు:— ఆ ఎస్టిమేటును ఎపుడు ఆమోదిస్తారు? ఎంత యిపుడు ఖర్చు చేయదలిచినారు ?

శ్రీ ఎన్. శ్రీనివాసుల్ రెడ్డి:— అది చెప్పడం కష్టం. అది యీ బడ్జెట్ లో ఇన్‌క్లూడ్ కాలేదు. నిధుల లభ్యమును బట్టి వీలైనంత తొందరలో ఆ కార్య క్రమం తీసుకుంటాము.

Repairs to P. W. D. Road from Narsampet to Warangal

7—

*411-(I)-Q.-Sarvasri M. Omkar, N. Raghava Reddy, M. Ram Kishan Rao (Khammam), M. Yerraiah Reddy(Bhadrachalam) and Smt. M. Swarajyam (Thungaturthy):-Will the Minister for Works be pleased to state:

(a) whether it is a fact that the P. W. D. road from Narsampet to Warangal is badly damaged and not getting repaired despite several representations;

(b) if so, the reasons therefor;

(c) whether it is also a fact that the people from all walks of life including the Government and Private institutions have been agitating over the bad condition of the road; and

(d) if so, the action taken thereon?

శ్రీ ఎన్. శ్రీనివాసుల్ రెడ్డి:—(ఎ) అక్కడక్కడ కొంతమేరకు తప్ప, రోడ్డు బాగానే ఉంది. గతుకులు పడ్డచోట్ల పూడుస్తున్నారు,

(బి) ఈ ప్రశ్న ఉత్పన్నం కాదు.

(సి) రోడ్డును మరమ్మత్తు చేయవలసిందని కోరుతూ ప్రజలనుండి విజ్ఞాపనలు అందాయి.

(డి) గతుకులు పడ్డచోట్ల పూడ్చడం, అవసరమైన చోట్ల గులక వేసి తారు పూయడం ద్వారా రోడ్డు చక్కగా నిర్వహిస్తున్నారు.

శ్రీ ఎం. ఓంకార్ :—దయచేసి మంత్రిగారు ఆ రోడ్డుపై ప్రయాణం చేసి వచ్చిన తరువాత నడుం నొప్పులు లేకుండా గమ్యస్థానం చేరుకుంటారో లేదో చూడండి. నర్సంపేట నుండి వరంగల్ కు వెళ్లే పి డబ్ల్యు. డి. రోడ్డు సగం వాహనాలు నడవడానికి వీలు లేకుండా ఉంది. దానిని బాగు చేయడానికి టెండర్లు పిలిస్తే 10 సంవత్సరాల నుంచి కాంట్రాక్టర్లు ఎవరూ రావడం లేదు. వెను వెంటనే యీ మరమ్మత్తు పనిని తీసుకుంటామని జిల్లా పరిషత్తు మీటింగులో ఆర్. అండ్ బి. అధికారులు సమాధానం యిచ్చినా యింత వరకూ ఏమీ జరగ లేదు. సమాధానంలో అక్కడక్కడ కొంత మేరకు గతుకులు పడ్డం తప్ప రోడ్డు బాగానే ఉందని మంత్రిగారు అంటున్నారు. ఎన్ని సార్లు టెండర్లు పిలిస్తే టెండర్లు రాలేదో మంత్రిగారు తెలియజేస్తారా ?

శ్రీ ఎన్. శ్రీనివాసుల్ రెడ్డి :—మొదటి కి. మీ. నుంచి 1.0 కి. మీ. వరకూ రోడ్డు బాగుంది. 1.0 నుంచి 1.5 కి. మీ. వరకూ 75,000 రూపాయలతో తారుతో రెన్యూవల్ చేసారు, 1.5 నుంచి 2 కి. మీ. వరకూ బి. టి. రేన్యూవల్ కు టెండర్సు పిలిచారు. ఆ పని తీసుకున్న కాంట్రాక్టరు పని ఆపు చేసి వెళ్లిపోయినందు వల్ల అతని డిపోజిట్ ఫోర్ ఫీట్ చేసి మరల టెండర్లుపిలుస్తున్నారు 2కి.మీ.

నుంచి 10 కి. మీ. వరకూ స్పెషల్ రిపైర్సుకు టెండర్లు పిలిచారు. 10 కి. మీ. నుంచి 16 కి. మీ. వరకూ బి. టి. పని జరుగుతోంది. 16 కి. మీ. నుంచి 25 కి. మీ. వరకూ రోడ్డు సర్ఫేస్ బాగానే ఉంది. 25 కి. మీ. నుంచి 33/6 కి. మీ. వరకూ డబుల్ లైన్ చేయాలని తారు రెన్యూవల్ చేయాలని 15 లక్షల రూపాయలు ప్రతిపాదిన ఉంది.

శ్రీ ఎం. ఓంకార్ :— నేను అడిగేది రోడ్డు పనికి టెండర్లు పిలిచి ఎంత కాలం అయింది ? ఈ రోజు వరకూ టెండర్లు రాకపోవడానికి కారణం ఏమిటి?

శ్రీ ఎస్. శ్రీనివాసుల్ రెడ్డి:— 1 1/2 కి.మీ. నుంచి 2 కి.మీ. వరకూ గల రోడ్డుకు టెండర్లు పిలిచి వర్క్ ఎంటరెస్టు చేసినా కాంట్రాక్టరు వెళ్ళిపోయారు. ఇపుడు మరల టెండర్లు పిలిచారు. ఎంత కాలం అయింది అనే దానికి నా దగ్గర ఇన్ఫర్మేషన్ లేదు. కాని ఆ టెండరు ఫైనలైజేషన్‌కు 2 నుంచి 10 కి.మీ. వరకూ టెండర్లు పిలిచిన దానికి ఆఖరు తేది 2—9—1983.

శ్రీ ఎం. ఓంకార్ :— గత 10 సంవత్సరాలనుంచి టెండర్లు కొరకు పిలుస్తూ ఉండడం ఎవరూ కాంట్రాక్టరు ఆ పని రాకపోవడం జరుగుతోంది వెనువెంటనే రోడ్డు వేయలేకపోయినా అసలు ఏ కారణాలచేత కాంట్రాక్టర్లు రావడంలేదో తెలుసుకోవాలి. ఈ విషయం జిల్లా పరిషత్తు మీటింగులో అడిగాము. దానికి కలక్టరుగారు హాజరు అయినారు. మంత్రిగారు హాజరు అయినారో లేదో తెలియదు. మాకు ఉన్న సమాచారం ఏమిటంటే కొంతమంది స్వార్థపరులు కాంట్రాక్టరులు అధికారులు కలిసి లాలూచీపడి ఎవరు అయితే పనిచేయగలుగుతారో వారికి రేట్లు కిట్టుబాటు కాకుండా చేసి వారిని పంపించడం జరుగుతోంది. ఈ స్థితి లేకుండా యీ సంవత్సరాంతంలోగానైనా యీ రోడ్డు పని పూర్తి చేయగలరని మంత్రిగారు హామీ యిస్తారా?

శ్రీ ఎస్. శ్రీనివాసుల్ రెడ్డి:— టెండర్లు రాకపోవడానికి కారణం షెడ్యూల్ ఆఫ్ రేట్స్ తక్కువగా ఉండడం, వాటిని పెంచితే కాంట్రాక్టర్లు ముందుకు వచ్చే అవకాశం ఉంటుందని చీఫ్ ఇంజనీర్సుకు చెప్పడం జరిగింది. చీఫ్ ఇంజనీర్ల కమిటీవారు యీ షెడ్యూల్ ఆఫ్ రేట్సును ఎన్హాన్సు చేయడంకోసం నిర్ణయం తీసుకున్నారు. వెంగళరావుగారి కాలంలో దాదాపు 12,000 కి.మీ. రోడ్డు జిల్లాపరిషత్తులని, సమితులకు సంబంధించినవి పి. డబ్ల్యు. డి. వారు తీసుకోవడం జరిగింది. ఆ రోడ్లను పి.డబ్ల్యు.డి. స్టాండర్డు రోడ్సుగా తీసుకురావాలంటే చాలా క్లిష్ట పరిస్థితి ఉంది. ఓంకార్ గారు చెప్పిన రోడ్డు విషయంలో పనులు ఆపకుండా ప్రత్యేకమైన విధంగా చూస్తామని హామీ యిస్తున్నాను.

Sri A. Madan Mohan (Siddipet) :—Hon. Minister should be 9-00a.m.
able to share the concern of the Hon. Member. Everybody is really anxious about it. వారు అనుభవం ఉన్న వారు. బాగా తెలిసిన వారు. ఆ రోడ్డు విషయంలో నాకు పరిచయం ఉంది. సుమారు గత 20 సంవత్సరాలుగా అలాగే ఉంది. ఏదో టెక్నికల్ ఆన్సర్ కాకుండా, దయచేసి తగు శ్రద్ధ

వహించవలసిందిగా కోరుతున్నాను. స్పెసిఫిక్‌గా ఈ టైము లోగా చేస్తామని చెప్పాలి.

శ్రీ ఎస్. శ్రీనివాసులు రెడ్డి:—సాధ్యమైనంత త్వరగా పూర్తి చేస్తాము.

శ్రీ ఎం. వెంకయ్య నాయుడు (ఉదయగిరి):—మంత్రిగారిని, మదన్ మోహన్‌గారిని, రాఘవరెడ్డిగారిని ఆ రోడ్డు మీదికి పంపితే సమస్య త్వరగా పరిష్కారం కావచ్చును.

శ్రీ ఎస్. రాఘవరెడ్డి:—టెండర్లు పిలిచినా రావడం లేదంటున్నారు. డిపార్టుమెంటల్‌గా పని చేయడానికి అవకాశం ఉందా?

శ్రీ ఎస్. శ్రీనివాసులు రెడ్డి:—షెడ్యూల్ రేటు పెంచడం జరుగుతోంది కాబట్టి కంట్రాక్టర్లు తప్పకుండా వస్తారు. కమిటీ ఆఫ్ చీఫ్ ఇంజనీర్లు పెంచడానికి నిర్ణయం జారీ చేశారు. ఆర్డర్లు కమ్యూనికేట్ కాకపోవచ్చును. ఏ పరిస్థితులలోను ఇబ్బంది ఉండకపోవచ్చునని భావిస్తున్నాను.

Nationalisation of Bus routes in Srikakulam Dist.

8—

*415-(O)-Q.— Sri Nimmaka Gopala Rao :—Will the Minister for Transport be pleased to state :

(a) the reasons for not Nationalisation of bus routes in Srikakulam district whereas the bus routes in all the other districts are nationalised ; and

(b) when the same will be nationalised ?

రవాణా శాఖ మంత్రి (శ్రీ ఎస్. సత్యనారాయణ) :— (ఎ) యావత్తు రాష్ట్రంలోను నిధుల లభ్యత మొదలయిన వాటిని బట్టి దశల వారీ కార్యక్రమం ప్రకారం ప్రయాణీకుల రవాణా సర్వీసులను జాతీయం చేయాలన్నది ప్రభుత్వ విధానం. ఇంతవరకు కడప, నెల్లూరు, ప్రకాశం, విశాఖపట్నం, విజయనగరం, శ్రీకాకుళం జిల్లాల్లో తప్ప మిగిలిన అన్ని జిల్లాల్లోను ప్రయాణీకుల రవాణా సర్వీసులు పూర్తిగా జాతీయం అయ్యాయి. కడప జిల్లాకు సంబంధించిన జాతీయకరణ పథకాలను ప్రభుత్వం ఇటీవలే ఆమోదించింది. కాగా రోడ్డు రవాణా సంస్థ జాతీయం చేయని జిల్లాల్లో కూడా కొన్ని ముఖ్యమైన ఎక్కువ దూరపు రూట్లలో బస్సులు నడుపుతున్నది.

(బి) శ్రీకాకుళం జిల్లాలో ప్రయాణీకుల రవాణా జాతీయకరణ కార్యక్రమం తగు సమయంలో చేపట్టడం జరుగుతుంది.

శ్రీ ఎన్. గోపాలరావు :—అధ్యక్షా, ఇప్పుడు శ్రీకాకుళం జిల్లాలో ప్రయివేటు బస్సులను నడుపుతూ చాలా లాభాలను గడిస్తున్నారు. కనీసం ఆ ఎక్స్‌ప్రెస్ రూట్లలోనైనా ఆర్.టి.సి. బస్సులను వేసి ప్రభుత్వానికి ఆదాయం పెరిగే అవకాశం కల్పిస్తే బాగుంటుంది.

శ్రీ ఎస్. సత్యనారాయణ :—విషయం పరిశీలిస్తాను.

కుమారి టి. వెంకటరత్నం (చీపురుపల్లి) :—శ్రీకాకుళం జిల్లాలో జిల్లా హెడ్‌క్వార్టర్సు అయిన శ్రీకాకుళంలో ఆర్. టి. సి. బస్ డిపో ప్రారంభించి చాలా కాలం అయింది. ఎప్పుడు దానిని మొదలు పెడతారు ?

శ్రీ ఎస్. సత్యనారాయణ :—వివరాలు లేవు. అయినా సాధ్యమైనంత త్వరలో క్రొత్త ఆర్.టి.సి. బస్సు డిపోను ఉపయోగించేట్లుగా చేస్తాను.

శ్రీ ఎన్. రాఘవరెడ్డి :—సాధ్యమైనంత త్వరలో, తగు సమయంలో అంటే ఏమిటి ? ఇటువంటి సమాధానం ఎవరైనా చెబుతారు. చేస్తారా, చేయరా అనేది స్పష్టంగా చెప్పాలి.

శ్రీ ఎస్. సత్యనారాయణ :—మంత్రిని కనుకనే జాగ్రత్తగా చెప్పాలి. ఆర్.టి.సి. ఆర్థిక వనరులను దృష్టిలో పెట్టుకుని, వనరులు పెరుగుతున్న కొద్ది జాతీయం చేసుకుంటూ వస్తాము. ఎప్పుడు అని చెప్పలేము కాని ఈ ప్రభుత్వం వచ్చిన దగ్గర నుండి వెంటనే హియరింగ్ మొదలు పెట్టాము.

శ్రీ ఎన్. రాఘవరెడ్డి :—కనీసం పెద్ద రూట్లనయినా చేయండి. రాష్ట్రంలో పాక్షికంగా జాతీయం చేసిన జిల్లాలలో బస్సు స్టాండ్లు కడుతున్నారు. ఆ బస్సు స్టాండ్లలో సరైన సౌకర్యాలు లేవు. చాలా అధ్వానంగా ఉన్నాయి. బస్సులు ఎక్కడ ఆగుతాయో కూడా తెలిని ఇబ్బందికర పరిస్థితి ఉంది. ఈ పరిస్థితులను నివారించి ప్రయాణీకులకు తగు సౌకర్యాలు కలుగచేస్తారా ?

శ్రీ ఎస్. సత్యనారాయణ :—ఇదివరకే చెప్పడం జరిగింది.

శ్రీ వసంత నాగేశ్వరరావు :—శ్రీకాకుళంలో బస్సు రూట్లను జాతీయం చేయలేదు. 1977–78 లో అసలు ఎన్ని రూట్లు పబ్లిష్ చేశారు ? గత 5 సంవత్సరాలలో ఎన్ని హియరింగ్ చేశారు ? జాతీయం చేయడానికి అడ్డు రావడానికి కారణం ఏమిటి ? 76–77లో పబ్లిష్ చేసిన రూట్లకే ఇంతవరకూ హియరింగ్ జరపలేదు. దానికి అడ్డంకు ఏమిటి ? దీనికేదో అదృశ్య హస్త ముందా ? కారణాలను స్పష్టంగా చెప్పాలి.

శ్రీ ఎస్. సత్యనారాయణ :—గతంలో జరిగిన వాటి గురించి నేను చెప్ప లేను. ఈ ప్రభుత్వం రాగానే హియరింగ్ చేపట్టింది. కడప, విజయవాడ, తెలంగాణా జిల్లాలలో కొన్ని రూట్లు హియరింగ్ చేసి అప్రూవ్ చేయడం జరిగింది.

శ్రీ వసంత నాగేశ్వరరావు :—ఎన్ని రూట్లను పబ్లిష్ చేశారు. ఎన్ని హియరింగ్ జరిగాయి ? పెండింగు ఉండడానికి కారణమేమిటి ?

శ్రీ ఎస్. సత్యనారాయణ :—16–5—75 న కడపలో 69 రూట్లు, ప్రకాశం జిల్లాలో 25–7–77 న 68 రూట్లు, నెల్లూరు జిల్లాలో 25–7–77 న 98 రూట్లు, విజయవాడ టవున్‌లో 2-2–79 న 8 రూట్లు పబ్లిష్ చేయడం జరిగింది. కడప, విజయవాడ రూట్లను అప్రూవ్ చేశాము.

శ్రీ టి. సీతారామ్ (అముదాలవలస) :—అధ్యక్షా, విశాఖపట్టణం నుండి శ్రీకాకుళం పోయేటప్పుడు నాన్ స్టాప్ సర్వీసెస్ ఉండేది. అవి ఇప్పుడు కాన్సిల్ అయినాయా ? అటువంటి ఉత్తర్వులు జారీ చేశారా ? ఒక సారి ఆర్.టి.సి. బస్సు వేసిన తరువాత, అది దీర్ఘ కాలంగా ఆపి వేయడం జరుగుతోంది, మళ్ళీ అధికారులను కలిసి మేము సంప్రదిస్తే తిరిగి వేయడం మానివేయడం జరుగుతుంది. సక్రమంగా ఆర్.టి.సి. వారు నడుపుతారా ? లేక ప్రయివేటు వారికి అప్పచెపుతారా ?

శ్రీ ఎస్. సత్యనారాయణ :—నా వద్ద సమాచారం లేదు, అయినా నేను తెలుసుకుంటాను.

శ్రీ టి. సీతారాం :—గతంలో అధికారులకు చెప్పాం. శాసన సభ్యులు వెళ్ళి అడిగినప్పటికి నిర్లక్ష్యంగా మాకు తెలియదని చెబుతున్నారు. శాసన సభ్యులుగా మేము క్యూలలో నిలబడి అనుభవం పొందాము. ప్రభుత్వం ఏమైనా చర్య తీసుకోబోతున్నారా ? మేము పిటిషను కూడా ఇచ్చి ఉన్నాం. దానిపై చర్య తీసుకుంటారా ?

శ్రీ ఎస్. సత్యనారాయణ :—తప్పకుండా తీసుకుంటాము.

శ్రీ పి. అప్పల నరసింహం (పెందుర్తి) :—రోడ్డు రవాణా సంస్థ బస్సుల గురించి ఇదివరలో రెండు మూడు సార్లు ఇక్కడ వచ్చింది. మిగతా జిల్లాల వారు అక్కడ కూడా జాతీయం చేయాలని ఆతురత చెందుతున్నారు. పెట్టిన చోట్ల మాకు ఏడుపు వస్తున్నది ఈ మధ్య విశాఖపట్నానికి 35 బస్సులు పంపారు. ప్రజలు బస్సు ప్రయాణానికై పడే పాట్లు చూస్తుంటే ప్రభుత్వం చేసిన దానికి చింతించవలసి వస్తుంది. 12 గంటలకు ఆపిన తరువాత తిరిగి రెండున్నర గంటలకు కాని నడవవు. ఆర్.టి.సి. కంటె ప్రవేటు బస్సులే మేలు అనే భావం ప్రజలలో కలిగింది. మధ్యలో గాప్ లేకుండా నడిచే పద్ధతి ఏర్పాటు చేస్తారా ? ఈ విషయమై ప్రజలలో చాలా అసంతృప్తి ఉందని మీరు అధికారులకు ఆదేశాలు ఇప్పిస్తే తప్ప ప్రయోజనం లేదని మనవిచేస్తున్నాను.

శ్రీ ఎస్. సత్యనారాయణ :—ఈ విషయం ఇదివరలో చర్చించాము. ఎఫిషియన్సీ పెరుగుతుందనే ఉద్దేశంతో పెట్టడం జరిగింది. దానివల్ల ప్రజలకు ఉపయోగం కలగడం లేదని ఇప్పుడు అర్థమైనది, నేను స్వయంగా పరిశీలించి తగిన మార్పులు చేయాలనే ఉద్దేశంలో ఉన్నాను.

శ్రీ టి. సీతారాం :—నేను అడిగిన దానిలో రెండవ ప్రశ్నకు సమాధానం రాలేదు. ఒక రూటులో ఆర్టిసి బస్సు తిరిగిన తరువాత మరల ఆపివేయడం, తిరిగి అడిగిన తరువాత మరల వేయడం, మరల డిస్‌కంటిన్యూ చేయడం ఈ

విధంగా చేయడం వల్ల ఇబ్బందులు కలుగుతున్నాయి. ఆర్.టి.సి. వారు తీసుకుని సరిగా నడుపుతారా? లేక ప్రవేటు వారికి వదిలి పెడతారా?

శ్రీ ఎస్. సత్యనారాయణ :—ఆర్.టి.సి వారు ఎందుకు విత్‌డ్రా చేసారో వివరాలు ఇస్తే పరిశీలన చేస్తాం. తప్పకుండా ప్రజలకు ప్రయాణ సౌకర్యాలు కలిగించాలి.

ఒక గౌరవసభ్యుడు : - ప్రకాశం జిల్లాలో 22 రూట్లలో జాతీయం చేసాం అన్నారు. ఎన్ని రూట్లలో బస్సులు నడుస్తున్నాయి ?

శ్రీ ఎస్. సత్యనారాయణ :—పరిశీలిస్తాను.

శ్రీ బి. నాగభూషణరావు (వరంగల్) :—జిల్లా లెవెలులో కన్‌సల్టేటివ్ కమిటీలు లేనందువల్ల అక్కడ జరిగే అక్రమాలు ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకు రాలేక పోతున్నాము. అటువంటి కన్‌సల్టేటివ్ కమిటీలు వేసి సక్రమంగా ఆర్.టి.సి. పనిచేయించే ప్రపోజల్సు ఉన్నాయా ?

శ్రీ ఎస్. సత్యనారాయణ :—ఆ విషయం ప్రభుత్వం ఆలోచిస్తున్నది.

శ్రీ రెడ్డి సత్యనారాయణ (మాడుగుల) :—కొన్ని బస్సు రూట్లలో ప్రవేటు బస్సులు కూడా నడుస్తూండడం వల్ల ఆర్టిసికి నష్టం కలుగుతున్నది. ఈ విషయమై ఏదో ఒక ప్రిన్సిపల్‌ను అనుసరించాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ ఎస్. సత్యనారాయణ :—మంచిది.

శ్రీ ఎస్. రాఘవ రెడ్డి :—దీనిపై ఒక అర్ధ గంట చర్చకు అవకాశం ఇవ్వండి.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—అవసరం లేదు, సమాధానం వచ్చింది కదా.

ఒక గౌరవ సభ్యుడు :—గత ప్రభుత్వంలో ప్రతి గ్రామానికి ఒక బస్సు వేయాలని సంకల్పించడం వల్ల మారు మూల గ్రామాలకు కొన్నింటికి బస్సు సౌకర్యం కలిగిన మాట వాస్తవమే. ప్రస్తుతం అటువంటి రూట్లను కొన్ని ఆర్.టి.సి. నిర్వహించలేకపోవడానికి కారణాలు ఏమిటి ?

శ్రీ ఎస్. సత్యనారాయణ:—వివరంగా ఏదైనా కావాలంటే ప్రత్యేకంగా తెప్పించుకొని సమాధానం చెప్పవలసి ఉంటుంది. నాకు తెలిసినంత వరకు, రోడ్లు బాగా లేకపోవడం వల్ల, ప్రయాణీకులు తగినంత మంది లేక నష్టం కలగడం వల్ల విత్‌డ్రా చేసి ఉండవచ్చు.

శ్రీ కె. ఎర్రం నాయుడు (హరిశ్చంద్రపురం) :—హైదరాబాదు - శ్రీకాకుళం మధ్య సూపర్ డీలక్స్ నడుస్తుంటే అక్కడ హైలు దేరితే తెల్లవారే సరికి హైదరాబాదు రావడానికి సౌకర్యంగా ఉండేది. గోదావరి ఎక్స్‌ప్రెస్‌లో టిక్కెట్లు దొరక్కపోయినా ఈ బస్సు సౌకర్యంగా ఉండేది. దానిని ఇప్పుడు

ఎత్తివేశారు. విజయనగరం వరకు ఒక బస్సు నడుస్తున్నది. శ్రీకాకుళం వరకు మరల వేస్తారా అని అడుగుతున్నాను. గోదావరి ఎక్స్‌ప్రెస్‌కు విశాఖపట్నంలో లింక్ ఎక్స్‌ప్రెస్ ఉండేది. దానిని ఎందులకు ఎత్తివేసారు ?

శ్రీ ఎస్. సత్యనారాయణ :—ఈ విషయం పరిశీలన చేయిస్తాను.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—ఇది జాతీయం చేయడానికి సంబంధించిన ప్రశ్న. ఈ విషయాలన్నీ ఇందులో రావు.

శ్రీ బి.హెచ్. భూపతిరావు (పాలేరు) :—నాకు ఇటీవల ఆముదాలవలస నుంచి కొత్తూరు వెళ్లడానికి మూడు గంటలు పట్టింది. అయినా సీట్లు లేవు. ఆర్.టి.సి. బస్సుకు ఐదు నిముషాలు ముందుగా ప్రవేటు బస్సు బైలు దేరి వెడుతుంది. ప్రయాణీకులందరూ అందులో వెళ్లిపోతారు. ఇందువల్ల తరువాత బైలుదేరి ఆర్.టి.సి. బస్సుకు ప్రయాణీకులు ఉండరు. శ్రీకాకుళం జిల్లాలోనే కాదు, రాష్ట్రవ్యాపితంగా ఉన్న సమస్య ఇది. ఆర్.టి.సి. బస్సులు టైంలో ప్రయాణం చేయనందు వల్ల, ప్రవేటు బస్సులలో ప్రయాణం చేస్తూండడం వల్ల ఈ విధంగానష్టం వస్తున్నది. శ్రీకాకుళం జిల్లాలోని ఆర్.టి.సి. బస్సులలో ప్రయాణం చేయాలంటే గొడుగులు తెరచుకుని కూర్చోవాలి, ఈ వర్షాకాలంలో ఒకే రేకు వేస్తున్నారు.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—ప్రశ్న వేయకుండా ఇదంతా ఏమిటి ?

శ్రీ బి.హెచ్. భూపతిరావు :-ప్రవేటు బస్సులు ఆర్.టి.సి. బస్సుల కంటె ముందుగా వెళ్లే పద్ధతి లేకుండా చూడాలి, ఆలోచిస్తాం, పరిశీలిస్తామంటే ఇంకా నష్టం వస్తున్నది.

శ్రీ ఎస్. సత్యనారాయణ :—ఇది వరకే చెప్పాను – ప్రవేటు బస్సుల వల్ల ఆర్.టి.సి. కి నష్టం వస్తున్నది. దీనిని తగ్గించే యత్నం చేస్తున్నాం. అయితే కోర్టుల తీర్పులున్నాయి. కొన్ని ఇబ్బందులున్నాయి. వాటిని అధిగమించే యత్నం చేస్తున్నాం.

శ్రీ బి.హెచ్. భూపతిరావు:-టి.టి.డి. బస్సులకు ప్రవేటు వారికి కంట్రాక్టు ఇచ్చారా ?

మిస్టర్ స్పీకర్ :—అది ప్రత్యేక ప్రశ్న.

శ్రీ డి. కె. సమరసింహా రెడ్డి (గద్వాల) :—దీనిపై వచ్చే ప్రశ్నలు చూస్తుంటే ఆర్.టి.సి. వ్యవస్థపై రెండు గంటలు చర్చ చేస్తే బాగుంటుందని పిస్తున్నది.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—చూద్దాం.

Running of Contract Carriage Buses on Nationalised Routes

9—

*635-Q.—Sri V. Rambhupal Chowdary:—Will the Minister for Transport be pleased to state:

(a) whether it is a fact that on nationalised bus routes some private contract carriage buses are plying regularly;

(b) whether the Government will allow such contract carriage buses on nationalised bus routes; and

(c) if not, the action taken by the Government?

శ్రీ ఎస్. సత్యనారాయణ:— (ఎ) అవునండి.

(బి) జాతీయం చేసిన లేక జాతీయంకాని ఏ రూట్ల మీదనైనా కాంట్రాక్టు క్యారేజీలుగా నడుపడానికి కాంట్రాక్టు క్యారేజీలకు ఏలాంటి అంకులు లేవు.

(సి) కాంట్రాక్టు క్యారేజీ ఏదైనా స్టేజి క్యారేజీగా నడుపుతున్నట్లు కనుగొన్నపుడు అభియోగం తేవడం, నేరములపై జుర్మానా విధించడం, పర్మిట్లు, రద్దు లేక నిలుపుదలకు అవసరమైన చర్య తీసుకోబడుతున్నది.

శ్రీ వి. రామభూపాల్ చౌదరి:—జాతీయం చేసిన రూట్లలో పోటీగా ప్రైవేటు బస్‌లు కూడ నడుస్తున్నాయి. ఆర్.టి.సి.కి నష్టము వస్తున్న పరిస్థితిలో కూడ ప్రైవేటు బస్‌లకు ఎందుకు పెర్మిట్స్ యిస్తున్నారు? అసలు ప్రభుత్వ పాలసీ ఏమిటో అర్థము కావడంలేదు. అసలు ప్రభుత్వ పాలసీ ఏమిటి? 9-20 a.m.

శ్రీ ఎస్. సత్యనారాయణ:—దానిని అరికట్టాలనే ప్రయత్నం చేస్తున్నాం. రూలు 129 ఎ క్రింద సీజ్ చేసే పవర్స్ డిపార్టుమెంటుకు వున్నాయి. కోర్టు యిచ్చిన రాయితీ వల్ల కొన్ని నడుస్తున్నాయి. సుప్రీమ్ కోర్టుకు అపీల్ చేశాము. సుప్రీమ్ కోర్టు తీర్పు వచ్చిన తరువాత గాని వీటిని అదుపు చేసే పరిస్థితి వుండదు. హైకోర్టులో 210 కేసులు పెండింగ్‌లో వున్నాయి. స్టేజి క్యారేజీలుగా నడుపుతున్నారని డిపార్టుమెంట్ వ్రాస్తున్నది. కోర్టు స్టే యిస్తున్నది. దీనికి సంబంధించిన సవరణలు తీసుకురావడానికి చర్యలు తీసుకొనబడుతున్నాయి.

శ్రీమతి గ్రంధి మాధవి (విశాఖపట్టణం-I):—కాంట్రాక్టు క్యారేజీ బస్‌లవల్ల ఆర్. టి సి. ఆదాయం 30 శాతము పడిపోయిన మాట వాస్తవమా? ఈ నష్టమును భర్తీ చేయడానికి ప్రభుత్వం ఏమి ఆలోచన చేస్తున్నది?

శ్రీ ఎస్. సత్యనారాయణ:—ఎంత నష్టము అవుతున్నదనేది చెప్పలేము. నష్టము అవుతున్నది. దానిని అరికట్టడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నాం.

శ్రీ సి. జంగారెడ్డి (శ్యాంపేట):—అభియోగం చేస్తే చర్య తీసుకొంటామంటున్నారు. ద్వారకాహోటల్ దగ్గరనుంచి విజయవాడ, బెంగుళూరు, మద్రాస్‌లకు బస్‌లు వెడుతున్నాయి. టూరిస్టు హోటల్ దగ్గరనుంచి పోతున్నాయి. ట్రాన్స్‌పోర్టు డిపార్టుమెంటువారికి తెలుసు. ట్రాన్స్‌పోర్టు డిపార్టుమెంటు సెక్రటరీగా దిల్‌షుక్‌రామ్‌గారు వున్నపుడు వారి దృష్టికి తెస్తే

స్పెసిఫిక్ నంబర్స్ యిస్తే తప్ప ఏమీ చేయలేము అన్నారు. ఆ రిప్లయి నాదగ్గర యిప్పటికీ వుంది. అభియోగం లేక కాదు. వుంది. ట్రాన్స్‌పోర్టు డిపార్టుమెంటు అధికారులతో కుమ్మక్కయి నడుపుతున్నారు. కమీషనర్, జాయింట్ కమీషనర్, ఆర్.టి.ఓ.లుగా వున్నవారికి ఈ బస్‌లలో కొన్ని వాటాలు వున్నాయి. జహీరాబాద్ నుంచి ఇక్కడకు వస్తూంటే ఆర్.టి.సి. బస్ స్టాండ్ ప్రక్కనే ఆపి దో సవారీ అని కేకలు వేస్తున్నారు. కనుక ఫిర్యాదు యిస్తే డిపార్టుమెంటువారు పట్టించుకొనుటలేదు. మొబైల్ యూనిట్స్ పెట్టకపోతే దీనిని అరికట్టలేము. ఇప్పుడైనా తగిన చర్యలు తీసుకొంటారా?

శ్రీ ఎస్. సత్యనారాయణ:—డిపార్టుమెంటు వారు కుమ్మక్కయినారనేది నేను ఒప్పుకోను. కాంట్రాక్టు క్యారేజీలు స్టేజి క్యారేజీలుగా నడుపుతున్నారనే పాయింటుపైన హైకోర్టులో కేసులు వున్నాయి. బస్ ఓనర్స్ వాదనను కోర్టు ఒప్పుకొన్నది. స్టేజి క్యారేజీలుగా నడుపుతున్నారనేది నిరూపించలేకపోతున్నాం కాబట్టి అవసరమైన సవరణలు తీసుకురావడానికి చర్యలు తీసుకొంటున్నాం.

శ్రీ ఎన్. రాఘవరెడ్డి:— ప్రైవేటు బస్‌లు నడవడానికి అవకాశం ప్రభుత్వమే కల్పిస్తున్నది. 3 నెలలకొకసారి టాక్స్ వసూలు చేసే పద్ధతినుంచి ఇప్పుడు 3 రోజులకు చేశారు. బస్ స్టాండ్స్‌లో నిలిపి ప్యాసెంజెర్స్‌ని తీసుకు వెడుతున్నా కోర్టు ముందు ఋజువు చేయలేకపోతున్నాం. అందువల్ల మొబైల్ యూనిట్స్‌ని పెట్టి పట్టుకొనే ఏర్పాటు చేయాలి. ఈ ప్రభుత్వం వచ్చిన తరువాత తగ్గుతుంది అనుకొంటే పెరుగుతున్నాయి. ఇప్పుడైనా తగిన చర్య తీసు కొంటారా?

శ్రీ ఎస్. సత్యనారాయణ:— అందుకనే సుప్రీమ్ కోర్టులో అపీల్ చేశాము. పట్టుకొన్న కేసులు వందలు వున్నాయి.

శ్రీ ఎ. రామనారాయణ రెడ్డి (నెల్లూరు):— ప్రయాణీకులకు సరిపోయే బస్‌లు లేకపోవుట వల్ల ప్రైవేటు బస్‌లు నడుస్తున్నాయి. సరిపోయినన్ని బస్‌లు నడిపే ఆలోచన చేస్తారా?

శ్రీ ఎస్. సత్యనారాయణ:— ప్రైవేటు కాంట్రాక్టర్‌కి వున్న హంగులు వేరు. ప్రైవేటు బస్‌ల స్థాయిలో ఆర్.టి.సి. బస్‌లను కూడ నడపడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నాం. కొన్ని రూట్స్‌లో ట్రాఫిక్ లేకపోయినా బస్‌లను నడుపుతున్నాము. ఆర్.టి.సి.లో ఒక్కొక్క బస్‌కి 10 మంది సిబ్బంది వుంటుంది ప్రైవేటు వారికి అ యిబ్బంది లేదు. ప్రైవేటు వారు నడిపే స్థాయికి పోగలమనే నమ్మకము మాకు కూడ వుంది.

శ్రీ పి. గోవర్ధనరెడ్డి (మునుగోడు):— నేషనలైజ్డ్ రూట్‌మీద ప్రైవేటు బస్ సర్వీస్ 8 కిలోమీటర్ల దూరముకంటే ఎక్కువ ఓవర్‌లాప్ కాకూడదనే రూలు వుంది. ఆ రూలును అతిక్రమించి ఏ ఒక 2 కిలోమీటర్ల దూరమో తప్ప పూర్తిగా ఓవర్‌లాప్ అవుతున్నాయి. అటువంటి వాటికి పర్మిట్స్ రెన్యూ చేస్తున్నారు. కొత్త పెర్మిట్స్ కూడ యిస్తున్నారు. ఈ విషయాన్ని పరిశీలించి

టవర్ లాపింగ్ ఎంతవరకు చేయాలో అంతవరకే అనుమతించేదానికి చర్య తీసుకొంటారా ?

శ్రీ ఎస్. సత్యనారాయణ :— వారు ఆ వివరాలు చెబితే తప్పక చర్య తీసుకొంటాం.

శ్రీ ఎం. వి. కృష్ణారావు :— కాంట్రాక్ట్ క్యారేజీలను ఆపడం కష్టము. ఇంకా ఎక్కువ అయినాయి. ప్రతి రూటులోనూ వచ్చాయి. శాసనసభ్యులను కూడ రమ్మంటున్నారు, మేము రెఫ్యూజ్ చేయడం కష్టముగా వు ది అందువల్ల ఆర్. టి. సి. బస్‌లలో ప్రయాణము చేయడానికి యిచ్చినట్లుగానే ప్రవేటు బస్‌లో కూడ వెళ్ళటానికి పాస్‌లు యిస్తారా ?

శ్రీ ఎమ్. వెంకయ్యనాయుడు (ఉదయగిరి) :— కృష్ణారావుగారు సరదాగా అడిగినా ఇది చాలా సీరియస్ విషయం. ప్రభుత్వ అనుమతి లేకుండా ఈ కాంట్రాక్టు క్యారేజెస్ నడుస్తున్నాయి. న్యూ ఎమ్. ఎల్. ఏ. క్వార్టర్స్ ప్రక్కనే ప్రతిరోజు విజయవాడకు బస్ బయలుదేరుతుంది. కేసులు హైకోర్టులో వున్నాయి కనుక ఏమీ చేయలేకపోతున్నామని మంత్రిగారు చెప్పడం విచారకరం. ఇందులో డిపార్టుమెంటువారు కూడా కుమ్మక్కు అయినారని చెబుతున్నారు. ఈ ప్రభుత్వం వచ్చిన తరువాతనైనా ఇటువంటివి అరికడుతుందని ఆశించాము. కాని ఇంకా అనాథరైజ్‌గా బస్సులు నడుపుతున్నారు. వీటిపై మొబయిల్ చెకింగ్ స్టాఫ్‌ను వేసి, ఆర్.టి.సి. వారికి కూడా అధికారాలు ఇచ్చి, వెహికిల్స్‌ను సీజ్ చేస్తే తప్ప ప్రయోజనం లేదు కనుక అటువంటి అధికారం వారికి ఇస్తారా? ఈ విషయాలను విచారించడానికి ఒక విచారణ కమీషన్ వేస్తారా ? 9.30 a.m.

శ్రీ ఎస్. సత్యనారాయణ :— ఇదివరకు మన రాష్ట్రంలో ఆలిండియా పర్మిట్ వున్న వెహికిల్స్ 50 వుంటే ఇప్పుడు 100 కి పెరిగాయి. వీటిని ఎలా అరికట్టాలా అని ప్రభుత్వం ఆలోచిస్తున్నది. ప్రయాణీకులను ఇబ్బంది పెడితే అయినా ప్రయాణం చేయకుండా వుంటారని, వారిని ఎన్ని ప్రశ్నలు అడిగినా వారు సమాధానాలు చెప్పకుండా తిరుగబడుతున్నారు. ఎన్ని కేసులు వున్నాయో ఆ వివరాలు సభవారికి అందచేస్తాను.

శ్రీ డి. చౌదరి (పరుచూరు) :— ప్రయాణికులే తిరగబడుతున్నారని మంత్రిగారు చెప్పారు. The Contract carriages, by whatever rule you grant, they are fullfiling the need. The objective behind the nationalisation was that the passengers should be given more amenities and facilities through nationalisation than what is being at present given by private operators. Has the R. T. C. conducted any such study till-date? They have recently celebrated Silver Jubilee Celebrations also. Has it done any study about the requirements? ప్యాసెంజర్స్ డిమాండ్ ఎంత వున్నది. ఎన్ని వెహికిల్స్ వుంటే డిమాండ్ తీర్చగలము? Private Operators only motive is "Profit"-so he comes there, fulfilt a need and makes profit. Why the R T C is not making like that? Is it because of inefficiency on the part of the R. T. C. Or as people

have said, the officials are taking advantage of lacunae in the Rules? Does the Government propose now atleast to make a study? After all we are in 20th Century..

శ్రీ ఎస్. సత్యనారాయణ :— ఆర్. టి. సి. బస్సులు సక్రమంగా నడవక పోవడానికి అనేక కారణాలు వున్నాయి. వాటిని సరిచేసి బాగా నడిచేటట్లు చేయాలి. అది ప్రయత్నిస్తున్నాము. అప్పుడే ఆర్. టి. సి. కి సార్థకత కలుగుతుంది.

శ్రీ డి. చౌదరి :—ఎన్ని వెహికిల్స్ కావాలో స్టడీ చేశారా?

శ్రీ ఎస్. సత్యనారాయణ :—అది చేశాము.

గౌ. సభ్యుడు :-జాతీయం చేయబడిన రూట్స్‌లో కాంట్రాక్ట్ క్యారేజెస్ మాత్రమే గాక లారీలలో కూడా ప్రయాణీకులను తీసుకు వెడుతున్నారు. మా ప్రాంతంలో వున్న ఒక దర్గాకు హైదరాబాదు నుండి ప్రతి ఆదివారం ఎన్నో లారీలు ప్రయాణీకులను తీసుకువస్తున్నాయి. వాటిపై ఏమి చర్య తీసుకుంటున్నారు?

శ్రీ ఎస్. సత్యనారాయణ :—అటువంటివాటిని పట్టుకొని జరిమానా విధిస్తున్నాము.

శ్రీ ఎ. మదన్ మోహన్ :— ఇది చాలా ముఖ్యమైన ప్రశ్న. చాలామంది సభ్యులు ప్రశ్నలు అడగడానికి ఉత్సాహం చూపిస్తున్నారు. దీనిపై రెండు గంటలు చర్చకు అవకాశం ఇస్తే క్షుణ్ణంగా మంచి చెడ్డలు చర్చించటానికి అవకాశం వుంటుంది.

మిస్టర్ స్పీకర్ :— బిజినెస్ ఎడ్వైజరి కమిటిలో ఆలోచిద్దాము.

శ్రీ ఎ. మదన్ మోహన్ :— దిస్ మస్ట్ బి నోటెడ్.

New Tourist Centres in the State

10—

*169 Q.–Sri D. Sambasiva Rao Chowdary (Bodhan) :—Will the Minister for Tourism be pleased to state:

(a) the names of the places wich are proposed to be newly developed as Tourist Centres this year in the State; and

(b) the action proposed to be taken for developing the existing Tourist Centres also?

పర్యటన శాఖ మంత్రి (శ్రీ షకీర్) :—(ఎ) 1983–84 ఆర్థిక సంవత్సరంలో ఈ క్రింది పనులను చేపట్టాలని తలపెట్టారు.

1. కడప జిల్లా, కందిమల్లాయపల్లిలో పర్యాటకుల విశ్రాంతి గృహ నిర్మాణం.

2. తూర్పు గోదావరి జిల్లా, కాకినాడలో పర్యాటకుల విశ్రాంతి గృహ నిర్మాణం.

(బి) ఇప్పుడున్న శాఖ పర్యాటక విశ్రాంతి గృహాలను పునరుద్ధరణ పనులు నిర్వహించి, కావలసిన ఫర్నిచరు మొదలైన వాటిని సరఫరా చేయడం ద్వారా అభివృద్ధి చేయాలని తలపెట్టారు. రంగారెడ్డి జిల్లా షమీర్ పేటలోని జవహార్ సరస్సును పర్యాటకుల విశ్రాంతి కేంద్రంగా ఇంకా అభివృద్ధి చేయాలని కూడా తల పెట్టారు.

శ్రీ డి. సాంబశివరావు చౌదరి :—టూరిస్ట్ సెంటర్ ఫలానా వారిని కేంద్ర ప్రభుత్వం డెవలప్ చేయండి అని చెబితేనే మన ప్రభుత్వం చేస్తుందా? టూరిస్ట్ కేంద్రాల వల్ల ప్రభుత్వానికి నష్టం వస్తున్నదా లాభం వస్తున్నదా?

శ్రీ షకీర్ :—ప్రతి జిల్లా కలెక్టరుకు టూరిస్ట్ డిపార్టుమెంటు వారి జిల్లాలలో ఏవైనా డెవలప్ చేయవలసిన సెంటర్స్ వుంటే తెలుపవలసిందని వ్రాస్తుంది. వారు ఆ స్థలాలను సూచిస్తే వాటిని డెవలప్ చేస్తాము.

శ్రీ వసంత నాగేశ్వరరావు :—విశాఖపట్టణం నుండి భీమిలికి వెళ్ళే కోస్టల్ రోడ్, అరకులోయ, అలాగే విజయవాడ వద్ద కృష్ణానదిలో ఒక ఐలెండ్ వీటిని డెవలప్ చేసే ఆలోచన ప్రభుత్వానికి వున్నదా?

శ్రీ షకీర్ :— ఈ సంవత్సరము డబ్బు చాలా తక్కువగా వుంది. వచ్చే సంవత్సరము వాటి అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు తప్పకుండా చేపడుతాము. 9-40 a. m

కుమారి టి. వెంకటరత్నం :—శ్రీకాకుళం తాలూకాలో అధ్యక్షుల వారి నియోజకవర్గములో శాలిహుండ అనే గ్రామం వుంది. అక్కడ బౌద్ధ స్థూపాలు వున్నవి. అక్కడ టూరిస్టు కేంద్రము అభివృద్ధి పరుస్తామని పత్రికల్లో ప్రకటన వచ్చింది, దాని గురించి చెప్పండి.

శ్రీ షకీర్ :—ఈ సంవత్సరం లేదు. వచ్చే సంవత్సరం తప్పకుండా పరిశీలిస్తామని చెబుతున్నాను.

శ్రీ కె. ఎర్రం నాయుడు :—కోటబొమ్మాలి తాలూకాలో శ్రీజగన్నాథపురం సుందరమైనటు వంటిది. అది టూరిస్టు కేంద్రంగా పెడితే బాగుంటుందని జిల్లా కలెక్టరుగారు ప్రపోజల్సు పంపించారు. ఆ ప్రపోజల్సు మంత్రిగారికి చేరినవా? దానిని టూరిస్టు కేంద్రంగా చేయడానికి ప్రతిపాదనలు వున్నవా?

శ్రీ షకీర్ :—ప్రస్తుతం అవి ఏవీ లేవు.

శ్రీ డి. కె. సమరసింహారెడ్డి :—టూరిజం విషయములో యింత మంది చెబుతున్నారు. మంత్రిగారి సమాధానం పేలవంగా వుంది. డబ్బు లేదన్నారు. విత్తం ఎత్తి అయినా డబ్బు తెచ్చి టూరిజం డెవలప్ చేయడానికి చర్య తీసు

కుంటారా? ఈ మధ్యన కొన్ని లక్షలు పెట్టి శ్రీశైలం నుండి నాగార్జునసాగరుకు నడపడానికి ఒక బోటును తెప్పించారు. అది యింతవరకు కమీషన్ కాలేదు. ఎన్ని రోజుల్లో దానిని కమీషన్ చేయబోతున్నారు? ఐతే కాకినాడ వద్ద హోప్ ఐలాండ్ అని వుంది, దానిని అభివృద్ధి చేయడానికి ఏమైన చర్య తీసుకుంటారా?

శ్రీ షకీర్ :—ప్రత్యేకమైనటువంటి ప్రశ్న వేస్తే తప్పకుండా జవాబు యిస్తాను.

శ్రీమతి గ్రంధి మాధవి :—విశాఖపట్నములో యిప్పుడున్న టూరిస్టు ఆఫీసు పని చేయడం లేదు. టూరిస్టు బస్సును వుపయోగించడం లేదు. కాబట్టి విశాఖపట్నములో వేరే బ్రాంచి ఆఫీసు ఓపెన్ చేసి దానిని పునరుద్ధరించే ఆలోచన వుందా? బస్సును వినియోగించి తద్వారా రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి ఆదాయం తీసుకురావడానికి ఆలోచన వుందా?

శ్రీ షకీర్ :— ఈ విషయం ప్రభుత్వం దృష్టికి రాలేదు, తెస్తే తప్పకుండా దాని మీద చర్య తీసుకుంటాము.

ఒక గౌరవ సభ్యులు—: ఈ మధ్యన మంత్రిగారు, టూరిస్టు డైరెక్టరుగారు వచ్చారు. మేఘాద్రి గడ్డ రిజర్వాయరు క్రింద 300 ఎకరాలు కేటాయించడానికి ప్రభుత్వం ఒప్పుకుంది. అది చేసినట్లయితే సింహాచలం ప్రక్కన వుంటుంది, దానిని టూరిస్టు సెంటరుగా చేపడితే బృందావనమును మించి వుంటుంది. విశాఖ పట్టణం అభివృద్ధికి దానిని చేపడితే బాగుంటుంది. దానిని గురించి చర్య తీసుకుంటారా?

శ్రీ షకీర్ :—తప్పకుండా.

ఒక గౌరవ సభ్యులు:—డబ్బు లేకపోవడం వల్ల టూరిజం డెవలప్‌మెంట్ ఆగిపోతున్నది. ప్రైవేటు సంస్థలు గాని వ్యక్తులుగాని ఎవరైనా ముందుకు వచ్చి చేస్తామంటేవారికి రాయితీలు యిచ్చి వాటిని డెవలప్ చేయడానికి దోహదం చేస్తారా?

శ్రీ షకీర్ :—తప్పకుండాచేస్తాము.

Business of the House

శ్రీ యం. వెంకయ్య నాయుడు :—అధ్యక్షా ఆర్.టి.సి. రూట్సును నడపడానికే డబ్బు లేదన్నప్పుడు టూరిజం కొరకు డబ్బు వస్తుందనుకోవడం లేదు. మేము తమకు 329 క్రింద ఒక నోటీసు యిచ్చాము అది ఏమి అయింది?

Mr. Speaker:—I am calling for the report from the Warden. I will admit only on the basis of the Report. Your report is only on the basis of the News paper—so, I am calling for the Report from the Warden concerned.

Sri M. Venkaiah Naidu;—Sir, it is a very strange practice followed by the Hon'ble Speaker. If you please convince us, we have no objection. It is not the duty of the Hon'ble Speaker to call for the Report from anybody.

Mr Speaker:—Whether it is true or not–I have to find out and I must satisfy, myself.

Sri M. Venkaiah Naidu:—Sir, how can the Speaker decide? If the Speaker is going to take that responsibility, we will be creating a new precedent.

(Interruptions)

Sri A. Madan Mohan:—Sir, we are not creating a strange precedent and convention here. There were times, forget about the National Party, and news papers having published such a thing, even has appeared in some most innoxious journals which are not either respected or accepted as read by the people with sense of balance. Even if such item has appeared—well, this House has witnessed stormy scenes, when we were in Treasury benches and when we were in the Government—We have accepted with a sense of humility. How strange it is; to come from the mouth of the Speaker to say "that he would call for the Report"—This is something unheard of in the annals of the history of the Legislature of Andhra Pradesh.

Mr. Speaker:—This particular situation is.......

Sri A. Madan Mohan:—Sir, I know the peculiarity of the situation. You should also be able to understand the feelings of the people—because it is the question of honour and dignity of so many MLAs sitting here in this House.

Mr. Speaker:—It has happened in the MLAs Hostel. It is under my control and supervision. So I must know first, as to whether it is a fact or not, I must satisfy first—whether it is true or not.

(Interruptions) (Bell)

Sri A. Madan Mohan:—Sir. this is nothing but trying to cover. We will not allow this type of proceedings to go ahead. You have witnessed in the same House and you have seen that the Opposition Benches have given the fullest co-operation. They have conducted thamselves in a more responsible and responsive way. They always stood by the Speaker and his privilege.

Mr. Speaker:—Yes, it is true....true....

Sri A. Madan Mohan:—But, if the Speaker is to flout such a thing from his own and....probably we will not be able to bear this and stomach this any further.

Mr. Speaker :—So, simply because a notice is given, does it mean that I should accept it? I have got my own discretion.

(Interruptions)

Sri P. Goverdhan Reddy:—Sir. You have to accept it and then send for the Report. You have to call for the Report from the Government. This is a very serious situation,

Mr. Speaker:—May be.... I must satisfy first. nless I satisfy, I do not allow any motion. There is no need for me to accept and you cannot compel me to accept the same.

Sri M. Venkaiah Naidu:—Sir, The Speaker has got every right to admit a motion or to disallow any motion. We accept it and we respect the same. Afteıall we have to go by Rules. మేము అబ్జక్టు చేస్తున్నదేమంటే, తమరు ఒక మాట చెప్పారు, దానికి అంగీకరిస్తున్నాము. శాసనసభ అధ్యక్షుడిగా యం. ఎల్. ఎ క్వార్టర్సులో జరిగిన విషయాలపైన వారి నుండి నివేదిక తెప్పించుకోడానికి తమకు అధికారం వుంది. దానిని క్వశ్చన్ చేయడం లేదు. కాని మా ప్రశ్న అడ్మిట్ చేయడానికి మీరు రిపోర్టు తెప్పించుకోడానికి సంబంధం లేదు.

Mr. Speaker:—Before I admit or disallow, I must satisfy myself.

Sri M. Venkaiah Naidu:—Sir, as a custodian of the rights of the Members, you have got every right. I agree. But at the same time, as a Speaker who is regulating the business of the House, is bound by the Rules and there is nothing which prohibits the Speaker from admitting a motion. If it is a false one, then the Hcn'ble Members and the Hous: has got every right to say that "this is all false". We are very much worried about the Report - not about the particular M.L.A......

Mr Speaker:—If any Member gives a motion, shall I accept automatically?

Sri M. Venkaiah Naidu:—Sir, it is a simple question. Iet us take for example, to-morrow a paper might say that 20 people were killed in a firing at Nellore. Then, will the Hcn. Speaker call for a Report from the S. P. Nellore, and finds out whether really 20 people were killed or not and then admit the motion to be discussed.

Mr. Speaker:—That is exactly the reaso1.....

a. m. శ్రీ వి. నాగేశ్వరరావు :—అధ్యక్షా, పాయింట్ ఆఫ్ ఆర్డర్. శ్రీ ఎమ్. వెంకయ్య నాయుడుగారు ఒక విషయం గురించి తమరిని ప్రశ్నించారు. గౌరవ సభ్యులు ఇచ్చిన ప్రశ్నను తమరు డైరక్టుగా పంపించవచ్చా, లేదా అనే విషయం గురించి. రూలు 60 చూడండి. స్పీకరుగారు శాటిస్ఫై అయితే దానిని ఎలా చేయవచ్చునని ఆ రూలులో ఉంది. అందుచేత ఒక గౌరవ సభ్యునిమీద ఆరోపణలు వచ్చినప్పుడు మీరు ఆ విధంగా చేయవచ్చును.

(ఇంటరప్షన్సు)

శ్రీ ఎమ్. ఓంకార్ :—రూలు 329 క్రింద వచ్చినప్పుడు-ఎవరైతే సభ్యులు ఆ తీర్మానం ఇస్తున్నారో వారే దానికి బాధ్యత వహిస్తారు. దానిలోని మోట్సును మీరు చూసి దానిని కన్సరెండు మినిస్టరుకు పంపిస్తే వారు సమాధానం ఇస్తారు. మీరు దానికి బాధ్యత వహించకూడదు. దాని ఇన్వెస్టిగేషను బాధ్యత అధ్యక్షుల వారికి అవసరం లేదు. మీకున్నటువంటి డిస్క్రిషనరీ పవర్సును కాని రెసిడ్యుయరీ పవర్సును కాని మేము క్వశ్చన్ చేయడం లేదు. మీరు క్రొత్త సాంప్రదాయం సృష్టిస్తే ఇబ్బంది అవుతుంది. పేపర్సులోని వార్తలను బట్టి చేయడం ఎట్లాగని అంటే-మోషను మూవ్ చేసిన సభ్యుడే బాధ్యత వహించవలసి ఉంటుంది. అందుచేత ఆ ఇస్యూ ఏదైతే ఉందో దాని మెరిట్సులోకి మాత్రమే పోవాలి.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—మీరు నోటీసు ఇచ్చారనుకోండి. ఇచ్చినంత మాత్రాన తప్పకుండా దానిని యాక్సెప్టు చేయాలని లేదు. దానిని యాక్సెప్టు చేయడానికి కాని రిజెక్టు చేయడానికి కాని నాకు కొంత టైము కావాలి.

శ్రీ ఎమ్. ఓంకార్ :—దానికి ఒక ప్రొసీజరు ఉంది. దానిని ఈవేళ తీసుకొనడం లేదు, రేపు అనుమతి ఇస్తున్నాము. గౌరవసభ్యులకు ఏమైనా సందేహాలు ఉంటే తమ ఛాంబరులోకి వచ్చి మాట్లాడమని తమరు చెప్పాలి.

శ్రీ ఎమ్. వెంకయ్యనాయుడు :—ఈ నోటీసును పరిశీలిస్తున్నామని చెబితే అసలు ఈ సమస్యే లేదు.

Mr. Speaker: —I must satisfy myself about the contents of the motion.

Sri M. Venkaiah Naidu:—The Speaker went to the extent of saying that he will get a report from the warden.

Mr. Speaker: —It is under my consideration and I will shortly allow or disallow.

Sri A. Madan Mohan: —Probably we are traversing far from the jurisdiction of the Legislature. There are two categories of functioning of the Speaker. I do understand and appreciate the Speaker's view that the matters relating to the Legislative Assembly are within his jurisdiction. Nothing prevents the Speaker from finding out or ascertaining facts. That is an administrative action. The Speaker can investigate into the matter and call for a report and take disciplinary action against the M.L.A. or the watch and ward. But here the Hon'ble Speaker should confine himself to the privileges of the hon. Members and also as to what is admissible and what is not. Otherwise it is cutting across the fundamentals of democracy,,which we will not allow I would like to be enlightened by the Speaker as to what is the basic democratic right of a legislator to express himself on an alarming situation that has arisen which has been floated and which has hit the head lines of all the newspapers and still it is very strange that a Speaker of your calibre and eminence should say that you will call for a report. I would like to be enlightened by the Speaker as to what is

the basic right of a legislator to express himself in the august House when the House is in session.

Mr. Speaker: —You have got every right to give a notice and when you give notice I have to consider whether it is admissible or not.

Sri A. Madan Mohon: —Suppose I have given an adjournment motion in the interests of the public, you will have to see whether it is really of public interest or not. Sometimes the Speaker is empowered to exercise discretion over a call,attention motion.

As far as rule 329 is concerned, this has created a commotion and hit the headlines.

(Interruption)

Mr. Speaker: —Even in matters relating to 329, I have discretion whether to allow or not.

(Interruptions)

Sri A. Madan Mohan:—This cuts across party barriers and I hope the hon. Members sitting on the other side will be able to find out the rationale and sentiments behind what is being asked for.

(Interruptions From Treasury Benches.)

10.00 a. m. శ్రీ మహమ్మద్ రజబ్ అలి (సుజాతానగర్):—పాయింట్ ఆఫ్ ఆర్డర్ – ఈ సమస్య పైన మీరు ఇంత తర్జన భర్జనలకు తావు ఇవ్వడం వలన మీ అంతట మీరే అధికార పార్టీ పైన మీరు కొంత బురద జల్ల డానికి కారణం అయినారు. ఎందుకని అంటే వెంకయ్య నాయుడు గారు చెప్పిన సజెషను గాని మిగతావారు చెప్పిన సజెషన్‌గాని అంగీకరించి దీనిని రేపటికి గాని ఎల్లుండికిగాని వాయిదా వేయవలసింది త్వర పడవలసిన అవసరం లేదు. ఈ జరిగిన దానికి దేశం నవ్వుతుంది.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—ఇంతకు నేను ఏమి చేశాను అంటారు ? నేను కాద న్నానా ? డిస్ ఎలౌ చేశాను అన్నానా ? మీరు ఈ విధంగా స్పీకర్‌ని ఎక్యూజు చేయకూడదు. అది నా పరిశీలనలో ఉంది. నేను చూస్తున్నాను.

శ్రీ పి. గోవర్ధనరెడ్డి :—పాయింట్ ఆఫ్ ఆర్డరు – నిన్న లెజిస్లేటర్స్ హాస్టలులో జరిగినది ఇప్పటి వరకు మీ దృష్టికి రాలేదు అంటే మీ లెజిస్లేచర్ డిపార్టుమెంట్ ఏమి చేస్తోంది ? ఒకవేళ అది మీ దృష్టికి వచ్చి ఉంటే ఇప్పుడు మీరు ఇది ఎందుకు ఎలౌ చేయ .ం లేదు ?

మిస్టర్ స్పీకర్ :—దీనిలో పాయింట్ ఆఫ్ ఆర్డరు ఏమి ఉన్నది ? నా నోటీసుకి రాలేదని ఎవరు అన్నారు ?

శ్రీ ఎం. వెంకయ్య నాయుడు :— నా మటుకి నాకు గాని ఓంకార్ గారికి గాని రజబ్ అలి గారికి గాని ఈ అంశం పైన స్పీకరుని నిందించడం అనేది మా ఉద్దేశం కాదు. మా ఆతృత అంతా బయట పత్రికలలో ఈ విధంగా వచ్చిన

తరువాత అది వాస్తవమా కాదా అని తెలుసుకోవలసిన బాధ్యత మాకు ఉంది. ఈ అంశాన్ని శాసన సభకు తెచ్చి వాస్తవమా కాదా అనేది తేల్చాలి. తమరు ఒకసారి దయచేసి ప్రశాంతంగా ఆలోచిస్తే నేను 329 నోటీసు ఉంది అన్నప్పుడు మీరు నోటీసు ఉంది నేను వార్డెన్ ని రిపోర్టు అడిగాను అన్నారు. మేము ఆ రిపోర్టు అడగడం అన్న విధానానికి అభ్యంతరం తెలియజేశాము. ఆ హక్కు మాకు ఉంది. ఈ విషయం ఇక్కడ చర్చకు రాకపోతే అంతా అయిపోయింది అనుకోవడం మంచిది కాదు. దాంట్లో వాస్తవం లేకపోతే సంతోషమే. వాస్తవం ఉంది. మనం కూడా చర్చించాలి. ఈ విషయాన్ని తమరు చర్చకు రాకుండా చేయడం మంచిది కాదు. మీరు 329 ఎడ్మిట్ చేయడానికి వార్డెన్ కు మీరు వ్రాసిన లెటరుకి ఏమీ సంబంధం లేదు.

మిస్టర్ స్పీకర్ :— మీరు నోటీసు ఇచ్చారు. ఏదో పత్రికలలో వచ్చింది ఏదో స్టేట్ మెంటు ఇప్పించండి అన్నారు. హౌస్టలు స్పీకర్ జూరిస్ డిక్షన్ లో ఉన్నది. అయినా మీరు నోటీసు ఇస్తే ఆటోమేటిక్ గా ఎడ్మిట్ చేయాలని ఏమీ లేదు. నేను శాటిస్ ఫై కావాలి. మీరు ఇచ్చిన దానికి బేసిస్ ఉండాలి.——

(ఇంటరప్షన్స్)

డిస్ ఎలౌ చేసే ముందుగాని, ఎలౌ చేసే ముందు గాని నేను ముందు శాటిస్ ఫై కావాలి. తరవాతనే నేను ఎలౌ చేయడం గాని డిస్ ఎలౌ చేయడం గాని జరుగుతుంది.

శ్రీ ఎం. వెంకయ్య నాయుడు :— పత్రికలలో వచ్చింది కాబట్టి అది మంచిది కాదు అనడం మంచిది కాదు. అట్లా అయితే మొన్న మేము శ్రీ ర్ల బ్రహ్మయ్యగారు చనిపోయారని పత్రికలలో చూసి వెంటనే తమరిని అడిగితే తమరు రిపోర్టు వచ్చేవరకు అవసరం లేదని కండొలెన్సు మోషన్ కి అనుమతించారు.

మిస్టర్ స్పీకర్ :— అది సరే. నేను పత్రికలలో వచ్చినవి అన్నీ కూడా యదార్థమని ఒప్పుకోవాలా? మోషన్ ఎడ్మిట్ చేయాలా రిజక్టు చేయాలా అనేదానికి నేనుముందు శాటిస్ ఫై కావాలి.

పేపరులో ఉన్న దానిని శ్రీ గోవర్ధనరెడ్డి దయాప్ దగ్గరికి వెళ్ళి స్పీకరుకు చూపించారు.

(ఇంటరప్షన్)

సభ్యులు షేమ్ షేమ్ అన్నారు.

శ్రీ ఎస్. భాస్కరరావు :— ఇందులోని గౌరవ సభ్యుల ఆందోళన అంతా తమరికి అర్థమయింది. ఇది సభ్యుడికి సంబంధించిన సమస్య కనుక మామూలుగా తీసుకునే వ్యవధికన్న కొంచెము ఎక్కువ వ్యవధి స్పీకరుగారికి అవసరం ఉంటుంది. తాము కొంచెము ఎక్కువ టైము తీసుకుని దాని మీద తరువాత నిర్ణయం ఇవ్వండి మీరు నిర్ణయం చేయకముందే గందరగోళం మంచిది కాదు. మీరు రూల్సుని బై పాస్ చేయడం గాని, దాటవేయడం గాని ఇంతవరకు జరగలేదు. పరిశీలన చేస్తున్నాను, కొంత వ్యవధి పడుతుంది అని చెప్పండి.

10-10 a. m. శ్రీ ఎం. మదనమోహన్:— పాయింట్ ఆఫ్ సబ్‌మిషన్ సార్. ఇప్పుడు యీ విషయంలో తమకు రైట్ ఉందా? లేదా అనే యాస్పెక్ట్ యెవరూ క్వశ్చన్ చేయడం లేదు. There are two fundamental things involved. ఇటువంటి కేవలపరచే వార్త పత్రికలలో ప్రచురింపబడినప్పుడు గౌరవ సభ్యులకు ఆందోళనను వ్యక్తపరచే అధికారం బేసిక్ రైట్ ఉందా? లేదా అనేది ఒక యాస్పెక్ట్. I am happy that you have said that we have a right. After obtaining the report of the warden అని తమరు అన్నారో దానికి నేను యింతకు ముందే మనవిచేయడం జరిగింది. Am I to presume that if the warden says that it is incorrect......

Mr. Speaker:—I may accept or may not accept the report.

శ్రీ పి. గోవర్ధనరెడ్డి:— అధ్యక్షా, యీ రోజున పేపర్లో ఒక విషయం వచ్చింది. ఈ కేసును హుష్ చేయడానికి డిప్యూటీ స్పీకర్ గారు, యింకా కొంతమంది శాసన సభ్యులు కలసి ఆబిడ్స్‌లో ఉన్న పోలీసు స్టేషన్‌కు వెళ్లినారని పేపర్లో వచ్చింది. దీనిని ఆలస్యం చేసి ఆమెతో కాంప్రమైజ్ చేసుకోవడానికి మాత్రమే తమరు దీనిని వాయిదా వేస్తున్నారని మా యొక్క ఆరోపణ.

Mr. Speaker:—Don't make such allegations.

(చాలా మంది సభ్యులు లేచినారు)

శ్రీమతి మల్లు స్వరాజ్యం:—అధ్యక్షా, అసంబ్లీ స్థానం యెంతో ఉన్నతమైన స్థానం. యిటువంటి సమాజంలో ఒక స్త్రీ గౌరవాన్ని కాపాడవలసిన యీ సమస్య పైన యిట్లా అధికార పార్టీవారు కూడ సౌమ్యంగా ఉండాలి. తప్పో, ఒప్పో తెల్సుకోవచ్చును తెల్సుకోవడానికి అవకాశాన్ని కోరవచ్చును. కాని యీ రోజులలో స్త్రీలపై జరుగుతున్నటువంటి అత్యాచారం సందర్భంగా జనం యెంతో ఆందోళనగా ఉన్న సందర్భంలో యిక్కడ యిది చర్చకు వస్తే అధికార పక్షం వారు దానిని కప్పేసుకొనే పద్ధతిలో పోవడం మంచిది కాదు. ఈ సమస్య పైన మనము కళ్లు మూసుకున్నా, యిక్కడ గొడవ జరిగింది కనుక తమరు దీనిని హుందాగానే విచారించి ఆమె గౌరవాన్ని కాపాడి సరియైన చర్య తీసుకోవాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ ఎం. కిషన్‌రావు :— ఇప్పటివరకు చర్చకు రానటువంటి విషయం పై మెరిట్స్‌ను గౌరవ సభ్యులు యెవరయితే మాట్లాడినారో దానిని వెంటనే రికార్డు నుంచి తొలగించాలి. రెండవది, గౌరవ సభ్యులు రజబాలీ గారు యేదైతే సభాధ్యక్షులు మీద నిందారోపణలు చేసినారో దానిని వెంటనే వారు విత్‌డ్రా చేసుకోవాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ పి. గోవర్ధన రెడ్డి :— నో.

శ్రీ ఎం. వెంకయ్య నాయుడు :—రూలు 329 క్రింద మన రాష్ట్రంలో వరదల గురించి నోటీసు యిచ్చినాము.

మిస్టర్ స్పీకర్ :— 329 క్రింద అన్నీ ఒకేసారి వచ్చినాయి. టైము లేదు. చూస్తాను.

శ్రీ ఎం. వెంకయ్య నాయుడు :—అవన్నీ మేము ఎలా చేయమని అనడం లేదు. మేము నోటీసు యిచ్చిన తరువాత మా నోటీసుకు ముందు ప్రిసిడెన్సు వస్తుంది. సభ్యులకు సభ దృష్టికి తీసుకువచ్చే అధికారం ఉందని తమరు అంగీకరించినారు. ఈ రాష్ట్రంలో వరదల పరిస్థితిని గురించి సభ దృష్టికి తీసుకురావడానికి మేము నోటీసులు యిచ్చినాము. ముఖ్యమంత్రి గారు వరదల పరిస్థితి చూడడానికి వెళ్లినారని చెప్పినారు. ఇప్పటి వరకు జరిగిన నష్టాన్ని, యిప్పటి వరకు ఉన్న పరిస్థితిని when the Assembly is in session, they should first brief the House in the session and then go to the public.

మిస్టర్ స్పీకర్ :— మీరు నోటీసు యిచ్చినారు. అది కన్సర్న్డ్ మినిస్టరుగారికి పంపించాలి కదా. ఇవన్నీ నెక్స్టు సిటింగ్‌లో వస్తాయి. Whenever there were floods or firings taking place, the Minister inspected immediately and gave a briefing. Unfortunately we are not sitting for the next three days.

Sri A. Madan Mohan :— I have given a notice under 329 regarding issuance of national permits.

Mr. Speaker : —I will see.

Sri A. Madan Mohan : —Regarding the take-over of Siddhartha Medical College also I have given.

Mr. Speaker : —It is admitted.

శ్రీ ఎం. ఓంకార్ :— మేము యిదివరకు ఎస్.ఎన్.క్యూలు, యిచ్చి ఉన్నాము. అవి అడ్మిట్ అయి ఉన్నాయి. కనుక ప్రశ్నలు వేసేటప్పుడు మాకు కూడా మాట్లాడడానికి అవకాశం యివ్వాలి.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—చూస్తాము.

CALLING ATTENTION MATTER

re : Replacement of Panchayati Raj setup by Mandal Administration.

పంచాయతీరాజ్, గ్రామీణాభివృద్ధి శాఖల మంత్రి (శ్రీ కరణం రామచంద్రరావు) :— శ్రీ అశోక్ మెహతా అధ్యక్షతన 1978 లో ఏర్పడిన పంచాయత్ రాజ్ సంస్థల సంఘం చేసిన సిఫారసుల ఆధారంగా ఇప్పుడున్న విధానంలో వ్యవస్థాపరమైన మార్పులు తీసుకవచ్చేందుకు కొన్ని ప్రతిపాదనలను ప్రభుత్వం పరిశీలిస్తున్నది. కాని ఇంకా ఎటువంటి నిర్ణయాలు తీసుకోలేదు. నిర్ణయాలు తీసికొనిన వెంటనే వివరాలను తెలియజేయడం జరుగుతుంది.

శ్రీ పి. నాగేశ్వరరావు:— ప్రస్తుతం రాష్ట్రంలో 8 దశాబ్దాలుగా ఉన్నటువంటి యీ పంచాయతీరాజ్ వ్యవస్థను త్రిస్థైర్ పద్ధతిని జిల్లా పరిషత్తులు,

పంచాయతీ సమితులు మరియు గ్రామ పంచాయితీలు స్థాయిలో ఉన్న వ్యవస్థను మండల్ వ్యవస్థగా మార్చాలని ప్రభుత్వం ఆలోచిస్తున్నట్లు యిటీవల పత్రికా ప్రకటనల ద్వారా తెలుసుకుంటున్నాము. అసలు యీ వ్యవస్థ ద్వారా రాష్ట్రంలో యే రకమైన గ్రామీణాభివృద్ధిని సాధించాలని ప్రభుత్వము అనుకుంటున్నది? ఒక్క పంచాయితీ వ్యవస్థలోని అభివృద్ధి కార్యక్రమాలేనా లేక వైద్య ఆరోగ్య సౌకర్యాలు లేక లా అండ్ ఆర్డరుకు సంబంధించిన విషయాలు లేక సహకార సంస్థలకు సంబంధించి యీ మండలి వ్యవస్థలో కలిపి మొత్తము యీ రాష్ట్రంలో ఉన్నటువంటి గ్రామీణ పునర్నిర్మాణం కోసం యీ మండలిని యేర్పాటు చేస్తున్నారా? ఒక్క పంచాయతీ వ్యవస్థలకే పరిమితం అయిందా? లేక మొత్తం రాష్ట్ర ఆర్థిక సాంఘిక పరిస్థితులను మార్పుకోసం యీ మండలి పునర్నిర్మాణం కొరకు ఆలోచిస్తున్నారా? అయితే ఏ రకమైన వ్యవస్థను
10-20 a.m. మీరు తీసుకొని రావలెనని అనుకొంటున్నారు! మీరు తీసుకొని రాదలచుకొన్న వ్యవస్థ ఎక్కడయినా, ఏ రాష్ట్రములోనైనా వున్నట్లు పరిశీలించారా? ఏవయినా కమిటి సూచనలను మీరు ఆలోచిస్తున్నారా? సక్రమమైన సమాధానము కావాలని మీ ద్వారా కోరుతున్నాను.

శ్రీ కె. రామచంద్రరావు :— గౌరవ సభ్యులు సూచించిన ప్రకారం, సమస్యలన్నిటిని తుణ్ణంగా పరిశీలించడానికి క్యాబినెట్ సబ్ కమిటిని వేయడం జరిగింది. ఆ కమిటిలో సమస్యలన్నీ పరిశీలనలో వున్నాయి. ఖచ్చితమైన నిర్ణయము ఇంకా తీసుకోలేదు. నిర్ణయం తీసుకొన్న వెంటనే ఆ వివరాలు అందజేయబడతాయి.

శ్రీ పి. నాగేశ్వరరావు :—ఇపుడున్న పంచాయితీ సమితిలను రద్దుచేసే ఆలోచన ప్రభుత్వానికి వుందా?

శ్రీ కె. రామచంద్రరావు :—రద్దు చేయాలనే ఆలోచన ఏమీ లేదు. అన్నీ పరిశీలనలోనే వున్నాయి. ఈ దశలో ఖచ్చితమైన సమాధానము చెప్పడానికి అవకాశము లేదు. క్యాబినెట్ సబ్ కమిటి ఒక నిర్ణయానికి వచ్చిన తరువాత, ఆ వివరాలు అన్ని సభ ముందు పెడతాము.

శ్రీ ఎం. ఓంకార్ :—పిల్లికి చెలగాటం, ఎలుకకు ప్రాణ సంకటంగా వున్నట్లుంది. క్యాబినెట్ ఫయినలైజ్ చేయలేదని అన్నారు. బయట వదంతులు ఎలా వున్నాయంటే, విజయవాడ తెలుగునాడు మహా సభలు జరిగిన తరువాత అపుడే వారు అధికారులకు ఆజ్ఞలు యిచ్చారని, దాదాపుగా ఈ నెలలో అమలులోకి వస్తుందని వదంతులు వ్యాపించి, ఎంత గందరగోళంగా వుందంటే, "సమితిలు రద్దు అయితే ప్రెశిడెంట్ లు ఏమి కావాలి? వారి స్థానాలు ఏమి కావాలి" అనేది ప్రజలలో చాలా గందరగోళం ఏర్పడింది. ఆ వదంతులు

వాస్తవమా కాదా? వారికున్న నిర్దిష్టమైన ఆలోచన ఏమిటో చెప్పండి. ఐ.ఎ.ఎస్. ఆఫీసర్లే ఆడుగుతున్నారు. ప్రభుత్వం యొక్క నిర్దిష్టమైన విధానాన్ని చెప్పండి.

శ్రీ కె. పాపయ్య (రామన్నపేట) :— పంచాయితీ రాజ్ మినిస్టరు గారు పంచాయితీ రాజ్ వ్యవస్థను పునర్వ్యవస్థీకరించాలని అంటున్నారు. ఎక్కడయితే సమితి ప్రెశిడెంట్లు రాజీనామా చేసి, ఎం.ఎల్.ఏ. లుగా అయ్యారో, ఆ స్థానాలను ఎందుకు భర్తీ చేయలేదు?

శ్రీ ఎం. వెంకయ్యనాయుడు :—మామూలుగా వున్న వ్యవస్థ నుండి మండలి సెటప్‌కు వెళ్ళాలంటే లెజిస్లేషన్ కావాలి. శాసన సభ ఆమోదము తీసుకొన్న తరువాతనే, తదుపరి చర్య ప్రభుత్వము తీసుకోవలసి వుంది. లేదా ఆర్డినెన్స్ ద్వారా చేస్తామని అంటే, ఈ ప్రభుత్వానికి కూడా ఆ జబ్బు పట్టిందని అనుకొంటాము. నేను అడిగేది ఏమిటంటే, మీ దగ్గరున్న ఐడియాస్‌ని బ్రీఫ్‌గా లెజిస్లేటర్లందరికి యిచ్చినట్లయితే థరోగా స్టడీ చేస్తారు కదా. లెజిస్లేటర్స్‌తో చర్చించిన తరువాతనే నిర్ణయం తీసుకొంటామని స్పష్టంగా ఒక హామీ ఇస్తే, ఇప్పుడున్న ఆందోళన తగ్గే అవకాశముంది. దానికి ప్రభుత్వము సిద్ధంగా వుందా?

శ్రీ ఎం. మాణిక్‌రావు (తాండూరు) :— మొత్తము దేశంలో ఈ పంచాయితీ రాజ్ వ్యవస్థపైన బలవంతరాయ్ మెహతా, నరశింహం కమిటీల రిపోర్టులు వున్నాయి. మహారాష్ట్ర పాట్రన్‌గాని, గుజరాత్ పాట్రన్‌గాని, కర్నాటక పాట్రన్‌గాని, అన్ని చూచినతరువాత, అన్నిటికంటే ఆంధ్ర ప్రదేశ్‌లో పంచాయితీ రాజ్ వ్యవస్థ బాగా వుందని మొత్తం అందరూ కూడా ఒప్పుకున్నారు. మేము వచ్చాము, అన్ని మార్చుతాము అని చెప్పి, మండలాలు తీసుకొని పోయి ముండలు చేస్తాము, ముండలు తీసుకొనిపోయి మండళ్ళు చేస్తాము అని చెబితే సరిపోదు. మంత్రి రామచంద్రరావు గారికి బాగా అనుభవం వుంది. సమితి అధ్యక్షులుగా, మెంబర్సుగా మాకూ అనుభవం వుంది. మాకంటే ఇంకా బాగా చేస్తామని చెప్పి ఒక ఎక్స్‌పర్ట్ కమిటిని వేసి ఆలోచన చేయండి. ఎన్. టి. రామారావు ప్రభుత్వము ఆర్డినెన్సుల ప్రభుత్వము కావద్దు. ఈ పంచాయితీ వ్యవస్థకు గ్రామాల్లో వున్న చిన్న వాళ్ళ నుండి సంబంధముంది. "గ్రామ పంచాయితీ" రామరాజ్యమని గాంధీజీ కలలు కన్నారు. ఈ రామరాజ్యంలో అది నాశనమవుతుంది. అది కారాదని మేము కోరుతున్నాము. ముఖ్యమంత్రి రామారావు గారు రామరాజ్యం ఏలుతున్నారా? రావణ రాజ్యం ఏలుతున్నారా? ఈ మండలులపై —it requires a legislation. వారికి అన్ని తెలుసు. పాపం కరణం రామచంద్రరావు గారి చేతిలో "కర్ణం లేదు, రాము" లేదు. రాజ్యం లేదు. ఏమీ లేదు. ఆర్డినెన్స్ తరువాత ఇస్తున్నారు. మహాప్రభో, అట్లా చేయవద్దు. Let the Government come with a clear picture విజయవాడలో ఒక ఆలోచన చేశామని, మొన్న గుంటూరులో యింకొక ఆలోచన చేశామని, నిన్న కర్నూలులో యింకో కల కన్నాము, ఆలోచన

చేస్తామనిఅంటేవారి ఆలోచనలన్నీ మాముందు పెడితే మేము ఆలోచనచేస్తాము, సూచనలు యిచ్చేదానికి అవకాశముంటుంది. బాగుగా వుంటే మేము కూడా ఒప్పుకుంటాము. We are the first to accept the demand ఇది ఆల్ ఇండియా ఒపీనియన్. సెక్రటేరియట్‌లో వారి రిపోర్టు వుంది. Let the Government come with a clear proposal and have a white paper published. We accept it if it is good. ఇపుడు ఏమి మార్పు చేస్తున్నారో అది మాకు తెలియజేయండి. It is an All India opinion that it is one of the best systems in the whole country. Let the Government come forward with a specific proposal.

శ్రీ ఎన్. రాఘవరెడ్డి:—వారు మండలులు ఇపుడు ఏ రూపంలో లేవు. ఆలోచనలో వుందని అన్నారు ఆలోచనలు ఏమో ఈ సభముందు పెడితే సభ కూడా ఆలోచన చేయటానికి, సలహాలు యివ్వటానికి అవకాశముంటుంది. అందులో ఒకవైపు ముఖ్యంగా గ్రామ పంచాయితీల నుండి, సమితిల నుండి, జెడ్. పి. ల దాకా డబ్బులు లేక ఏపని చేయాలనే పరిస్థితిలో వుంటే, యింకో కొత్త వ్యవస్థను తీసుకొని వస్తే ఆర్థిక వనరులు ఎట్లా వస్తాయి? ఒక పంచాయితికి 50 వేలు యిచ్చి, మంచినీటి సౌకర్యం, రోడ్లు సౌకర్యం వగయిరా వాటిని చూచే బాధ్యతను వారికే పెట్టండి. వున్నదానికి అధికారులను అధికంగా పెట్టి, ఏదో చేస్తామని, వున్న వ్యవస్థకు వెనులుబాటు పనిచేస్తే లాభము లేదు. ఆ పని జరగకుండా చూడడం అవసరమని కోరుతున్నాను.

శ్రీ కె. రామచంద్ర రావు:—గౌరవ శాసన సభ్యులు ఈ విషయంలో ఆందోళన చెందనక్కర లేనేలేదు. గాంధీజీ కలలుకన్న రామరాజ్యాన్ని స్థాపించాలనే ఉద్దేశముతోనే ఈ ప్రభుత్వము ప్రస్తుతమున్న వ్యవస్థలో కావలసిన అన్ని అత్యుత్తమమైన మార్పులు తీసుకొని రావాలనే సంకల్పముతో వీలైనంత మేరకు అధికార వికేంద్రీకరణద్వారా ప్రజాసంక్షేమము కొరకు పాటుపడాలని కృతనిశ్చయంతో వుంది. కాబట్టి ఆందోళన చెందవలసిన అవసరము అంతకన్నా లేదు. చట్టవిరుద్ధంగా ఏ కార్యక్రమమూ చేపట్టడం లేదు. క్యాబినెట్ సబ్ కమిటి ఒక నిర్ణయానికి వచ్చిన తరువాత గౌరవసభ్యులు వారి సూచనలు యివ్వవచ్చు సభ్యులు అభిప్రాయపడ్డట్లుగా ఆర్డినెన్స్‌ల ద్వారా కార్యక్రమాలు చేపట్టాలని ప్రభుత్వము ఉద్దేశించడం లేదు. సభ్యులు చేసిన సూచనలను క్షుణ్ణంగా పరిశీలించిన తరువాత ఆరు కోట్ల తెలుగు ప్రజల సంక్షేమం దృష్ట్యా ఇపుడున్న పద్ధతిద్వారా కాక, ఈ పంచాయతీ రాజ్ వ్యవస్థ మరోమెట్టు ముందుకు పోయిందనే తలంపు వచ్చేలాగా, ఆర్థికపరంగా యింకా పటిష్టవంతం చేయాలని ప్రభుత్వము యొక్క ఉద్దేశము. చట్టాన్ని చూచిన తరువాత సభ్యులు వారి సలహాలు ప్రభుత్వానికి అందజేయవచ్చు.

ANNOUNCEMENTS

re: Panel of Chairmen.

Mr. Speaker:—I am to announce to the House that I have nominated the following members to the panel of Chairmen for the Third Session:

1. Sri N. Venkataratnam
2. Sri Vasantha Nageswara Rao
3. Sri E. Vasudeva Rao
4. Kum. T. Venkata Ratnam
5. Sri D. K. Samarasimha Reddy
6. Sri P. Ramachandra Reddy.

(2) re: Resignation of Sri G. Hanumantha Rao, M. L. A.

2. I am to announce to the House that Sri G. Hanumantha Rao an elected member from Martur Assembly Constituency has resigned his seat in the Assembly with effect from the afternoon of 6th May, 1983 and I have accepted the resignation.

(3) re: Resignation of Sri G. Prakash Rao, M. L. A.

I am to announce that Sri G. Prakesh Rao, an elected member from the Peddapalli Assembly Constituency has resigned has seat in the Assembly with effect from the forenoon of 27th July, 1983 and I have accepted the resignation.

Sri M. Manik Rao:—Sir. I want some information from the Speaker whether it is correct that Sri Prakasa Rao who has resigned recently from the House was because of the pressure of ruling party? 10-30 a. m.

Mr. Speaker:— No, no.

(Interruptions)

Sri M. Manik Rao :—When anything is annouced in the House for the information of the Members, the procedure is as a member of this House, I have got a right to ask the Speaker. I do not know why my friends are so much agitated. It looks as though they feel guilty.

Mr. Speaker :—It is because you are attributing something to them.

Sri M. Manik Rao :—I have not blamed anybody. Some of the strongest and big holders, powerful మరియు మీసాలు గల ఉమీందారు లంతా ఆయనను రాజీనామా చేయవలసి దిగా బలవంతముచేసారు. Being Legislator, I am simply asking the Speaker whether it is true.

I am not blaming anybody. Since I have heard, I am asking whether it is a fact. To-day it has happened to one man. It has happened to Mr. Gopal and happening to Mr. Prakasa Rao. Then God has to save so many people. I am only asking whether it is true.

Mr. Speaker :—Mr. Prakasa Rao came to me and he tendered his resignation. I asked him whether he is doing it voluntarily and asked him to think not once or twice but thrice. I gave him one hour time also.

Sri M. Manik Rao:—I know how kind-hearted you are. You ought to have given him some cold or hot coffee also. What I am saying is because of the pressure, he had to resign.

Mr. Speaker :—I do not know. He never complained. He said: 'I have personally come to give my letter of resignation'. I am helpless in the matter. If a Member wants to resign, what can I do?

(4) re: Election of the Leader of Communist party of India (Marxist) Legislature Party.

I am to announce to the House that Sri N. Raghava Reddy, M.L.A. has been elected as Leader of the Communist Party of India (Marxist) Legislature Party in place of Sri M. Omkar, M.L.A. and Sri M. Ramakrishna Rao has been elected as Deputy Leader.

(5) re: Members joining the Telugu Desam Legislature Party.

I am also to announce that the following members have joined the Telugu Desam Legislature Party;

1. Sri C. Vamana Reddy.
2. ,, G. Mohan Reddy.
3. ,, K. Vidyadhara Rao.

(Cries of shame, shame from Opposition benches and welcome from the Treasuary Benches)

BUSINESS OF THE HOUSE

Mr. Speaker:—The Minister for Finance will move the Resolution.

శ్రీ ఎన్. భాస్కరరావు:—అధ్యక్షా, యిక్కడ ఉన్న గౌరవసభ్యులందరికీ తెలుసు. సింహళంలో ఉన్న భారతీయులను సింహళదేశంలోని ప్రజలు ఎన్ని యిక్కట్లు పెట్టి దాడులు చేస్తున్నారో మనము పత్రికలలో చూశాము. రేడియోలో వింటున్నాము. ఆ దేశంలోని తమిళులను ఎన్నో యిక్కట్లు పెడుతున్న సందర్భంలో వారు చేస్తున్న ఘాతుక చర్యను ఖండించడం, కేంద్ర

ప్రభుత్వం వారు యీ విషయంలో తగిన చర్య తీసుకోవలసిందిగాను కోరడం కోసం యీ సభలో యీ రిసల్యూషన్ తీసుకురావడం జరిగింది. ఇది సింహళ దేశ అంతరంగిక వ్యవహారమైనా గాని అక్కడ ఉన్న మన భారతీయుల ఆస్తిపాస్తులను కాపాడడానికి మనము కూడా తగువిధంగా వారికి రక్షణ కల్పించేలా చూడవలసి ఉంది.

Sri D. K. Samarasimha Reddy:—Sir, on a point of order. Sir, kindly read rule 43 of the Business rules under clauses (vii) and (xix). Not that, I am against the resolution. But before any discussion takes place, the rule position may also be borne in mind. Rule 43 (ix) says: 'It shall not relate to a matter which is not primarily the concern of the State Government.' Rule 43 (xix) says: 'It shall not refer discourteously to a friendly foreign country.' Let the Minister be careful about this rule position before making any statement.

(Mr. Deputy Speaker in the Chair)

డిప్యూటీ స్పీకరుగారు యీ విషయంలో ఒక రూలింగు యివ్వడం మంచిది కాదని నేను అభిప్రాయపడుతున్నాను.

శ్రీ ఎన్. శ్రీనివాసులు రెడ్డి:-రూలు 43 క్వశ్చన్ అవర్ కు సంబంధించింది.

Mr. Deputy Speaker:—See rule 43. It relates to questions and not to resolutions.

(Interruptions)

Mr. Deputy Speaker:—Please be seated. Go through the rule.

(Interruptions)

First you go through the rules, I say.

(Interruptions)

Sri D. K. Samarasimha Reddy:—The Chair has to be courteous. When I have raised it, you cannot behave like this.

Sri M. Venkaiah Naidu:—Anyway, it is good for all of us to be cautious.

(Interruptions)

Sri A. Madan Mohan:—Mr. Deputy Speaker, it is an unfortunate observation. Not only now, even in the previous Session, the Deputy Speaker has been more haughty than necessary. It is the Chair of the Presiding Officer and one has to have lot of patience. After all a relevant point was raised by my colleague and he has a right to read and explain. Unfortunately the way he has been treated from the Chair is not very palatable. This is my fourth term in the House.

Mr. Deputy Speaker:—I have given him the opportunity.

Sri A. Madan Mohan:—It has been my fourth term and never did any Speaker either in respect of the Opposition or Treasury benches has been observing the way you have observed, Sir, You have to grow much in stature and you have to show more dignity and also extend courtesy to the Hon. Members.

Sri N. Bhaskara Rao:—It is an expression which we need not..

(Mr. Speaker in the Chair)

Sri D K. Samarasimha Reddy:—I raised a point of order stating that the discussion of the aspect now pertains to a matter which involves our international relations. We are dealing with a friendly country. Not that I am opposed to the resolution, I certainly share the feelings expressed by everybody on this aspect but yet, I wanted to bring it to the notice of the House. Let this concerned rule be kept in mind before making any statement because it is not a statement to be made by a man in the street but by a Minister on the floor of the House and everything goes into record.

Mr. Speaker:—Are you doubting the admissibility ?

Sri D. K. Samarasimha Reddy:—No, I am just bringing it to the notice of the House about the rule position. But the way the Deputy Speaker treated here when we were saying, it was difficult for us to swallow. Naturally, we do not expect anything else from a person who is prepared to go even to a police station.

10-40 a.m. శ్రీ ఎన్. భాస్కర రావు:—నా విధులు, నా ధర్మాలు, నేను మంత్రిగా మాట్లాడవలసిన విషయాలు అన్నిటిలోనూ నేను పరిధిలోనే ఉంటాను అని మనవి చేస్తున్నాను. పరుషమైన భాషను కఠిన పదజాలాన్ని కూడా ఉపయోగించను. రెజల్యూషన్‌ను మాత్రమే చదువుతాను. శ్రీలంకలోని భారతీయులైన తమిళుల మీద జరుగుతున్న అత్యాచారాలను ఖండిస్తున్న తీర్మానం తప్ప మరేదీ కాదు.

Sri A. Madan Mohan:—Sir, a pertitent point of order was raised by the Hon. Member. It is not in respect of technicalily but in respect of spirit. After all, this may be taken up on the 16th when the Leader of the House viz., the Chief Minister will be present to make the statement. After all, it has to be moved by the Chief Minister. We are not opposed to the Resolution. You may kindly think it over before you actually take it up.

Mr. Speaker:—Let us take the resolution on 16th. Let us now go to the other item viz., Papers to be Laid on the Table of the House.

శ్రీ ఎం. ఓంకార్:—రెజల్యూషన్ ఎందుకు వాయిదా వేయాలి? అభిప్రాయాలు కూడా వినండి.

Mr. Speaker:—So, there is no unanimity on this.

Sri A. Madan Mohan:—After all, it does not take much time. In the meanwhile, the Speaker can exercise his mind.

Sri M. Omkar:—All resolutions must be discussed and adopted.

మిస్టర్ స్పీకర్:—11.00 గంటలకు బడ్జెటు పెట్టాలి. డిస్కషన్ అంటే సాధ్యం కాదు.

శ్రీ ఎం. ఓంకార్:—రెసల్యూషన్స్ మూవ్ చేయండి. డిస్కషన్ తరువాత చేద్దాము.

Mr. Speaker:—All right, move the resolutions.

Sri A. Madan Mohan:—No, Sir.

Mr. Speaker:—What is the objection for moving the resolutions?

Sri A. Madan Mohan:—I am not opposed to the resolution. It has been vindicated on more than one occasion. The Hon. Member has raised a pertinent point. It takes little time for them to exercise their minds. Nothing prevents them from moving the same thing on 16th. What is the hurry? Why hasten the process. When we are saying, we say it with a sense of responsibility. Nobody would prevent the Leader of the House from moving on 16th. Heavens are not going to fall if it is not moved to-day. Let this be moved on 16th.

శ్రీ ఎం. ఓంకార్:—ఇప్పటికే చాలా ఆలస్యం అయింది. ఈ మూడు ఇష్యూలతో మొదటిది భారతదేశాన్ని కలవరపరచేది. మిగతావి యావత్ ప్రపంచాన్ని కలవరపరచేవి. కాబట్టి వాయిదా వేయరాదు. టైమ్ లేదంటున్నారు కనుక చర్చను 16వ తారీకుకు వేయండి.

Sri A. Madan Mohan:—No. Sir.

Mr. Speaker:—What is the objection?

Sri A. Madan Mohan:—I am coming with my objection. A copy of the resolution is served right now and we have not been able to go through the entire phraseology that has been used. We have got to apply our mind. If they want our cooperation, naturally we have to apply our mind. That is why we are requesting that this may be postponed. Let this be taken up on 16th. In the meantime we will also exercise our mind and see whether there is any need for an amendment. You cannot straight-away put the resolution to vote.

Mr. Speaker:—Let us move the resolution to-day and have the discussion on 16th.

Sri A. Madan Mohan:—We do not require discussion on it. It can straight-away be moved that day. In the meantime we can make suggestions to improve upon the resolutions. if any. Let this be postponed.

Mr. Speaker: —I will take the sense of the House.

Sri M. Venkaiah Naidu: —As far as my party is concerned, we do not want to make an issue. As far as my knowledge goes, it has been agreed in the Business Advisory Committee to move the resolution to-day. And if the Speaker decides that it should be to-day, we welcome. If he wants to postpone also, we do not have any objection. I leave it to the discretion of the Speaker.

Mr. Speaker:—I leave it for the consideration of the House.

Sri M. Venkaiah Naidu:—My party does not want to make it an issue. We are all very much worried. Outside the State and the Country are also very much worried as to what is happening in Sri-Lanka. Let there not be any controversy on this.

శ్రీ ఎస్. భాస్కరరావు:—ఇది అందరికీ సంబంధించినది మన ఆందోళనను వెల్లడించడమే ఈ రిజల్యూషన్ ఉద్దేశము. మూడు రిజల్యూషన్లకు టైమును చూసుకోవలసింది అధ్యక్షులవారు.

మిస్టర్ స్పీకర్:—తప్పకుండా 16వ తేదీన మూవ్ చేద్దాము.

శ్రీ ఎం. ఓంకార్:—రెసల్యూషన్ చదవవలసిన పనిలేదు. రెసల్యూషన్ పేరుచెప్పిమూవ్ చేయవచ్చును. 16వ తారీకు అంటే చాలా ఆలస్యం అవుతుంది దీని ఇంపార్టెన్స్ పోతుంది, ఒక్కొక్క రెసల్యూషన్‌లో మొదటివాక్యం చదివి మూవ్ చేయవచ్చును. ఇది మామూలు సాంప్రదాయమే.

మిస్టర్ స్పీకర్:—చదవకుండా చేయడం ఎట్లా కుదురుతుంది? 16వ తేదీనే చేద్దాము.

PAPERS LAID ON THE TABLE

1. Andhra Pradesh Public Employment (Regulation of conditions of Service) Ordinance, 1983 (Andhra Pradesh Ordinance No. 5 of 1983).

2. The Andhra Pradesh Horse-Race (Abolition of Turf Agencies) Ordinance, 1983 (Andhra Pradesh Ordinance No. 9 of 1983).

3. The Andhra Pradesh State Handloom Weavers Co-operative Society Limited (Merger of certain Co-operative Societies) Ordinance, 1983 (Andhra Pradesh Ordinance No. 14 of 1983).

4. The Andhra Pradesh Co-operative Spinning Mills (Regulation) Ordinance, 1983 (Andhra Pradesh Ordinance No. 15 of 1983).

శ్రీ ఎస్. భాస్కర రావు (ఆర్థికమంత్రి):—అధ్యక్షా, ముఖ్యమంత్రి శ్రీ ఎన్.టి. రామారావుగారి తరపున భారత సంవిధానములోని 218 పరిచ్ఛేదము యొక్క (2) ఖండపు (ఎ) ఉపఖండము క్రింద వలసిన రీతిగా ఈ క్రింది ఆర్డినెన్సుల ఒక్కొక్క ప్రతిని మీ అనుమతితో సభాసమక్షమందుంచు చున్నాను:—

1. 1983 సం. ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ప్రభుత్వోద్యోగముల (సర్వీసు నిబంధనల ఆర్డినెన్సు 1983 సం. పు 5 నెం. ఆంధ్ర ప్రదేశ ఆర్డినెన్సు.
2. 1983 సం. ఆంధ్ర ప్రదేశ గుర్రపు పందెముల (టర్ఫ్ ఏజన్సీల రద్దు ఆర్డినెన్సు 1983 సం.పు 9 నెం. ఆంధ్ర ప్రదేశ ఆర్డినెన్సు)
3. 1983 సం. ఆంధ్ర ప్రదేశ రాష్ట్ర చేనేత పనివారి సహకార సంఘము లిమిటెడ్ (కొన్ని సహకార సంఘముల సంవిలీనము, (ఆర్డినెన్సు) 1983 సం. పు 14 నెం. ఆంధ్ర ప్రదేశ ఆర్డినెన్సు).
4. 1983 సం. ఆంధ్ర ప్రదేశ సహకార నూలు మిల్లుల (క్రమబద్ధకరణ (ఆర్డినెన్సు) 1983 సం. 15 నెం. ఆంధ్ర ప్రదేశ ఆర్డినెన్సు).

మిస్టర్ స్పీకర్ :—పై పత్రములు సభాసమక్షమందుంచబడినవి.

శ్రీ ఎం. వెంకయ్య నాయుడు :—గత శాసన సభలో కూడా ఈ విషయంలో తమరి దృష్టికి తేవడం జరిగింది. ఆర్డినెన్సు తీసుకువచ్చేటప్పుడు ఏ ప్రత్యేక పరిస్థితులలో తీసుకురావలసి వచ్చిందో తెలియచేయాలి. స్వర్గీయ బి.వి. సుబ్బారెడ్డి గారే రూలింగ్ ఇచ్చారు. గత శాసన సభలో కూడా కారణాలను తెలియజేయాలని ప్రభుత్వానికి తమరు చెప్పారు. ఇంసిస్ట్ చేశారు కూడా. నోటీసు ఇవ్వండి, చర్చిద్దాము అంటే నోటీసు ఇస్తాము. చేనేత మిల్లుల గురించి ఆర్డినెన్సు తేవలసిన అవసరం ఏమిటి? శాసనసభ జరిగే సమయం దగ్గర పడుతోంది కదా? ఏ ప్రత్యేక పరిస్థితులలో ఆర్డినెన్సును తెచ్చారో ఆర్థిక మంత్రిగారు చెప్పాలి.

శ్రీ నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులు రెడ్డి :- ఆర్డినెన్సులను సభముందు ఉంచడమే. చర్చకు వచ్చినప్పుడు ఏ అత్యవసర పరిస్థితులలో చేయవలసి వచ్చింది సంబంధిత మంత్రి వివరిస్తారు.

శ్రీ ఎన్. రాఘవరెడ్డి:—శాసన సభ ప్రారంభము అయిన తరువాత ఆర్డినెన్సులు పత్రికలకు ఇవ్వడం ఎంత వరకూ సమంజసం ? ఎప్పుడో తయారు చేసి ఇప్పుడు పత్రికలకు విడుదల చేయడం ఏమిటి? ఈ పద్ధతిని నివారించవలసిన అవసరం ఉందని తెలియచేస్తున్నాను.

The Andhra Pradesh General Sales Tax (Amendment) Ordinance, 1983 (Ordinance No. 11 of 1983)

The Minister for Finance (Sri N. Bhaskara Rao) :—Sir, I beg to lay on the Table a copy of the Andhra Pradesh General Sales Tax (Amendment) Ordinance, 1983 (Andhra Pradesh Ordinance No. 11 of 1983) as required under sub clause (a) of clause (2) of Article 213 of the Constitution of India.

The Andhra Pradesh Societies Registration Acts (Andhra Pradesh Amendment) Ordinance, 1983 (Ordinance No. 16 of 1983)

Sri N. Bhaskara Rao:—On behalf of the Minister for Revenue, I beg to lay on the Table a copy of the Andhra Pradesh Societies Registration Acts (Andhra Pradesh Amendment) Ordinance, 1983 (Andhra Pradesh Ordinance No. 16 of 1983) as required under sub-clause (a) of clause (2) of Article 213 of the Constitution of India.

A.P. Motor Vehicles Taxation (Amendment) Ordinance, 1983.

Sri S. Satyanarayana:—Sir, I beg to lay on the Table a copy
10-50 a. m. of the Andhra Pradesh Motor Vehicles Taxation (Amendment) Ordinance, 1983 (Andhra Pradesh Ordinance No. 10 of 1983) as required under sub-cluse (a) of clause (2) of Article 213 of the Constitution of India.

Andhra Pradesh Panchayat Samithis and Zilla Parishads (Second Amendment) Ordinance, 1983.

Sri K. Ramachandra Rao:—Sir, I beg to lay on the Table a copy of Andhra Pradesh Panchayat Samithis and Zilla Parishads (Second Amendment) Ordinance, 1983 (Andhra Pradesh Ordinance No. 7 of 1983) as required under sub-clause (a) of clause (2) of Article 213 of the Constitution of India.

Sri Padmavathi Mahila Viswa Vidyalayam Ordinance, 1983
and

The A.P. Educational Institutions (Regulation of Admission and Prohibition of Capitation Fee Amendment) Ordinance, 1983.

Sri S. Satyanarayana:—Sir, on behalf of the Minister for Education. I beg to lay on the Table a copy each of the following Ordinances as required under sub-clause (a) of Clause (2) of Article 213 of the Constitution of India.

1. Sri Padmavathi Mahila Viswa Vidyalayam Ordinance 1983 (Andhra Pradesh Ordinance No. 6 of 1984).

2. The Andhra Pradesh Educational Institutions (Regulation of Admission and Prohibition of Capitation Fee Amendment) Ordinance, 1983 (Andhra Pradesh Ordinance No. 17 of 1983).

The A. P. Educational Institutions (Regulation of Admission and Prohibition of Capitation Fee) Second Amendment Ordinance 1983.

Smt. K. Prathibha Bharathi:—Sir, of behalf of the Minister for Health and Medical, I beg to lay on the Table a copy of the Andhra Pradesh Educational Institution (Regulation of Admission and Prohibition of Capitation Fee, Second Amendment, Ordinance, 1983 (Andhra Pradesh Ordinance No. 18. of 1983) as required under

sub-clause (a) of clause (2) of Article 313 of the Constitution of India.

— — —

re: 1. The A.P. Urban Areas (Development) Secone Amendment) Ordinance, 1983;

2. The Hyderabad Municipal Corporations (Amendment) Ordinance, 1983; and

3. The Hyderabad Metropolitan Water Supply and Swerage Repealing Ordinanee, 1983.

Smt. K. Prathibha Bharathi:—Sir, on behalf of the Minister for Law and Municipalities, I beg to lay on the Table a copy each of the following Ordinances as required under sub-clause (a) of clause (2) of Article 213 of the Constitution of India:

1. The Andhra Pradesh Urban Areas (Development) (Second Amendment) Ordinance, 1983. (Andhra Pradesh Ordinance No. 8 of 1983.)

2 The Hyderabad Municidal Corporations (Amendment) Ordinance, 1983. (Andhra Pradesh Ordinance No. 12 of 1983)

3. The Hyderabad Metropolitan Water Supply and Sewerage Repealing Ordiance, 1983 (Andhra Pradesh Ordinance No. 13 of 1983)

Mr. Speaker :—Papers laid on the Table.

PAPER PLACED ON THE TABLE

Sri N. Bhaskar Rao:—Sir, on behalf of the Leader of the House, I beg to place on the Table a copy of the Report on the decisions of the Business Advisory Committee taken at its meeting held on 10th August, 1983, (See Appendix)

Mr, Speaker:—Paper placed on the Table,

Sri M. Venkaiah Naidu:—Still 5 more minutes are there for Budget presentation,

Sri A. Madan Mohan:—The Hon'ble Speaker wanted to give the ruling within half an hour about Mr, Ranganyakulu's 329 motion. Are you giving it now, Sir?

Mr. Speaker:—Not now.

శ్రీ వసంత నాగేశ్వరరావు :—రంగనాయకులు అనే పేరు పేపర్లలో 10.50. a.m. కూడా రాలేదు. వారు ఎందుకు చెప్పాలి ?

శ్రీ డి. కె. సమరసింహారెడ్డి :— ఈ విషయమై తమరే ఆలోచించి చెబుతారేమోనని.

శ్రీ ఎ. మదనమోహన్ :—అమావాస్యనాడు అర్ధ రాత్రి వేళ ఆడపడచు నడి వీధిలో నడిచివెళ్ళినా రక్షణ కల్పిస్తామన్న అన్న గారి పరిపాలనలో ఈ రకంగా జరుగుతున్నదనే ఆందోళన తప్ప మరొకటి కాదు.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—పేపరులో ఏక్టిం రిపోర్టు ఇచ్చినట్లయినా లేదు, అందుకే నేను అట్లా చెప్పాను.

PRESENTATION OF THE ANNUAL FINANCIAL STATEMENT (BUDGET) FOR 1983-84.

శ్రీ నాదెండ్ల భాస్కరరావు :—అధ్యక్ష మహాశయా,

1983–84 సంవత్సరానికిగాను మనరాష్ట్రపు తుది బడ్జెట్‌ను సభ వారికి సమర్పిస్తున్నాను.

11-00 a.m. 1983–84 సంవత్సరానికిగాను-గత మార్చి మాసంలో నేను వోట్ ఆన్ ఎకౌంట్ బడ్జెట్ సమర్పించియున్న సంగతి గౌరవనీయులయిన సభ్యులకు తెలుసు. కొంతకాలం తర్వాత తుది బడ్జెట్ సభవారికి సమర్పించగలనని అప్పుడు నేను హామీ యిచ్చి వున్నాను. ఆ తుది బడ్జెట్‌నే ఇప్పుడు సమర్పిస్తున్నందుకు నాకు సంతోషంగా వుంది.

మన రాష్ట్ర ప్రజలు తెలుగుదేశం పార్టీ పట్ల అంతులేని ఆదరాన్ని అపారమైన విశ్వాసాన్ని కనబర్చి మమ్మల్ని ఎన్నుకున్నారు; రాష్ట్ర వ్యవహారాలు చక్కదిద్దే మహత్తర బాధ్యతను మా భుజ స్కంధాలపై మోపారు. అంతేకాదు, ఇటీవల జరిగిన ఉప ఎన్నికల్లోకూడా ప్రజలు మాకెంతో మద్దతునిచ్చారు; మాపై తమకు గల అచంచల విశ్వాసాన్ని పునఃప్రకటించారు; మమ్మల్ని గెలిపించారు. అందుకు సర్వదా మేము వారందరికీ కృతజ్ఞులం. అందుకే వారందరి ఆశలకీ ఆశయాలకీ సక్రమ రూపానిచ్చి సఫలం చెయ్యాలనీ, రాష్ట్రాన్ని ప్రగతి పథాన నడిపించాలనీ మా ఆశయం; మా అభిలాష.

సత్వరంగా ప్రగతిని సాధించాలన్నా, పరిపాలనా యంత్రాంగాన్ని ప్రక్షాళనంచేసి, సక్రమ పాలన సాగించాలన్నా మేమెన్నో సమస్యల నెదుర్కోవలసి వస్తుందన్న వాస్తవం గౌరవనీయులైన సభ్యులకు తెలుసు.

ఈ సంవత్సర ప్రారంభంలో మా ప్రభుత్వానికి అతి క్లిష్టమైన ఆర్థిక పరిస్థితి సంక్రమించింది. అత్యంత జాగరూకతవల్లా ఖచ్చితమైన పొదుపు చర్యల వల్లా మేమీ ఆర్థిక ఇబ్బందులను అధిగమించగలిగాం.

అనుకున్న పనులన్నీ ఆచరించడానికీ, చెయ్యాలనుకున్న మార్పులన్నీ చేయడానికీ-ఏ ప్రభుత్వానికయినా ఆరు మాసాల వ్యవధి అతి స్వల్పమన్న సంగతి సభ్యులకు తెలుసు. అయినప్పటికీ-పరిపాలనా కాలుష్యాలను కడిగివెయ్యడంద్వారా గాని, అంధకారమయంగావున్న నిరుద్యోగుల హృదయాల్లో ఆశాజ్యోతులు

వెలిగించటంద్వారాగాని, అనావృష్టి పీడిత ప్రాంతాల్లో అనేక చోట్ల మంచినీటి సరఫరా సక్రమంగా జరపడంద్వారా గాని, బీదవర్గాలకు బియ్యం చవగ్గా అమ్మడంద్వారాగాని, ఇలాంటివే మరి కొన్ని చర్యల ద్వారా-ఈ స్వల్పకాలం లోనే మా ప్రభుత్వం గణనీయమైన కృషిచేసిందన్న నమ్మకం, విశిష్ట యత్నాలు జరిపిందన్న విశ్వాసం నాకున్నాయి.

అయితే-ప్రగతి ఫలాలు బడుగువారికీ అట్టడుగువారికీ సైతం అందజేస్తామనీ, మన రాష్ట్రంలోని మారుమూల ప్రాంతాలకి సైతం ప్రగతిని పరివ్యాప్తం జేస్తామని ప్రజలకు మేమిచ్చిన వాగ్దానాలు నిలబెట్టుకోడానిగ్గాను—అతికష్టమైన ఆర్థిక పరిస్థితిని ఎదుర్కోవలసి వచ్చినా కూడా లెక్కచెయ్యకుండా, 826 కోట్ల రూపాయలు ఖర్చు కాగల బృహత్తర ప్రణాళికను మేము రూపొందించాం. వోట్ ఆన్ ఎక్కౌంట్ బడ్జెట్ పై జరిగిన చర్చల్లో ఈ సభలోని పలువురు మిత్రులు వెలిబుచ్చిన అభిప్రాయాల గురించి కూడా పదేపదే ఆలోచించాం. అటుపైన మా శాయశక్తులా కృషిచేసి ప్రణాళికా పెట్టుబడిని గణనీయంగా-అంటే 896 కోట్ల రూపాయలకు పెంచాం. ఈ పెరుగుదలలో అధిక భాగం రాష్ట్ర ప్రగతికి ప్రధానమైన సేద్యపునీరు, విద్యుచ్ఛక్తి రంగాలకు లభిస్తుంది. సేద్యపు నీటి రంగపు కేటాయింపు 80 కోట్ల రూపాయలూ, విద్యుచ్ఛక్తి రంగపు కేటాయింపు 15 కోట్ల రూపాయలూ పెంచడం జరిగింది. ఈ ప్రణాళికా పెట్టుబడి మొత్తంమ్మీద-1982-83 సంవత్సరపు సవరించిన అంచనాల కంటే 266 కోట్ల రూపాయలెక్కువ; అంటే బడ్జెట్ కేటాయింపు ఒక్క సారిగా 42 శాతం పెరిగిందన్నమాట. ఇది అపూర్వం.

బలహీన వర్గాల వారందరికీ గృహవసతి కల్పిస్తామన్న వాగ్దానానికి అనుగుణంగా—సుమారు 142 కోట్ల రూపాయల ఖర్చుతో రెండు దశల్లో 2 లక్షల 20 వేల శాశ్వత గృహాలు నిర్మించే బృహత్తర కార్యక్రమాన్ని కూడా మా ప్రభుత్వం చేపట్టింది.

ఎన్నికల ప్రణాళికలో ప్రకటించిన మా లక్ష్యాలకూ ఆశయాలకూ అనుగుణంగా-బీదవారికి బియ్యం కిలో రెండు రూపాయలకమ్మే పథకాన్ని కూడా మేము చేపట్టాం.

ప్రగతిపథంలో రాష్ట్ర గమనాన్ని శీఘ్రతరం చెయ్యాలని మేము చిత్తశుద్ధితో కోరుకుంటున్నాము.

ఈ ఆశయ సాధనకోసం మేము సకల ప్రయత్నాలూచేస్తాం. మన రాష్ట్రానికున్న వనర్లు పరిమితం. పైగా ద్రవ్యోల్బణం. దాన్ని అరికట్టడమన్నది రాష్ట్ర ప్రభుత్వపు చేతిలో లేదుగదా! ఈ పరిస్థితివల్ల ఎప్పటికప్పుడు ఆర్థికలోట్లు పెరుగుతూనే వుంటాయి. ఈ సంగతి సభ్యులకు తెలుసు. అయినప్పటికీ మా మార్గంలోగల అవరోధాలన్నీ అధిగమించి గమ్యాన్ని చేరగలమన్న గట్టి నమ్మకం మాకుంది. ఈ మా ప్రయత్నంలో ఈ సభలోని అన్ని వర్గాలకూ చెందిన గౌరవనీయు

అయిన సభ్యులంతా నిండు మనసుతో మాతో సహకరించగలరని నేను విశ్వసిస్తున్నాను.

నాన్‌గజిటెడ్ ప్రభుత్వోద్యోగులు 19 రోజుల పాటు జరిపిన సమ్మె ముగిసిన సంగతి సభ్యులకు తెలుసు. ప్రధానంగా మన ముఖ్యమంత్రి ప్రదర్శించిన ప్రగాఢ మనోస్థైర్యం; ఆయన తీసుకున్న చొరవవల్ల ఇది సాధ్యమయింది. అలాగే-సమ్మె కాలమంతటా కూడా శాంతియుతంగా ప్రవర్తించిన N.G.O. లను కూడా అభినందించవలసివుంది. ప్రజాస్వామ్యమే ప్రభుత్వానికి అత్యుత్తమ మార్గమన్న మా విశ్వాసాన్ని ఈ విషయం మరింత ప్రబలం చేసింది. సమ్మె కాలంలో ప్రభుత్వంతో సహకరించినందుకు ప్రజలందరికీ నేనీ సందర్భంలో కృతజ్ఞతలు తెలియపరుస్తున్నాను. ఈ సమస్యను ఆమోదయోగ్యంగా పరిష్కరించినందుగ్గాను — దేశమంతటినుంచీ వివిధ వర్గాల ప్రజలనుంచీ మాకు అభినందన సందేశాలందాయి. వారందరికీ కూడా మా ప్రభుత్వం తపున నేను కృతజ్ఞత ప్రకటిస్తున్నాను.

ఇక మళ్లీ మన బడ్జెట్‌లోకి వద్దాం. 826 కోట్ల రూపాయలు ఖర్చు కాగల మన వార్షిక ప్రణాళిను ఆమోదించే సందర్భంలో—ప్రణాళికా సంఘం వారు ముఖ్యమంత్రితో జరిపిన చర్చల్లో - లోటు భర్తీ చెయ్యటం కోసం ప్రభుత్వం అదనపు వనర్లు సమీకరించక తప్పదన్నమాట గట్టిగా చెప్పారు. ప్రణాళికలోనూ ప్రణాళికేతరంగానూ చెయ్యవలసివున్న ఖర్చూ, ఇప్పటికే వున్న లోటూ—వీటివల్ల అదనపు వనర్లు సమీకరించడం తప్ప ప్రభుత్వానికి ప్రత్యామ్నాయ మార్గం లేకుండా పోయింది. ఈ కార్యక్రమంలో భాగంగానే—అమ్మకం పన్ను, మోటారు వాహనాల పన్నులు పెంచుతూ మేమిప్పటికే రెండు ఆర్డినెన్సులు జారీచేసిన సంగతి సభ్యులకు తెలుసు. వాహనాల ద్వారా రవాణా అయ్యే వస్తువులపై పన్నులు విధించడం ద్వారానూ, వినోదపు పన్ను పెంచడం ద్వారానూ, వృత్తి పన్ను వసూళ్ళ ద్వారానూ, మరికొన్ని వనర్లు సమీకరించాలని కూడా మేము ఆలోచిస్తున్నాం, అయితే ఈ అదనపు పన్నుల భారం సామాన్య ప్రజలపై అతి తక్కువగా వుండేటట్లు శ్రద్ధ తీసుకున్నాం; సామాన్యుల అవసరాలు తీర్చడం కోసం డబ్బు చెల్లించగల శక్తి వున్నవారిపైనే పన్నులు వేశాం.

తుది బడ్జెట్ పరిశీలనకోసం విధానమండలి సమావేశాలు జరగబోతుండగా ఈ ఆర్డినెన్సులు ఎందుకు జారీచేశారని, గౌరవనీయులయిన సభ్యులెవరైనా మమ్మల్ని ప్రశ్నించవచ్చు. మేమిలా ఆర్డినెన్సులు జారీ చెయ్యడానిగ్గల ప్రధాన కారణం కాలహరణం కాకుండా ఉండడానికే. వనర్లలో పెద్ద ఎత్తున లోటువున్న సంగతి ఇదివరకే నేను వివరించాను. అందువల్లనే విధాన మండలి సమావేశాలు జరిగేంతవరకూ ఆగే అవకాశం మాకు లేకపోయింది.

అమ్మకం పన్ను, మోటారు వాహనాల పన్నుల రేట్ల పెంపుదల గురించే మరికొన్ని వివరాలిస్తాను.

అమ్మకం పన్ను రేట్ల హెచ్చింపు:

1982-83 సంవత్సరానికి సంబంధించిన లెక్కలు చూస్తే - దక్షిణాది రాష్ట్రాలన్నిటిలోకి తలసరి అమ్మకం పన్ను ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోనే అతి తక్కువన్న విషయం గౌరవనీయులయిన సభ్యులకు విదితమౌతుంది. ఆ అంకెలు ఈ దిగువ ఇస్తున్నాను.

రాష్ట్రం పేరు	తలసరి అమ్మకం పన్ను
తమిళనాడు	రూ. 139.76
కేరళ	రూ. 107.86
ఆంధ్ర ప్రదేశ్	రూ. 74.81

1983 జూలై 8 వ తేదీన జారీచేసిన ఆర్డినెన్స్ 99 రకాల వస్తువులపై అమ్మకం పన్ను పెంచడానికి వీలు కలిగిస్తుంది. ఈ హెచ్చింపు ఒక శాతం నుంచి 7 శాతం వరకూ వుంటుంది.

ఈ విధంగా పెంచడంలో, సామాన్య ప్రజలు వాడే వస్తువులపై అతి స్వల్ప ప్రభావం వుండేటట్లుగా తగు జాగ్రత్త తీసుకున్నాం.

అమ్మకం పన్ను సాధారణ రేటు ఒక శాతం మాత్రం - అంటే 4 శాతం నుంచి 5 శాతానికి పెరిగింది. ఈ 4 శాతం పన్ను 1974 లో నిర్ణయించబడింది; గత తొమ్మిదేండ్లలోనూ ఈ పన్ను పెరగలేదు.

పన్ను రేటులో పెరుగుదల శాతం	వస్తువుల సంఖ్య
ఒక శాతం, అంతకంటే తక్కువ	41
2 శాతం	23
3 శాతం	29
4 నుంచి 7 శాతం	6

సామాన్య ప్రజలెక్కువగా వాడే బియ్యం పప్పులు, కాఫీ, టీ, వనస్పతి ఇంధనం, గ్యాస్, కిరోసిన్ మందులు, రెడీమేడ్ దుస్తులు మొదలయిన వాటిపై పన్ను అసలు పెంచలేదు.

వాస్తవానికి విలాస జీవనానికి వినియోగించే వస్తువులవంటి వాటిపై మాత్రమే పన్ను హెచ్చింపు ఎక్కువగా జరిగింది.

మాకందిన విజ్ఞప్తులను పురస్కరించుకుని, ప్రభుత్వం ఈ విషయాన్ని మరికొంత పరిశీలించిన దరిమిలా, ప్రజలకు భారం తగ్గించే ఉద్దేశ్యంతో ఈ దగువ పేర్కొన్న 12 రకాల వస్తువులపై అమ్మకం పన్ను హెచ్చింపును ఉపసంహరించడం జరిగింది.

1. రసాయనిక ఎరువులు, ఎముకల పొడి
2. వేరుశనగ సూనె, రిఫైన్డు ఆయిల్
3. పాలతో చేసిన ఆహార పదార్థాలు. పాలపొడి మొదలైనవి
4. స్టెయిన్‌లెస్ స్టీల్, స్టెయిన్‌లెస్ స్టీల్ వస్తువులు
5. వంట చెరుకు
6. బొగ్గు
7. కోళ్లు, పశువుల మేత
8. చింతపండు
9. జొన్నలు, జొన్న పిండి
10. మొక్క జొన్నలు
11. రాగులు
12. కాయధాన్యాలు

అమ్మకంపన్ను పెంచినందువల్ల రాష్ట్రానికి ఏడాదికి 45 కోట్ల రూపాయలు ప్రస్తుత సంవత్సరంలో 30 కోట్ల రూపాయలూ అదనపు ఆదాయం లభించవచ్చు.

మోటారు వాహనాల పన్ను పెంపు :

ఇరుగు పొరుగు రాష్ట్రాల్లో అమల్లో వున్న రేట్లను దృష్టిలో వుంచుకుని కొన్ని రకాల మోటారు వాహనాలపై సుమారు 15 శాతం వరకు పన్ను పెంచడం జరిగింది. ఇందువల్ల పూర్తి సంవత్సరంలో 9 కోట్ల 75 లక్షల రూపాయలూ, ప్రస్తుత సంవత్సరంలో 7 కోట్ల రూపాయలూ అదనపు రాబడి లభించవచ్చు.

రాష్ట్ర ఆర్థిక పరిస్థితి

1981-82 సంవత్సరంలో వ్యవసాయ రంగంలోనూ పారిశ్రామిక రంగంలోనూ కూడా రాష్ట్ర ఆర్థిక వ్యవస్థ బాగానే వున్న నేపథ్యంలో 1982-83 సంవత్సరం ప్రారంభమైంది. 1970-71 స్థిరమైన ధరల ఆధారంగా బట్టిచూస్తే 1980-81 సంవత్సరంలో రాష్ట్ర ఆదాయం 5.1 శాతం పెరగ్గా ఈ ఆదాయం 1981-82 లో 13 శాతం పెరిగింది. ఆ ఏడాది, మున్నెన్నడూ లేని స్థాయిలో 114.17 లక్షల టన్నుల ఆహార ధాన్యాల ఉత్పత్తి జరిగింది. అంతకు ముందు 1978-79 సంవత్సరంలో రికార్డు నెలకొల్పిన అత్యధిక ఉత్పత్తి 106.66 లక్షల టన్నులు మాత్రమే. వర్షాలు బాగా కురవడమూ, వ్యవసాయ విజ్ఞానం పెరగడమూ. 1981-82 లో అత్యధిక ఉత్పత్తి జరగడానికి ప్రధాన కారణాలు.

అయితే 1982-83 సంవత్సరంలో మాత్రం రాష్ట్ర ఆర్థిక పరిస్థితి బాగోగుల మిశ్రమ ధోరణిలో నడిచింది. ఆ సంవత్సరపు ఖరీఫ్ కాలంలో రాష్ట్రంలోని అనేక ప్రాంతాల్లో వాతావరణ పరిస్థితులు అనుకూలించక పోవటంతో. ఆహార ధాన్యాల ఉత్పత్తి 1981-82 ఖరీఫ్ కాలానికంటే 7.3 శాతం తగ్గింది, 1982-83 సంవత్సరపు ఖరీఫ్ కాలంలో ఆహార ధాన్యాల ఉత్పత్తి ప్రాథమిక

అంచనాల ప్రకారం 75 లక్షల 41 వేల టన్నులు కాగా, 1981–82 సంవత్సరములో అదేకాలములో జరిగిన ఉత్పత్తి 81 లక్షల 31 వేల టన్నులు. వరసనే ఎంతో కాలం వర్షాలు లేకపోవడం వల్లా, నవంబర్ తర్వాత తగినంత వర్షము లేకపోవడం వల్లా, రబీ కాలంలో మామూలుగా వేసేటంత మేరకు మెట్టపంటలు వెయ్యటానికి వీల్లేకపోయింది. తగినంత నీరు లేందువల్ల చిన్న తరహా సేద్యపు నీటి చెరువుల కింద వేసిన వరి పంట దెబ్బతింది. రాష్ట్రంలోని కొన్ని ప్రాంతాల్లో తెగుళ్ళవల్ల కూడా వరిపైర్లు పాడయినాయి.

ఇక పారిశ్రామిక రంగాన్ని పరిశీలిస్తే—1982 లో రాష్ట్రంలో సగటు పారిశ్రామిక ఉత్పాదనా సూచిక 1981 లో కంటే 11.2 శాతం పెరిగింది. ప్రస్తుత సంవత్సరపు మొదటి మూడు మాసాల్లోనూ అంటే 1983 జనవరి నుంచి మార్చి మాసాంతం వరకూ ఈ ఉత్పత్తి సూచిక గత సంవత్సరంలో ఇదే కాలంలో కంటే 3.2 శాతం పెరుగుదలను చూపింది. కార్మిక, ఉపాధి పరిస్థితులను కొద్దిగా మెరుగు పడ్డాయి. ధరలు కొంత మేరకు పెరిగాయి.

రాష్ట్ర ఆదాయం :

1981-82 సంవత్సరపు రాష్ట్ర ఆదాయం స్థిరమైన ధరల్ని బట్టి—తాత్కాలిక అంచనాల ప్రకారం 1980-81 కంటే గణనీయంగా 13 శాతం పెరుగుదలను చూపింది. ఇక ప్రస్తుత ధరల ప్రకారం-రాష్ట్ర ఆదాయం 1980-81 లో 6,975 కోట్ల 43 లక్షల రూపాయలుండగా, 1981-82 లో 8,335 కోట్ల 55 లక్షల రూపాయలకి అంటే 19.5 శాతం పెరిగింది. రాష్ట్రంలో వస్తువుల ఉత్పత్తి సేవా సౌకర్యాలు నిజమైన పెరుగుదలను చూపే (1970–71) స్థిరమైన ధరల ప్రకారం ఆదాయం 1980-81 లో 3,447 కోట్ల ఒక లక్ష కాగా, 1981-82 లో 3,896 కోట్ల ఆరు లక్షల రూపాయలకి అంటే 13 శాతం పెరిగింది.

ప్రస్తుత ధరల ప్రకారం—తలసరి ఆదాయం 1980–81 లో 1,313 రూపాయలు కాగా, 1981-82 లో 1,536 రూపాయలకి అంటే 17 శాతం పెరిగింది. స్థిరమైన ధరల ప్రకారం 1980-81 లో 649 రూపాయలున్న తలసరి ఆదాయం 1981–82 లో 10.6 శాతం-అంటే 718 రూపాయలకు పెరిగింది.

అయితే 1982–83 సంవత్సరంలో వాతావరణ పరిస్థితులు అనుకూలించని కారణంగా-రాష్ట్ర ఆదాయానికి ప్రధానకారకమైన వ్యవసాయోత్పత్తులు తగ్గాయి. తత్ఫలితంగా రాష్ట్ర ఆదాయంలో చెప్పుకోదగిన పెరుగుదల ఏమీ కన్పించలేదు.

వ్యవసాయం :

రాష్ట్రంలో వ్యవసాయోత్పత్తి 1973-74 నుంచి గణనీయంగా పెరుగుతూ వచ్చింది. సగటున సాలుసరి ఆహార ధాన్యాల ఉత్పత్తి 1973–74 లో అంత

మధ్యే అయిదేండ్ల కాలంలో 74 లక్షల టన్నులుండగా, 1981-82 తో అంత మధ్యే అయిదేండ్ల కాలం నాటికి ఈ ఉత్పత్తి 101 లక్షల టన్నులకు అంటే 36.5 శాతం పెరిగింది. ఆహార ధాన్యాల ఉత్పత్తి 1981-82 లో అత్యధిక స్థాయికి చేరుకుంది. ఆ సంవత్సరం 114 లక్షల 17 వేల టన్నుల ఉత్పత్తి జరిగింది. అంతకు ముందు సంవత్సరాలలో రికార్డు నెల కొల్పిన 1978-79 సంవత్సరపు ఉత్పత్తి 106 లక్షల 66 వేల టన్నులు మాత్రమే.

1982 లో జూన్-సెప్టెంబర్ మాసాల మధ్య అంటే నైరుతీ ఋతుపవన కాలంలో-రాష్ట్రంలో సగటున 563 మిల్లీమీటర్ల వర్షంపడింది. 602 మిల్లీమీటర్ల మామూలు వర్షపాతం కంటే ఇది ఆరు శాతం తక్కువ. ప్రాంతాల వారీగా చూస్తే-మామూలు వర్షపాతం కంటే కోస్తా ఆంధ్రలో 9 శాతమూ తెలంగాణాలో 2 శాతమూ, రాయలసీమలో 20 శాతమూ తక్కువగా వర్షాలు పడ్డాయి. నైరుతీ ఋతుపవన కాలంలో రాష్ట్రంలో వర్షపాతం సక్రమంగా లేదు. ఒక్కో ప్రాంతంలో ఒక్కో రకంగా వర్షాలు పడ్డాయి. కొన్ని చోట్ల అకాలంలో పడ్డాయి

అతి ముఖ్యమైన కాలంలో చాలా రోజుల పాటు వర్షాలు లేక ఎండలు కాయటంతో రాష్ట్రంలోని కొన్ని ప్రాంతాల్లో మెట్టపైర్లు దెబ్బ తిన్నాయి. అందువల్ల దిగుబడులు తగ్గాయి. అనేక చోట్ల వరినాట్లు వెయ్యడం కూడా సాధ్యపడలేదు.

ప్రస్తుత ఖరీఫ్ కాలంలో ఇప్పటి వరకూ వర్షాలు మామూలు కంటే తక్కువగా పడ్డాయి; సక్రమంగా పడలేదు. జూన్, జూలై మాసాల్లో రాష్ట్రంలోని అనేక ప్రాంతాల్లో తగినంతగా వర్షం పాతం లేదు.

ప్రాథమిక అంచనాలను బట్టి చూస్తే - 1982-83 సంవత్సరపు ఖరీఫ్ కాలంలో ఆహార ధాన్యాల ఉత్పత్తి 75 లక్షల 41 వేల టన్నులు కాగా, 1981-82 ఖరీఫ్ కాలంలో 81 లక్షల 31 వేల టన్నులూ, 1980-81 ఖరీఫ్ కాలంలో 73 లక్షల 62 వేల టన్నులూ ఉత్పత్తి అయినాయి. 1982-83 ఖరీఫ్ కాలంలో వడ్లు 55 లక్షల 98 వేల టన్నులు పండినట్లు అంచనా వెయ్యగా, 1981-82 ఖరీఫ్ కాలంలో 57 లక్షల 48 వేల టన్నులూ, 1980-81 ఖరీఫ్‌లో 53 లక్షల 76 వేల టన్నులూ ఉత్పత్తి అయినాయి.

రబీ పంటల పరిస్థితి మొత్తం మీద బాగానే వున్నప్పటికీ చెరువుల క్రింద వేసిన రబీ పంటలు దెబ్బతిన్నాయి.

పరిశ్రమలు :

ప్రాథమిక సౌకర్యాలూ, సదుపాయాలూ మెరుగు కావడంవల్ల, విద్యుచ్ఛక్తి తేలిగ్గా లభ్యం కావడంవల్లా-రాష్ట్రంలో 1982 లో పారిశ్రామిక ఉత్పత్తి వేగాన్ని పుంజుకుంది. పారిశ్రామిక ఉత్పత్తికి చెందిన సగటు సూచికా

సంఖ్య 1981లో 214.4 కాగా, 1982లో 238.5 కి, అంటే 11.2 శాతం పెరిగింది.

కార్మిక పరిస్థితి :

1982 సంవత్సరంలో రాష్ట్రంలో కార్మిక పరిస్థితి మెరుగుపడింది. ఒక మనిషి ఒకరోజులో చేసే పనినిబట్టి లెక్కకడితే—1982లో 9 లక్షల 90 వేల రోజులు వృధాకాగా, అంతకుముందు సంవత్సరం 13 లక్షల 82 వేల రోజులు వృధా అయినాయి.

ఉపాధి పరిస్థితి :

1982 సంవత్సరంలో రాష్ట్రంలో ఉపాధి పరిస్థితి కొంతమేరకు సంతృప్తికరంగానే వుంది.

ఎంప్లాయ్‌మెంట్ ఎక్చేంజిలకు సూచించిన ఖాళీల సంఖ్య 1981లో 56 వేల 406 కాగా-1982లో ఈ సంఖ్య 54 వేల 971కి అంటే 2.5 శాతం తగ్గింది. అయితే-జనవరి నుంచి మార్చి వరకూ మాత్రం మొత్తం ఖాళీల సంఖ్య-అంతకు ముందు సంవత్సరంలో అదే కాలం కంటే 6.9 శాతం పెరిగింది.

టోకు ధరలు :

రాష్ట్రంలో వ్యవసాయ వస్తువుల టోకు ధరల సూచికా సంఖ్య 1970-71 సంవత్సరపు (100) సంఖ్య ఆధారంగా చూస్తే-1982 జనవరిలో 229 కాగా, మార్చిలో 215.1 కి పడిపోయింది. ఆగస్టులో ఈ సంఖ్య అతి ఎక్కువగా అంటే 248.8 కి చేరుకుని, మళ్ళీ డిసెంబర్ నాటికి 228.7 కి తగ్గిపోయింది. 1983 జనవరి, ఫిబ్రవరి మాసాల్లో కొంత హెచ్చు తగ్గులున్నప్పటికీ, మార్చిలో కూడా ఈ సూచిక ఇంచు మించు అదే స్థాయిలో వుంది. అయితే-అన్ని వ్యవసాయ వస్తువులకు సంబంధించి కూడా టోకు ధరల సూచికా సంఖ్య 1982 మార్చిలో కంటే 1983 మార్చిలో 6.4 శాతం పెరిగింది.

వాడకందార్ల ధరల సూచికలు :

రాష్ట్రంలో వ్యవసాయ వస్తువుల టోకు ధరల పెరుగుదల ప్రభావం పారిశ్రామిక కార్మిక వర్గాలకు చెందిన వాడకందార్ల ధరల సూచికల్లో కూడా కనిపించింది.

1982లో, ఎంపిక చేసిన ఎనిమిది కేంద్రాల్లో సగటు వాడకందార్ల ధరల సూచికా సంఖ్య (ఆధార సంవత్సరం—1960-సూచిక సంఖ్య—100) 461 కాగా అఖిల భారత స్థాయిలో సగటు సంఖ్య 475, అంటే అంతకు ముందు సంవత్సరం కంటె రాష్ట్ర స్థాయిలో ఈ సంఖ్య 6 శాతం పెరగ్గా, అఖిల భారత స్థాయిలో

7.7 శాతం పెరిగింది. 1983, మార్చిలో రాష్ట్రంలో ఎంపిక చేసిన ఎనిమిది కేంద్రాల్లో—పారిశ్రామిక కార్మికులకు చెందిన సగటు వినియోగ దార్ల ధరల సూచికా సంఖ్య 468 కాగా, 1982, డిసెంబర్లో 477. అఖిల భారతస్థాయిలో ఈ సంఖ్య 1982, డిసెంబర్లో 497 కాగా, 1983 మార్చిలో 502 కి పెరిగింది.

సబ్సిడీ ధరలకు బియ్యం :

బలహీన వర్గాల వారికి కిలో రెండు రూపాయల చొప్పున బియ్యం అమ్మే పథకాన్ని ప్రభుత్వం ఈ ఏడాది ఉగాది నాటి నుండీ ప్రారంభించింది. ఈ పథకం ప్రకారం—సాలుసరి ఆదాయం ఆరువేల రూపాయలకు మించని ప్రతి కుటుంబానికి నెలకు 25 కిలోల బియ్యం లభిస్తుంది. ఈ పథకాన్ని సక్రమంగా అమలు పర్చడానికిగాను-ప్రజా పంపిణీ విధానానికి తగినంత బియ్యం విడుదల చెయ్యటం జరుగుతోంది. అంతేకాకుండా-ఈ పథకాన్ని విజయవంతంగా అమలు పర్చేందుకుగాను—రిజర్వ్ బ్యాంకుతో 35 కోట్ల రూపాయల మేరకు రుణ సౌకర్యానికి ఏర్పాట్లు జరిగాయి.

గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో అధిక పరిమాణంలో బియ్యం నిల్వచేసి, దరిమిలా చౌకధరల దుకాణాలకు తరలించడానికి వీలుగా, తగు సౌకర్యాలు సెంపొందించ వలసిందని కలెక్టర్లకు ఆదేశాలివ్వడం జరిగింది.

పేద వర్గాలవారికి కిలో రెండు రూపాయల చొప్పున బియ్యం అమ్మటమే కాకుండా, బహిరంగ మార్కెట్లో—బియ్యం; వేరుశనగ నూనె మొదలయిన నిత్యావసర వస్తువులు ధరలు న్యాయమైన స్థాయికి మించి పెరగకుండా అదుపు చెయ్యాలని కూడా ప్రభుత్వం అభిలషిస్తోంది. ఈ ఆశయ సాధనకోసం—రాష్ట్రం లోపల బియ్యం; వేరుశనగనూనెల రవాణాను ప్రభుత్వం క్రమబద్ధం చేస్తోంది రాష్ట్రంలో బియ్యం బాగా దొరికేట్టు చూడ్డంకోసం— లెవీతో సంబంధంలేని బియ్యం విడుదలనుకూడా అదుపుచెయ్యటం జరుగుతోంది. ఈ రకమైన బియ్యం విడుదల—రాష్ట్రంలో అమ్మటానికైనాసరే, బయటికి పంపటానికైనాసరే—పర్మిట్లద్వారా జరిగేటట్టు ప్రభుత్వం ఆదేశిస్తోంది. కలెక్టర్లు ఈ పర్మిట్లు జారీచేస్తారు ఈ పద్ధతివల్ల—ధరల పరిస్థితినిబట్టి అవసరమైనప్పుడు మన రాష్ట్రంలో బహిరంగ మార్కెట్లోకి సక్రమంగా బియ్యం విడుదల చెయ్యడానికి వీలుగలుగుతుంది అలాగే వేరుశనగనూనె విషయంలోకూడా—ధరలు న్యాయమైన స్థాయి మించకుండా చూసేందుకు వీలుగా—ఈ నూనె మన రాష్ట్రంలోనే అమ్మవలసిందిగా కలెక్టర్లు వ్యాపారస్తులకు ఆదేశాలిచ్చారు. వంట నూనెలు బాగా లభ్యమయ్యేట్టు చెయ్యడం కోసం— జాతీయ పాడిపరిశ్రమాభివృద్ధి మండలి నుంచి వచ్చిన సోయా చిక్కుడు నూనె కూడా ప్రజా పంపిణీ విధానం ద్వారా సరఫరా చెయ్యటం జరుగుతుంది. మార్కెట్లో వున్న వేరుశనగనూనె ధరకంటే తక్కువ ధరకు ఈ నూనె అమ్మడం జరుగుతుంది.

బియ్యం సేకరణ :

ప్రజా పంపిణీ విధానాన్ని పటిష్టం చేసేందుకూ, బీద ప్రజలకు కిలో రెండు రూపాయల చొప్పున అధిక పరిమాణంలో బియ్యం అమ్మేందుకుగాను, కేంద్రనిల్వల కోసం—ఈ ఏడాది 15 లక్షల టన్నుల బియ్యం సేకరించాలని ఫిబ్రవరి మాసంలో మేము సంకల్పించాం అయితే—జూలై మాసాంతానికే—కేంద్ర నిల్వలకోసం భారత ఆహార సంస్థ ద్వారా 15 లక్షల 10 వేల టన్నులూ, మన రాష్ట్ర పౌర సరఫరాల సంస్థద్వారా మరో ఒక లక్ష 35 వేల టన్నులూ, అంటే మొత్తం—17 లక్షల 45 వేల టన్నుల బియ్యం సేకరించగలిగాం. ఇది మన రాష్ట్రపు ధాన్య సేకరణ చరిత్రలోనే సాటిలేని విజయం. లక్ష్యాలను అధిగమించి సేకరణ జరిపాం గనక—అదనపు బియ్యాన్ని మనకివ్వాల్సిందిగా కేంద్ర ప్రభుత్వాన్ని కోరడం జరిగింది. ఇలా చెయ్యటం వల్ల బియ్యం మిల్లుల వారివద్ద అధిక ధరలకు ఎక్కువగా కొనకుండా, ప్రజా పంపిణీ విధానం ద్వారా అవసరమైనంత బియ్యం అమ్మడానికి వీలవుతుంది

ఆంధ్రప్రదేశ్ నూనెగింజల ఉత్పత్తిదారుల సహకార సమాఖ్య:

ఆంధ్రప్రదేశ్ నూనెగింజల ఉత్పత్తిదారుల సహకార సమాఖ్య ఇప్పుడు చురుగ్గా పనిచేస్తోందని గౌరవనీయులైన సభ్యులకు తెలియపర్చడానికి నేను సంతోషిస్తున్నాను. ఈ సంస్థ 1980 లోనే ఏర్పడినప్పటికీ, ఈ ఏడాది ఏప్రిల్ లోనే దీనికొక డైరెక్టర్ల మండలిని ఏర్పాటుచేసి, మానేజింగ్ డైరెక్టర్‌ను నియమించటం జరిగింది. నూనెగింజల ఉత్పత్తిదారులకు తగుమాత్రం ప్రతిఫలం లభించేట్టు చూడ్డానికీ, నూనెగింజల సేద్యానికి ప్రోత్సాహమివ్వడానికీగాను ఈ సంస్థను ఏర్పాటు చేసిన సంగతి బహుశా సభ్యులకు తెలిసే వుండవచ్చు. జాతీయ పాడి పారిశ్రామాభివృద్ధి మండలి కూడా ఈ సంస్థకు సహాయం చేస్తోంది. ఒక ప్రొసెసింగ్ కర్మాగారం నెలకొల్పాలన్న ప్రాథమిక లక్ష్య సాధనలోనే కాక, ప్రజా పంపిణీ విధానం ద్వారా సోయా చిక్కుడు నూనె సరఫరాకి కూడా ఈ సంస్థ సాయం లభిస్తోంది. ఈ ప్రాజెక్టు పెట్టుబడి సుమారు 16 కోట్ల రూపాయలుంటుంది. ప్రకాశం, గుంటూరు, నల్గొండ, ఖమ్మం, కృష్ణా, మహబూబ్‌నగర్ జిల్లాలకీ పథకం వర్తిస్తుంది.

గ్రామీణ నీటిసరఫరా :

ఈ ప్రభుత్వం అమలు పర్చదలచిన అనేక కార్యక్రమాల్లో గ్రామీణ నీటి సరఫరాకు అత్యధిక ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడింది. అందువల్ల గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో మంచినీటి సరఫరా కోసం గొట్టపుబావులు; మామూలు బావులూ తవ్వడానికి రక్షిత నీటిసరఫరా పథకాలకు పెద్ద మొత్తంలో నిధులు కేటాయించడం జరిగింది. రాష్ట్రంలో రెండు మార్లు సర్వేలు జరిపి 12 వేల 269 గ్రామాలను నీటి సమస్య గల గ్రామాలుగా గుర్తించడమైంది. ఐదో పంచవర్ష ప్రణాళికాంతం వరకూ

నీటి సమస్యగల 4 వేల 63 గ్రామాల్లో సరఫరా కార్యక్రమాలు అమలు పర్చడం జరిగింది; అంటే ఇంకా 8 వేల 206 గ్రామాలు మిగిలాయి. ఆరో పంచవర్ష ప్రణాళికాంతానికల్లా ఈ గ్రామాలన్నిటికీ మంచినీరు సరఫరా చెయ్యాలని సంకల్పించడం జరిగింది.

రక్షిత నీటి సరఫరా పథకాలకు గ్రామ పంచాయతీలు ఇవ్వాల్సిన విరాళాల రేట్లను ప్రభుత్వం తగ్గించింది. కొత్త నిబంధనల ప్రకారం—సాలుసరి సగటు ఆదాయం పదివేలకు మించని గ్రామ పంచాయతీలు ఇలాంటి పథకాలకోసం ఆవలేమీ ఇవ్వనక్కర్లేదు. పూర్వం ఈ ఆదాయ పరిమితి 4 వేల రూపాయలు మాత్రమే ఉండేది.

గ్రామీణ ప్రజలందరికీ కూడా మంచినీటి సౌకర్యాలు లభించేట్టు చూడ్డంకోసం - ఇందుకు సంబంధించి ప్రతి జిల్లాకు ఒక బృహత్తర ప్రణాళికను రూపొందించాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. ఆ జిల్లాలో జన సంఖ్య, వర్షాభావ పరిస్థితులు, నీటి వనర్లు మొదలయిన విషయాలన్నీ దృష్టిలో వుంచుకుని ఈ ప్రణాళికలు రూపొందించడం జరుగుతుంది. నీటి సమస్య గల గ్రామాల జాబితా మరొకటి తయారు చేసి మూడవ జాబితాగా ఈ బృహత్తర ప్రణాళికలో పొందుపరచాలని కూడా ప్రభుత్వం సంకల్పించింది.

రక్షిత నీటి సరఫరా పథకాలకుగాను - 1982-83 సంవత్సరంలో 18 కోట్ల 20 లక్షల రూపాయలు కేటాయించడం జరగ్గా, 1983-84 లో 27 కోట్ల 73 లక్షల రూపాయలు వెచ్చించి, నీటి సమస్యగల ఒక వెయ్యి 478 గ్రామాల్లో ఈ పథకాలు అమలు పర్చాలని సంకల్పించాం.

గ్రామీణ మంచినీటి సరఫరాను సత్వరంగా జరిపే కార్యక్రమం కింద ప్రస్తుత సంవత్సరానికి 561 లక్షల 80 వేల రూపాయలు ఖర్చు చేయాలని సంకల్పించాం. ఈడబ్బుతో మరో 371 గ్రామాలకు నీరు సరఫరా చెయ్యాలని సంకల్పం.

అయితే-వందమందికి పైగా జనాభా కలిగి, ప్రస్తుతం ఏ విధమైన మంచి నీటి వనర్లూ లేని సెటిల్‌మెంట్లలో తీవ్రంగావున్న నీటి కొరత తీర్చడానికి కొన్ని తక్షణ చర్యలు తీసుకోవాలని ప్రభుత్వం సంకల్పించింది రాష్ట్రమంతటా ఇలాంటివి 4,224 సెటిల్‌మెంట్లు వున్నట్టు ప్రభుత్వం గుర్తించి, ఇలాంటి వాటన్నిటికీ కనీసం ఒక్కొక్కటి చొప్పునయినా నీటి వనర్లు ఏర్పాటు చెయ్యడానికిగాను-నిధులు కేటాయించింది.

1982-83 లోనూ, 1983-84 లోనూ అనావృష్టి సహాయ కార్యక్రమంలో భాగంగా ఈ పథకాన్ని చేపట్టడం జరిగింది. ఇందుకోసం ఇప్పటిదాకా 4 కోట్ల రూపాయలు ఖర్చయినాయి. ఇదికాక 1983-84 లో కూడా అనావృష్టి సహాయ కార్యక్రమం క్రింద మంచినీటి సరఫరా కోసం తగినంత మొత్తాన్ని కేటాయించడం జరిగింది.

గ్రామీణ పారిశుధ్యం :

ప్రస్తుత సంవత్సరపు బడ్జెట్‌లో గ్రామీణ పారిశుధ్య కార్యక్రమాలకు గాను-227 లక్షల రూపాయలు కేటాయించడం జరిగింది. ఈ డబ్బుతో గ్రామాల్లో నివసించే 2 లక్షల 90 వేల మందికి పారిశుధ్య సౌకర్యాలు కల్పించాలని సంకల్పం.

పట్టణ ప్రాంతాల్లో నీటి సరఫరా

1981–1990 సంవత్సరాల మధ్యగల కాలాన్ని అంతర్జాతీయ మంచి నీటి సరఫరా దశాబ్దంగా ప్రకటించారు. పౌరులందరికీ కూడా త్రాగడానికి పనికొచ్చే మంచినీరు సరఫరా చెయ్యడం ఈ దశాబ్దంలో సాధించదలచిన లక్ష్యం. పురపాలక సంఘాలున్న అనేక పట్టణాల్లో ఇప్పటికే రక్షిత నీటి సరఫరా పథకాలు అమలు పర్చడం జరిగింది. అయితే చాలా పట్టణాలకి పథకాలనింకా విస్తరించవలసి వుంది. ఇప్పటివరకూ ఇలాంటి సౌకర్యంలేని పట్టణాలన్నిటికీ ఈ దశాబ్దం ముగిసేలోగా రక్షిత విధానం ద్వారా మంచినీరు సరఫరా చెయ్యడం జరుగుతుంది.

1983-84 సంవత్సరపు వార్షిక ప్రణాళికలో–పట్టణ నీటి సరఫరా కోసం 15 కోట్ల రూపాయలు కేటాయించడం జరిగింది. ఈ పెట్టుబడితో పురపాలక సంఘాలు గల పట్టణాలల్లో వివిధ అభివృద్ధి పథకాలు అమలు పర్చడం ద్వారా నీటి సరఫరాని పెంపొందించాలని సంకల్పించడం జరిగింది. అంతేగాక-జంట నగరాల్లో మంచినీటి సరఫరా కోసం మంజీరా నీటి సరఫరా పథకపు మూడవ దశను (సింగూరు ప్రాజెక్టు) అమలు పర్చడమే కాకుండా శ్రీశైలం ప్రాజెక్టు నుంచిగాని, దిగువ మానేరు డామ్ నుంచిగాని జంటనగరాలకు నీరు తేవడానికిగల అవకాశాలను పరిశీలించడం జరుగుతుంది. ఇంతేకాకుండా కృష్ణానది నుండి గుంటూరు పట్టణానికి మంచినీటి సరఫరా పెంపొందించాలని సంకల్పించాం.

సాంఘిక సంక్షేమం

షెడ్యూల్డు కులాల సంక్షేమం :

షెడ్యూల్డు కులాలవారి సంక్షేమానికి గాను-1982-83 సంవత్సరంలో 16 కోట్ల 7 లక్షల రూపాయలు కేటాయించగా, ఇప్పుడా మొత్తాన్ని నూటికి నూరు శాతం పెంచి, 33 కోట్ల 50 లక్షల రూపాయలకు పెంచడం జరిగింది. ఇంతేకాకుండా ఇళ్ళ స్థలాలుగా పంచే భూమి కోసం 1982-83 సంవత్సరానికి 11 కోట్ల రూపాయలు కేటాయించగా, ఇప్పుడా మొత్తాన్ని కూడా నూటికి నూరు శాతం పెంచి 22 కోట్ల రూపాయలకు పెంచడం జరిగింది.

1982-83 సంవత్సరంలో 11 కోట్ల రూపాయల ఖర్చుతో - ఒక లక్షా 99 వేల 855 కుటుంబాలకి ఇళ్ళ స్థలాలివ్వడం జరిగింది. ఇళ్ళ స్థలాలు కావలసిన వారింకా చాలా మంది ఉన్న కారణంగా-ప్రస్తుత సంవత్సరంలో 22 కోట్ల రూపాయల ఖర్చుతో 4 లక్షల కుటుంబాలకి ఇళ్ళ స్థలాలివ్వాలని సంకల్పం.

I. A. S. కి అలాంటి ఇతర పరీక్షలకి వెళ్ళే అభ్యర్థులకు శిక్షణ యిస్తున్న 'ఆంధ్ర ప్రదేశ్ స్టడీ సర్కిల్' మంచి ఫలితాలను సాధిస్తోంది. 1981–82 లో ఈ సంస్థ 45 మందికి శిక్షణ ఇవ్వగా, ఏడుగురు తుదిపరీక్షల్లో నెగ్గారు. 1982–83లో శిక్షణ పొందిన 32 మందిలోనూ ఆరుగురు ఎంపికయ్యారు.

షెడ్యూల్డు కులాలు; షెడ్యూల్డు జాతులు; వెనకబడిన తరగతులకు చెందిన న్యాయశాస్త్ర పట్టభద్రులకు-న్యాయ పరిపాలనలో శిక్షణ ఇచ్చే ఒక నూతన పథకాన్ని 1982-83 సంవత్సరంలో ప్రభుత్వం ప్రవేశ పెట్టింది. ఈ పథకం ప్రకారం ప్రతిఏటా 58 మంది అభ్యర్థులకు శిక్షణ ఇస్తారు. వారికి మొదటి సంవత్సరంలో నెలకు 300 రూపాయల చొప్పునా, రెండో సంవత్సరంలో 350 రూపాయల చొప్పునా, మూడో సంవత్సరంలో 400 రూపాయల చొప్పున స్టైయిఫండ్ లభిస్తుంది. వారికి ఎన్‌రోల్ మెంట్ ఫీజుకింద 535 రూపాయలూ, పుస్తకాలు కొనుక్కోడానికి మరో వెయ్యి రూపాయలూ కూడా ఇస్తారు.

షెడ్యూల్డు కులాలకు చెందినవారి పిల్లలకు విద్యా సౌకర్యాలు పెంపొందించాలనే మా ఆశయానికి అనుగుణంగా–హాస్టల్ భవనాల నిర్మాణం కోసం 5 కోట్ల రూపాయలు కేటాయించాం. గత సంవత్సరపు కేటాయింపు 2 కోట్ల రూపాయలు మాత్రమే. అంటే ఈ సంవత్సరపు కేటాయింపు 150 శాతం పెరిగింది.

1982–83 సంవత్సరంలో 5 కోట్ల 9 లక్షల రూపాయల కేటాయింపుతో, ఒక లక్షా 68 వేల 367 మందికి వృద్ధాప్య పింఛన్లు ఇవ్వడం జరిగింది. ఇంకా ఎక్కువమంది వృద్ధులకు ఈ పింఛన్లు ఇవ్వడం కోసం 1983-84 సంవత్సరానికి 7 కోట్ల 20 లక్షల రూపాయలు కేటాయిస్తున్నాం.

షెడ్యూల్డు కులాల వారికుద్దేశించిన ప్రత్యేకాంశ ప్రణాళిక క్రింద 1982–83 లో మొత్తం 72 కోట్ల 60 లక్షల రూపాయలు కేటాయించడం జరిగింది. 1983–84 సంవత్సరంలో ఈ కేటాయింపు 139 కోట్ల 53 లక్షల రూపాయలు.

వెనకబడిన తరగతుల సంక్షేమం:

వెనకబడిన తరగతులవారి సంక్షేమ కార్యక్రమాల కోసం 1982–83 లో 935 లక్షల 10 వేల రూపాయలు కేటాయించగా, ఇప్పుడా మొత్తాన్ని 1,980 లక్షల రూపాయలకి పెంచడం జరిగింది.

విద్య:

1983–84 సంవత్సరంలో వెనకబడిన తరగతులకు చెందిన 5 వేల మంది విద్యార్థులకు వసతి కల్పిస్తూ–కొత్తగా వంద హాస్టళ్ళు ప్రారంభించాలని సంకల్పించాం. బెస్తవారి పిల్లలకు నాలుగు వందల మందికి వసతి కల్పిస్తూ ఎనిమిది హాస్టళ్ళూ, వడ్డెర, గొర్రెల కాపర్లూ మొదలయిన వారి పిల్లలకు మూడు వందల మందికి వసతి కల్పించడానికి–ఆరు హాస్టళ్లూ తెరవాలని కూడా సంకల్పించాం.

అవసరమున్న విద్యార్థుల సంఖ్యని దృష్టిలో వుంచుకుని, మెట్రిక్ దిగువ తరగతులూ ఆ పై తరగతులూ చదివేవారికి స్కాలర్ షిప్పులు మంజూరు చెయ్యటం జరుగుతుంది.

ప్రొఫెషనల్ కోర్సులు చదివే విద్యార్థుల కోసం ప్రత్యేకంగా పది గ్రంథాలయాలు ప్రారంభించాలని కూడా సంకల్పించాం.

వృత్తి సంబంధమైన పథకాలు:

దుస్తుల తయారీలో శిక్షణ—ఉత్పత్తి కేంద్రాలు ఆరూ, సాంఘికంగా బాధితులయిన మహిళల పునరావాసం కోసం నాలుగు కేంద్రాలూ, తెరవాలని సంకల్పించాం. వృత్తివిద్యా నైపుణ్యంగలవారికి ఆర్థిక సహాయమందించి, తగు సదుపాయాలూ, సౌకర్యాలూ కల్పించడానికి గాను— 1983-84 సంవత్సరంలో ఒక నూతన పథకాన్ని ప్రవేశ పెట్టాలని సంకల్పించడం జరిగింది.

బెస్తవారు; గీతపనివారు; వడ్డెరవారు; రిక్షాలాగేవారు; వడ్రింగులు; తురకలు: నేత పనివారూ మొదలయిన కాయకష్టం చేసే తెగలవారి అభ్యుదయం కోసం ప్రత్యేక పథకాలు చేపట్టడానికిగాను-663 లక్షల రూపాయలు ప్రత్యేకించడం జరిగింది.

గిరిజన సంక్షేమం:

1981 లో సేకరించిన జనాభా లెక్కల ప్రకారం మన రాష్ట్రంలో 31 లక్షల 76 వేల మంది గిరిజనులున్నారు. రాష్ట్ర ప్రణాళికా నిధులతోనూ, కేంద్ర సహాయంతోనూ సంస్థాపరమైన పెట్టుబడులతోనూ — గిరిజన సంక్షేమం కోసము ప్రత్యేక పథకాలు చేపట్టడం జరుగుతోంది.

1982—83 సంవత్సరంలో గిరిజన సంక్షేమ కార్యక్రమాల కోసము రాష్ట్ర ప్రణాళికలో 4 కోట్ల 59 లక్షల రూపాయలూ, కేంద్ర పథకాల క్రింద 4 కోట్ల 34 లక్షల రూపాయలూ కేటాయించగా, 1983-84 సంవత్సరానికి రాష్ట్ర ప్రణాళికలో 30 కోట్ల 70లక్షల రూపాయలూ, కేంద్ర పథకాల క్రింద 3 కోట్ల 6 లక్షల రూపాయలూ కేటాయించడం జరిగింది.

గిరిజనులు దారిద్ర్య విముక్తి పొందడానికి కావలసిన మార్జిన్ మనీ రుణాలు, సబ్సిడీలూ యిప్పించడానికి ఏర్పాటు జరిగింది. 1982—83 లో 33 వేల కుటుంబాలకు ఈ రకమైన సహాయం లభించగా, 1983-84 లో 50 వేల కుటుంబాలకు ఈ సౌకర్యాలు కల్పించాలని సంకల్పించాం.

తగు ప్రోత్సాహం అందించటం ద్వారా గిరిజనుల పిల్లలు నూటికి నూరు మందీ పాఠశాలల్లో చేరేటట్టు చూడాలన్నది కూడా మా సంకల్పం. గిరిజన బాలల విద్యా సౌకర్యాలు మెరుగుపర్చే నిమిత్తం-గిరిజన ఆశ్రమ పాఠశాలల కేటాయింపు తగినంతగా పెంచడం జరిగింది. ఇదివరకే మంజూరుచేసిన మూడు

రెసిడెన్షియల్ పాఠశాలలూ కాక, 1983-84 సంవత్సరానికి-విజయనగరం జిల్లా భద్రగిరిలో ఒకటి, చిత్తూరు జిల్లా కళ్యాణి డామ్ వద్ద మరొకటి రెసిడెన్షియల్ పాఠశాలలు ప్రారంభించడం జరుగుతుంది.

వికలాంగుల సంక్షేమం :

వికలాంగుల సంక్షేమం పట్ల మరింత శ్రద్ధ తీసుకునే నిమిత్తం, 1983 ఫిబ్రవరి నుంచి ప్రత్యేకంగా ఒక డైరెక్టరేట్‌ను ఏర్పాటు చెయ్యటం జరిగింది.

1982-83 లో వికలాంగుల సంక్షేమ కార్యక్రమాల కోసం 57 లక్షల 80 వేల రూపాయలు కేటాయించగా, 1983-84 లో 270 లక్షల రూపాయలు కేటాయిస్తున్నాం.

పూర్తిగా అంధులైన వారికీ, చెవిటి, మూగవారితో సహా పూర్తి వికలాంగులకు నెలకు 30 రూపాయల చొప్పున నిరుద్యోగ భృతి లభిస్తుంది.

వివిధ తరగతులకు చెందిన వికలాంగులకు వివిధ రకాల వృత్తుల్లో శిక్షణ యిచ్చేందుకుగాను-రాష్ట్రంలోని మూడు ప్రాంతాల్లోనూ కూడా శిక్షణ-ఉపాధి కేంద్రాలు నెలకొల్పడం జరుగుతోంది.

హైదరాబాద్‌లోని నిజామ్ ఆర్థోపెడిక్ ఆస్పత్రిలో వున్న కేంద్రంలోనూ, తిరుపతిలో తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానము ఆస్పత్రి వద్దనున్న కేంద్రంలోనూ-వికలాంగుల కోసం జైపూర్ రకం కృత్రిమ అవయవాలూ, కాలివర్స్ తయారవుతున్నాయి. ఇలాంటి వాటి ఉత్పత్తి కోసమే-విశాఖపట్నం లోని కింగ్ జార్జ్ ఆస్పత్రిలోను మరియు రాణి చంద్రమణీ దేవి ఆస్పత్రిలోను మరో కేంద్రం నెలకొల్పడం జరుగుతోంది.

కళాశాలలకు వెళ్ళే అంధ విద్యార్థుల కోసం-వికలాంగుల సంక్షేమ ఆర్థిక సహాయ సంస్థ వారొక 'శబ్ద గ్రంథాలయం' నెలకొల్పారు. ఈ గ్రంథాలయంలో-పాఠాలు కాసెట్లలో రికార్డుచేసి అంధులయిన కళాశాల విద్యార్థులకు ఉచితంగా సరఫరా చేస్తారు. ఈ సంస్థ వికలాంగుల స్వయం ఉపాధి పథకాలకు కావలసిన మార్జిన్ మనీ రుణాలు కూడా అందజేస్తోంది.

తిరుపతిలోని చెవిటివారి పాఠశాలలోనూ, సికిందరాబాద్ గాంధీ ఆస్పత్రిలోనూ చెవిటి వారికి వినడానికి ఉపకరించే సాధనాలందజేసే రెండు కేంద్రాలు పనిచేస్తున్నాయి.

బలహీన వర్గాల గృహ నిర్మాణం :

1982-83 లో, బలహీన వర్గాల వారికోసం వెయ్యేసి రూపాయల ఖర్చుతో ఒక లక్ష పాకలూ, నాలుగేసి వేల రూపాయల ఖర్చుతో కొంత మేరకు శాశ్వతమైనవి మరో లక్ష ఇళ్ళు కట్టడానికి సంబంధించిన బృహత్తర కార్యక్రమాన్ని ప్రభుత్వం మంజూరు చేసింది. అయితే వీటిలో-78 వేల 757 పాకలూ,

45 వేల 173 సెమీపర్మనెంట్ ఇళ్ళ నిర్మాణం మాత్రమే చేపట్టారు. ఇందులో 50 వేల 281 పాకలూ, 3 వేల 914 సెమీ పర్మనెంట్ ఇళ్ళ నిర్మాణం మాత్రం పూర్తయింది.

బలహీన వర్గాల వారికి మరింత చోటు కలిగి, మరింత సౌకర్యం కలిగిన శాశ్వత గృహాలు మాత్రమే నిర్మించాలన్న తలంపుతోనూ, వెనకటి ఇళ్ళలో ప్రాథమిక లోట్లు కొన్ని వుండటంవల్లనూ, 1982-83 లో చేపట్టిన పాకలు, సెమీ పర్మనెంట్ ఇళ్ళ నిర్మాణానికి మా ప్రభుత్వం స్వస్తిచెప్పింది.

1983-84 లో, జిల్లాకి 10 వేల చొప్పున 2 లక్షల 20 వేల శాశ్వత గృహాలు నిర్మించాలని మేము సంకల్పించాం. ఈ ఇళ్ళు దిగువ పేర్కొన్న రకాలుగా వుంటాయి.

ఇంటి రకం	ఇళ్ళ సంఖ్య	ఒక్కొక్క యింటి ఖరీదు
1. గ్రామాల్లో సెమీ పర్మనెంట్ ఇళ్ళు	22,000	రూ. 3,000/-
2. గ్రామాల్లో శాశ్వత గృహాలు	1,20,000 34,000	రూ. 6,000/- రూ. 7,000/-
3. పట్టణాల్లో శాశ్వత గృహాలు	44,000	రూ. 9,000/-

ఈ ఇళ్ళన్నిటికీ కలిపి మొత్తం 142 కోట్ల రూపాయలు ఖర్చు కాగలదని అంచనా. ఇందులో 58 కోట్ల రూపాయలు ప్రభుత్వం సబ్సిడీగా ఇస్తుంది; ఇళ్లు లభించేవారి వాటాగా 5 కోట్ల 17 లక్షల రూపాయలు వసూలు చెయ్యడం జరుగుతుంది. మిగతా డబ్బు HUDCO వంటి సంస్థలనుంచీ, వాణిజ్య బ్యాంకుల నుంచీ, సాధారణ భీమా సంస్థ నుంచి, జీవిత భీమా సంస్థనుంచీ రుణాలుగా తీసుకోవడం జరుగుతుంది.

రెండు దశల్లో ఈ ఇళ్ళు నిర్మించాలని సంకల్పించాం. మొదటి దశలో గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో లక్షా 10 వేలూ, పట్టణ ప్రాంతాల్లో 30 వేలూ మొత్తం లక్షా 40 వేల ఇళ్ళు నిర్మించడం జరుగుతుంది.

మొదటి దశలో జరిగిన నిర్మాణ కార్యక్రమాలు సమీక్షించిన అనంతరం రెండో దశలో మిగతా 80 వేల ఇళ్ళు నిర్మించడం జరుగుతుంది.

మొదటి దశలో ఇళ్ళ నిర్మాణానికి సబ్సిడీగా యిచ్చేందుకు గాను-1983-84 సంవత్సరపు బడ్జెట్‌లో 40 కోట్ల రూపాయలు కేటాయిస్తున్నాం. పని ఏ మేరకు జరిగిందో పరిశీలించిన అనంతరం—అనుబంధ అంచనాలో మిగతా 18 కోట్ల రూపాయలూ కేటాయించడం జరుగుతుంది.

విద్య

విద్యారంగంలో మేము గణనీయమైన ప్రగతిని కొంత సాధించామని చెప్పడానికి సాహసిస్తున్నాను. ఈ విషయాన్ని వివరిస్తాను.

రాష్ట్రమంతటా కూడా—పరీక్షలన్నవి ఏ విధంగా జరగాలో ఆ విధంగా జరిపాం. అంతేకాకుండా పాఠశాలలన్నిటికీ పాఠ్య గ్రంథాలూ నోటు పుస్తకాలూ సకాలంలో సరఫరా అయ్యేటట్లు ప్రభుత్వం తగు చర్యలు తీసుకుంది. ఈ విషయంలో ఈ ఏడాది విద్యార్థులకుగాని వారి తల్లిదండ్రులకుగాని ఏ విధమైన ఇబ్బంది కలుగలేదన్న విశ్వాసం మాకుంది.

కాపిటేషన్ ఫీజు రద్దుచేస్తూ చట్టం ప్రవేశపెట్టడం; రాష్ట్రంలోని అన్ని ప్రభుత్వ, ప్రయివేట్ ఇంజనీరింగ్ కళాశాలల్లోను విద్యార్థుల ప్రతిభను బట్టి మాత్రమే ప్రవేశం లభించేట్టుగా, అన్నిటికీ ఉమ్మడి ప్రవేశ పరీక్షలు నిర్వహించడం; రాష్ట్రంలోని బాలికలు స్వయంశక్తిని సంపాదించడానికి తోడ్పడే—శ్రీ పద్మావతీ మహిళా విశ్వవిద్యాలయం తిరుపతిలో స్థాపన; ఎంతోమందిని ఆకర్షిస్తున్న కోర్సులతో సార్వత్రిక విశ్వవిద్యాలయ సక్రమ నిర్వహణ; ముఖ్యంగా గ్రామీణ బాలల కోసం—ప్రతి జిల్లాలోనూ బాలికల కొకటి బాలుర కొకటి చొప్పున రెండేసి రెసిడెన్సియల్ పాఠశాలలు నెలకొల్పాలన్న నిర్ణయం—ఇవన్నీ, ప్రజలకిచ్చిన వాగ్దానాలకనుగుణంగా మా ప్రభుత్వం చేపట్టిన కొన్ని అభ్యుదయకరమైన చర్యలు.

రాష్ట్రమంతటా 30 వేల ఉపాధ్యాయ పదవులు కొత్తగా సృష్టించామని గౌరవనీయులైన సభ్యులకు తెలియజేయడానికి సంతసిస్తున్నాను. దీనివల్ల నిరుద్యోగులయిన యువజనులకు ఉపాధి లభిస్తుంది. అంతేకాక, విద్యా ప్రమాణాలు పెంచడానికి వీలుగా—ఇంతకుముందు ఒకే ఒక ఉపాధ్యాయుడు పనిచేసే పాఠశాల అన్నిటిలోనూ ఇకముందు ఇద్దర్ని నియమించగలుగుతాం. తద్వారా పాఠశాలల్లో ఎక్కువమంది పిల్లల్ని చేర్చుకోడానికి కూడా వీలు కలుగుతుంది.

ప్రభుత్వం నిర్దేశించిన నిబంధనలు పాటించగలిగిన పక్షంలో—15 డిగ్రీ కళాశాలలూ, 20 జూనియర్ కళాశాలలూ కొత్తగా ప్రారంభించడానికి ప్రభుత్వం ఇటీవల సూత్రప్రాయంగా అంగీకరించింది.

ఇంతేకాకుండా—పాఠశాలలకు భవనాలు లేని గ్రామాలన్నిటిలోనూ, ప్రాథమిక, సెకండరీ పాఠశాలా భవనాలు నిర్మించేందుగ్గాను-బడ్జెట్‌లో ప్రప్రథమంగా సుమారు 9 కోట్ల రూపాయలు కేటాయించాం. పాఠశాల భవనాల నిర్మాణం కోసం మన స్వంత నిధులతోపాటు-బ్రిటన్ దేశపు సహాయం కూడా సమకూరగలదని తెలియపర్చడానికి సంతోషిస్తున్నాను.

మధ్యాహ్న భోజన కార్యక్రమము :

ప్రాథమిక పాఠశాలల్లో చదివే పిల్లలందరికీ కూడా మధ్యాహ్న భోజన సరఫరా చెయ్యాలన్నది మా ప్రథమ సంకల్పం. ఇప్పుడీ పథకాన్ని సవరించి

షెడ్యూల్డు కులాలు, షెడ్యూల్డు జాతులు, వెనుకబడిన తరగతులకు చెందిన పిల్లలకు, సాలుసరి ఆదాయం 3 వేల రూపాయలను మించని వారి పిల్లలకు మాత్రమే మధ్యాహ్న భోజనం యివ్వాలని సంకల్పించాం. అందువల్ల ఈ పథకపు కేటాయింపు 30 కోట్ల రూపాయలు తగ్గింది. వోట్ ఆన్ ఎకౌంట్ బడ్జెట్‌లో ఇందుకోసం 80 కోట్ల రూపాయలు కేటాయించడం జరగ్గా—ఇప్పుడీ తుది బడ్జెట్‌లో 50 కోట్ల రూపాయలు మాత్రమే కేటాయిస్తున్నాం. ఈ ఏడాది పాఠశాలలకు వెళ్ళే 40 లక్షల మంది బాలబాలికలకు ఈ పథకం వల్ల ప్రయోజనం కలుగుతుంది.

గ్రామీణాభివృద్ధికి సహాయం

కొన్ని కంపెనీలవారూ, సంస్థలవారూ గ్రామీణాభివృద్ధి కార్యక్రమాల కోసమిచ్చే విరాళాలపై—లోగడవున్న ఆదాయం పన్ను మినహాయింపును—కేంద్ర ప్రభుత్వం గత బడ్జెటులో ఉపసంహరించిన సంగతి, గౌరవనీయులైన సభ్యుల దృష్టికి తీసుకొస్తున్నాను. గ్రామీణాభివృద్ధి కోసం ఏర్పడిన ప్రధానమంత్రి నిధికి ఇచ్చే విరాళాలపై మాత్రమే ఇకముందు పన్ను మినహాయింపు లభిస్తుంది. రాష్ట్రాలు నిర్వహించే ఈ రకమైన నిధులకిచ్చే విరాళాలపై కూడా—కంపెనీల వారికి, సంస్థలవారికీ కేంద్రం పన్ను మినహాయింపు సౌకర్యం కల్పించాలనీ మా ప్రభుత్వం భావిస్తోంది. ఈ విధంగా చేసినట్టయితే రాష్ట్రాల్లోని గ్రామీణ ప్రాంతాల అభివృద్ధికి మరిన్ని నిధులు లభించే అవకాశం వుంటుంది. ఈ విషయం గురించి కేంద్ర ప్రభుత్వానికి ఇంతకు ముందే మా అభిప్రాయాలు తెలియపర్చాం.

గ్రామీణ రోడ్లు

జాతీయ గ్రామీణ ఉపాధి కార్యక్రమం క్రింద చేపట్టిన గ్రామీణ రోడ్డు పనులతో పాటు కనీసావసరాల కార్యక్రమం కింద, కేంద్ర రోడ్ల నిధి ; చెరుకు సెస్ నిధి ; నిర్వహణ గ్రాంట్లతోనూ సుమారు 22 కోట్ల రూపాయలు ఖర్చు కాగల రోడ్డు పనులు చేపట్టడం జరిగింది.

కృష్ణపట్నం చేపల రేవు ప్రాజెక్టు

నెల్లూరు జిల్లాలో కృష్ణపట్నం చేపల రేవు పథకం ఎంతో కాలంగా ప్రతిపాదనలో వున్నప్పటికీ ఇప్పుడీ పథకాన్ని ప్రణాళికలో చేర్చాలని మా ప్రభుత్వం సంకల్పించిందని గౌరవనీయులయిన సభ్యులకు తెలియ జెయ్యడానికి నేనెంతో సంతోషిస్తున్నాను. ఈ పథకానికి బ్రిటన్ సహాయం లభించేటట్టు చూడవలసిందిగా కేంద్ర ప్రభుత్వానికి విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాం. ఈ ప్రాజెక్టుకు సుమారు 15 కోట్ల రూపాయలు ఖర్చవుతుందని అంచనా.

సేద్యపు నీరు

శీఘ్రగతిలో జరుగుతున్న సేద్యపు నీటి పనులకు చెందిన వివరాలన్నీ లోగడ వోట్ ఆన్ ఎకౌంట్ బడ్జెట్ ప్రసంగంలో తెలియజేశాం. భారీ, మధ్య, చిన్న

తరహా సేద్యపు నీటి ప్రాజెక్టులు, భూగర్భ జలాల వినియోగానికి చెందిన వివరాలు కూడా అందులో పొందుపరిచాం.

గౌరవనీయులయిన సభ్యులు వెలిబుచ్చిన అభిప్రాయాలు దృష్టిలో వుంచుకుని—సేద్యపు నీటి రంగానికి కేటాయింపు వోట్ ఆన్ ఎకౌంట్ బడ్జెట్‌లో వున్న 130 కోట్ల రూపాయలనుంచి, ఈ తుది బడ్జెట్‌లో 210 కోట్ల రూపాయలకు పెంచామని తెలియజెయ్యడానికి సంతసిస్తున్నాను. అందులో 5¼ కోట్ల రూపాయలు 'తెలుగు గంగ' పథకానికి సంబంధించినది.

మద్రాసు నగరానికి మంచినీరు సరఫరా చెయ్యడానికి సంబంధించి ఇటీవల తమిళనాడు ప్రభుత్వంతో ఒక ఒప్పందం కుదుర్చుకోవడం జరిగి ది. ఇందుకు సంబంధించిన పథకం పేరే "తెలుగుగంగ". పథకం ఈ పథకానికి అయ్యే ఖర్చు సుమారు 825 కోట్ల 58 లక్షలు రూపాయలుకాగా, ఇందులో తమిళనాడు ప్రాంతంలో పనులకయ్యే ఖర్చు 209 కోట్ల 8 లక్షల రూపాయలు. ఈ పథకంవల్ల ఎక్కువగా అనావృష్టికి గురవుతుండే కర్నూలు; కడప; చిత్తూరు; నెల్లూరు జిల్లాల్లో 5 లక్షల 68 వేల ఎకరాలకు సేద్యపు నీరు లభిస్తుంది. తెలుగుగంగ కాలువ-సోమశిల, కళలేరు రిజర్వాయర్లతోపాటు నెల్లూరు జిల్లాలోని నీటి పంపిణీ విధానంలో భాగంగా వున్నప్పటికీ—ఆ జిల్లాలో ఆయకట్టు అవసరాలకు మాత్రం ప్రత్యేకంగా పెన్నా నదినీరు, మరికొన్ని స్థానిక వనర్లనుంచి లభించే నీరు వినియోగించడం జరుగుతుంది. బృహత్తరమైన ఈ తెలుగు గంగ పథకం వల్ల స్థానిక కార్మికులెందరో మందికి ఉపాధి లభిస్తుంది. జాతీయ సేవా పథకం మొదలయిన వాటి ద్వారా విద్యార్థులు, యువజనుల సేవలను వినియోగించుకోవాలని ప్రభుత్వం సంకల్పించడం ఈ పథకంలోని మరో గణనీయమైన విషయం.

ఈ పథకానికయ్యే ఖర్చులో, తమిళనాడు వాటాలోని భాగంగా-ఈ సంవత్సరం మే 25వ తేదీన తమిళనాడు ముఖ్యమంత్రి ప్రధానమంత్రి ద్వారా మన ముఖ్యమంత్రికి 30 కోట్ల రూపాయల చెక్కు అందజేశారు. ఈ ఆర్థిక సంవత్సరంలో తమిళనాడు ప్రభుత్వం నుండి మరో 30 కోట్ల రూపాయలు రావలసి వుంది. మన ముఖ్యమంత్రిగారు మన రాష్ట్రంలోనూ తమిళనాడు ముఖ్యమంత్రిగారు తమిళనాడు ప్రాంతంలోనూ ఈ ప్రాజెక్టుకు శంకుస్థాపనలు జరిపారు. 1983-84 సంవత్సరంలో ప్రారంభమయ్యే తెలుగు గంగ ప్రాజెక్టు ఆరేళ్ళ కాలంలో పూర్తి కాగలదని భావిస్తున్నాం. దక్షిణాది రాష్ట్రాల మధ్య పరస్పర సహకారం మరింత పటుతరం కాగల నవశకానికి ఈ పథకమొకవిధంగా నాందిపలికింది.

అందుబాటులో వున్న మిగతా నీటిని వినియోగంలోకి తెచ్చి - తెలంగాణ ప్రాంతంలోని – ఆదిలాబాద్; కరీంనగర్; వరంగల్లు; ఖమ్మం; నల్గొండ జిల్లాలకు కాకతీయ కాలువ; లక్ష్మి కాలువ ; సరస్వతీ కాలువల ద్వారా నీరు సరఫరా చేసి, ఆయాజిల్లాలలోని 9 లక్షల 51 వేల ఎకరాల భూమిని సస్యశ్యామలం

చెయ్యగల విధంగా—శ్రీరామ్ సాగర్ ప్రాజెక్టు రెండవ దశ ఇప్పుడు రూపొందించడం జరిగింది. ఈ ఏడాది మే నాల్గో తేదీన మన ముఖ్యమంత్రి ఈ ప్రాజెక్టుకు శంకుస్థాపన చేశారు. మొదటి దశ కోసం కేటాయించిన 36 కోట్ల రూపాయలూ కాక, 1983–84 సంవత్సరంలో ఈ ప్రాజెక్టుకి 5 కోట్ల రూపాయలు కేటాయించడం జరిగింది.

శ్రీశైలం ఎడమ గట్టు కాలువ ప్రాజెక్టు వల్ల తీవ్రమైన అనావృష్టికి గురవుతూ వుండే నల్గొండ జిల్లాలోని భూములకు సేద్యపు నీరు లభిస్తుంది. ఈ ప్రాజెక్టు క్రింద సుమారు 3 లక్షల ఎకరాలకు నీరు లభించడానికి అవకాశముంది. ప్రస్తుత సంవత్సరంలో ఈ ప్రాజెక్టుకయ్యే ఖర్చుకుగాను—మూడున్నర కోట్ల రూపాయలు కేటాయించడం జరిగింది.

జూరాల ప్రాజెక్టు కేటాయింపు 1983–84లో అయిదున్నర కోట్ల రూపాయలకు పెంచడం జరిగింది. జంటనగరాలకు మరింత బాగా నీరు సరఫరా చెయ్యడానిగ్గాను—సింగూరు ప్రాజెక్టు కేటాయింపు 1982–83లోని అయిదు కోట్ల రూపాయల నుంచి, ఇప్పుడు ఏడున్నర కోట్ల రూపాయలకు పెంచడం జరిగింది.

నాగార్జున సాగర్ ప్రాజెక్టు; శ్రీరామసాగర్ ప్రాజెక్టు మొదటిదశ; ఇతర ప్రధాన ప్రాజెక్టులకు సంబంధించిన పనులు సత్వరంగా జరిపే కార్యక్రమం అమల్లో వుంది. అనుకున్న ప్రకారం 1985 అక్టోబరు నాటికల్లా ఉక్కు కర్మాగారానికి నీరు సరఫరా చెయ్యగల విధంగా—ఏలేరు ప్రాజెక్టు పనులనుకూడా శీఘ్రతరం చెయ్యడం జరుగుతోంది.

భారీ, మధ్యతరహాలకు చెందిన ఈ సేద్యపునీటి ప్రాజెక్టులను చేపట్టడమే కాకుండా, ఇంచంపల్లి; పోలవరం ప్రాజెక్టులుకూడా సాధ్యమైనంత త్వరగా చేపట్టి గోదావరి నదీ జలాలను మరింతగా వినియోగంలోకి తీసుకురావాలని ప్రభుత్వం ప్రగాఢంగా వాంఛిస్తుంది.

రాష్ట్రంలో తరచుగా అనావృష్టికి గురయ్యే మరికొన్ని ప్రాంతాలను కూడా సేద్యయోగ్యం చెయ్యడానికిగాను—కృష్ణా, గోదావరి జలాలను విలీన పద్ధతిలో వినియోగించుకోడానికి పోలవరం ప్రాజెక్టు వీలు కలిగిస్తుంది. చిన్నతరహా సేద్యపు నీటి పథకాలకు 1982–83 లో 10 కోట్ల రూపాయిలు కేటాయించగా, ఇప్పుడా మొత్తాన్ని 15 కోట్ల రూపాయలకు పెంచడం జరిగింది. దీనివల్ల ఇదివరకు చేపట్టిన అనేక పథకాలను పూర్తి చెయ్యడానికీ, తద్వారా మరెంతో భూమిని సాగులోకి తీసుకు రావడానికీ వీలు కలుగుతుంది.

ప్రపంచ బ్యాంకు సహాయం లభించవలసివున్న పథకాల జాబితాలో చేర్చేందుగ్గాను—శ్రీరామసాగర్ ప్రాజెక్టు—రెండవ దశ; శ్రీశైలం కుడిగట్టు కాలువలకి సంబంధించిన నివేదికలు కేంద్ర ప్రభుత్వానికి పంపడం జరిగింది, అలాగే "యూరోపియన్ ఎకనమిక్ కమ్యూనిటీ" (E.E.C.) సహాయాన్ని ఆశిస్తూ, చిన్నతరహా సేద్యపునీటి పథకాలకు సంబంధించి కూడా మరో నివేదికను

కేంద్ర ప్రభుత్వానికి పంపడం జరిగింది. రాష్ట్రంలోని 22 జిల్లాల్లో–205 చిన్న తరహా సేద్యపు నీటి పథకాలకు 82 కోట్ల 21 లక్షల రూపాయల మేరకు ఈ సహాయం లభించవలసివుంది.

విద్యుచ్ఛక్తి

విద్యుత్తు విషయంలో మన రాష్ట్రం సాటిలేని రీతిలో స్వయం సమృద్ధిని సాధించింది. ప్రస్తుత ఉత్పాదక శక్తి 2,736 మెగావాట్లు. 1982–83లో 19 శాతం ఉత్పాదక శక్తి పెరిగింది. అంతకుముందటి సంవత్సరాంతానికి 2,298 మెగావాట్ల ఉత్పాదక శక్తి వుండేది. ఈ సంవత్సరం మార్చి 30 తేదిన–వంద మెగావాట్ల శక్తిగల నాలుగో విభాగాన్ని ప్రారంభించటంతో–నాగార్జునసాగర్ పంప్డ్ స్టోరేజి పథకంలోని ప్రథమ దశ పూర్తి అయిందని తెలియజెయ్యడానికి సంతోషిస్తున్నాను.

సరియైన జాతీయ సమైక్యతకు–ప్రాంతీయ అసమానతలు తగ్గాలి. లేదా అసలు అసమానత అన్నదే లేకుండా పోవాలి. అందువల్ల కేంద్రం నెలకొల్పే (థర్మల్, అణు, జల) విద్యుత్కేంద్రాలన్నిటికీ ఒకే విధమైన సుంకాల విధానాలు వుండాలని మేము కోరుతున్నాం.

1983-84లో కార్యక్రమాలు :

1983–84 సంవత్సరంలో దిగువ పేర్కొన్న విభాగాలను చేర్చడంద్వారా విద్యుదుత్పాదకశక్తి మరో 375 మెగావాట్లు అధికం చెయ్యాలని సంకల్పించాం.

1.	శ్రీశైలం మొదటి దశలో మూడవ, నాల్గవ విభాగాలు	220 మె.వా.
2.	నాగార్జునసాగర్ కుడికాలవ పథకంలో రెండో విభాగం	30 మె.వా.
3.	డొంకరాయి కాలవ పవర్ హౌస్	25 మె.వా.
4.	నాగార్జునసాగర పంప్డ్ స్టోరేజి పథకపు రెండవ దశలో మొదటి విభాగం	100 మె.వా.
	మొత్తము	375 మె.వా.

శ్రీశైలం ఆనకట్టపై క్రెస్ట్ గేట్లు అమర్చడంవల్ల బాగా ఎక్కువ నీరు నిలవజెయ్యడానికి వీలు కలుగుతుంది. తత్ఫలితంగా శ్రీశైలం, నాగార్జున సాగర్ విద్యుత్ కేంద్రాల వద్ద ఉత్పాదక శక్తి పెరుగుతుంది. ఇంతేకాకుండా, రామగుండంలో కేంద్ర రంగంలో నెలకొంటున్న సూపర్ థర్మల్ విద్యుత్ కేంద్రం నుంచి – మన రాష్ట్రపు వాటాగా మరో 54 మెగావాట్ల విద్యుత్తు

లభిస్తుంది. ఈ కేంద్రంలోని 210 మెగావాట్ల మొదటి విభాగం 1983-84 సంవత్సరపు చివరి మాసాల్లో పని ప్రారంభించవలసివుంది. 1983-84 లో రాష్ట్రంలో విద్యుత్పాదక శక్తి 3,165 మెగావాట్లకు అంటే 15.7 శాతం పెరుగుతుంది. విజయవాడ థర్మల్ విద్యుత్కేంద్రపు రెండవదశ పని ప్రారంభించాలని కూడా సంకల్పించాం. ఇందుకోసం ప్రత్యేకంగా ఈ బడ్జెట్‌లో 15 కోట్ల రూపాయలు కేటాయిస్తున్నాం.

గ్రామీణ విద్యుదీకరణ :

1983-84 సంవత్సరంలో వెయ్యి గ్రామాలకూ 45 వేల వ్యవసాయ పంపు సెట్లకూ విద్యుచ్ఛక్తి సరఫరా చెయ్యాలని సంకల్పించాం. ఇందుకు గాను ప్రణాళికా పెట్టుబడినుంచి 1,231 లక్షల రూపాయలూ, అదనపు పెట్టుబడిగా 2,700 లక్షల రూపాయలూ కేటాయించడం జరుగుతోంది. 17 వేల 438 గ్రామాల్లో వీధి దీపాలుండగా, వీటిలో 16 వేల 348 గ్రామాల్లోని హరిజన వాడలకు కూడా విద్యుచ్ఛక్తి సరఫరాను విస్తరించడం జరిగింది. పోతే, వీధి దీపాలున్న 880 గ్రామాల్లో హరిజన వాడలు లేవు. హరిజనవాడల విద్యుదీకరణ విషయంలో ప్రత్యేక శ్రద్ధ తీసుకోవడం జరిగింది. హరిజనవాడలున్న ప్రతిచోటా, ప్రధాన గ్రామంలో వీధి దీపాలతోపాటు హరిజన వాడలకు కూడా విధిగా విద్యుత్తు సరఫరా చెయ్యటం జరిగింది. 4,833 హరిజన వాడల విద్యుదీకరణకు గాను-గ్రామీణ విద్యుదీకరణ సంస్థ 395 లక్షల రూపాయలు మంజూరు చేసింది. వీటిలో అధిక భాగం కొత్తగా నెలకొన్న హరిజన వాడలు, 4,833 హరిజన వాడల్లోనూ 2,968 వాడలకు విద్యుత్తు సరఫరా అయింది.

హరిజన వాడల్లో ఉచితంగా వీధి దీపాలు ఏర్పాటు చెయ్యాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించిందని తెలియపర్చడానికి సంతోషిస్తున్నాను.

బలహీన వర్గాల గృహనిర్మాణ కార్యక్రమం క్రింద కట్టిన ఇళ్ళన్నిటికీ ఇంటికొక బల్బు ఏర్పాటుచేసే పథకమొకటి అమల్లోవుంది. ఈ పథకం క్రింద ఇప్పటిదాకా 77,479 యిళ్ళుగల 1,391 కాలనీలను ఎంపిక చెయ్యటం జరిగింది. వీటిలో 997 కాలనీల్లో వీధి దీపాలకు 34,416 యిళ్ళలో దీపాలకు 34,416 యిళ్ళలో దీపాలకు విద్యుత్తు సరఫరా చెయ్యడం జరిగింది.

షెడ్యూల్డు కులాల వారి ప్రత్యేకాంశ ప్రణాళిక:

1983-84 సంవత్సరంలో, 1800 హరిజన వాడలకీ, 2,000 వ్యవసాయ పంపుసెట్లకీ, 150 పారిశ్రామిక సర్వీసులకీ, 4 వేల ఇతర సర్వీసులకీ విద్యుచ్ఛక్తి సరఫరా జరుగుతుంది. అలాగే - బలహీన వర్గాలకు చెందిన 240 కాలనీల్లో గల 7,500 ఇళ్ళకి - ఇంటికొక బల్బు ఏర్పాటు చెయ్యడం జరుగుతుంది. ఇందుకోసం- షెడ్యూల్డు కులాల వారి ప్రత్యేకాంశ ప్రణాళిక క్రింద 1983-84 సంవత్సరంలో 458 లక్షల 15 వేల రూపాయలు కేటాయించడం జరిగింది.

గిరిజనుల ఉప ప్రణాళిక :

1983-84 లో గిరిజన ప్రాంతాల్లోని రెండు వందల గ్రామాలకు విద్యుచ్ఛక్తి సరఫరా చెయ్యడానికి గాను - 186 లక్షల 26 వేల రూపాయలు కేటాయిస్తున్నాం. ఇదికాక - ఇతర ప్రాంతాల్లో వుండే మరో రెండు వందల గిరిజన వాడల్ని, 2 వేల వ్యవసాయ పంపు సెట్లనూ విద్యుదీకరించడానికి గాను - 180 లక్షల రూపాయలు కేటాయించడం జరిగింది.

పరిశ్రమలు

రాష్ట్రాన్ని అభివృద్ధి పర్చడంలోనూ, ప్రజలకు ఉపాధికల్పించడంలోనూ, జీవన ప్రమాణాన్ని పెంచడంలోనూ పరిశ్రమలు ప్రధాన ఉపకరణాలని మా ప్రభుత్వం విశ్వసిస్తోంది. ఈ ఉద్దేశ్యంతోనే ఆచరణాత్మకమూ అభ్యుదయకరమూ అయిన నూతన పారిశ్రామిక విధానాన్ని ప్రభుత్వం అనుసరిస్తోంది.

సహజవనర్ల సక్రమ వినియోగం; రాష్ట్రంలో పరిశ్రమల పెంపుదలకవసరమైన పునాదు లేర్పరచడం; ప్రజల్లో పారిశ్రామిక చైతన్యాన్నీ పారిశ్రామిక సంస్కృతినీ పెంపొందించడం; పారిశ్రామికంగా వెనకబడిన ప్రాంతాలకు పారిశ్రామిక వ్యాప్తిని విస్తరించడం—ఇవి, ఈ నూతన విధానంలోని ముఖ్యాంశాలు. వ్యవసాయరంగానికి కూడా తగు ప్రేరేపణ కలిగించే నిమిత్తం—వ్యవసాయాధార పరిశ్రమలను ప్రోత్సహించాలని కూడా సంకల్పించాం. పట్టణ ప్రాంతాల వారికీ గ్రామీణప్రాంతాల వారికి కూడా ఉపాధి అవకాశాలు కల్పించడమన్నది పారిశ్రామికీకరణంలో గల ప్రధాన లక్ష్యం.

రాష్ట్రంలో భారీ, మధ్యతరహా పరిశ్రమలు 388 వున్నాయి. మొత్తం 1923 కోట్ల రూపాయల పెట్టుబడిగల ఈ పరిశ్రమల్లో—సుమారు మూడున్నర లక్షల మంది పని చేస్తున్నారు. ఇవి కాక, 518 పారిశ్రామిక లైసెన్సులూ డైరెక్టర్ జనరల్, టెక్నికల్ డెవలప్‌మెంటు రిజిస్ట్రేషన్లూ సిద్ధంగా వున్నాయి. ఇవన్నీ కార్య రూపంలోకి వచ్చేసరికి—పెట్టుబడి 6,800 కోట్ల రూపాయలకు పైగా పెరుగుతుంది.

విశాఖపట్నం ఉక్కు కర్మాగారం; విశాఖ నూనెశుద్ధి కర్మాగార విస్తరణ; తిరుపతిలో రైలు పెట్టెల మరమతు కర్మాగారం మొదలయిన కేంద్ర రంగ ప్రాజెక్టుల పని జరుగుతోంది. ఇంధనమూ, విద్యుచ్ఛక్తి కావలసినంత లభ్యం కావడం; కృష్ణా—గోదావరి బేసిన్ ప్రాంతంలోనూనె, వాయువు లభ్యం కాగల అవకాశాలు—ఇవి మన రాష్ట్రంలో కొత్తగా పరిశ్రమలు నెలకొల్పబోయే వారికి మంచి ప్రోత్సాహాన్నిచ్చే అంశాలు.

ఇక రాష్ట్రరంగంలోని పరిశ్రమల విషయంలో గోదావరి రసాయనిక ఎరువులు, రసాయనాల సంస్థను త్వరగా ప్రారంభించడానికిగాను—దేశంలో

ఎరువులు తయారు చేసే ప్రధాన సంస్థల్లో ఒకటయిన 'ఇఫ్కో' (IFFCO) సంస్థతో ఇటీవలి మాసాల్లో జరిగిన ఒప్పందం చెప్పుకోదగినవిషయం. పారిశ్రామికాభివృద్ధిని ప్రోత్సహించే ఉద్దేశ్యంతో పరిశ్రమల రంగపు కేటాయింపును పెంచాలని కూడా ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. ఖాదీ పరిశ్రమల రంగానికి 1982-83 లో 15 కోట్ల 28 లక్షల రూపాయలు కేటాయించగా, 1983-84లో 29 కోట్ల రూపాయలు కేటాయించాలని సంకల్పించాం. అంటే గత సంవత్సరం కేటాయింపుకంటా ఇది దాదాపు నూటికి నూరు శాతం ఎక్కువ. చిన్న పరిశ్రమల రంగానికి 1982-83 లో 8 కోట్ల 2 లక్షల రూపాయలు కేటాయించగా, ఈ బడ్జెట్‌లో 17 కోట్ల రూపాయలు కేటాయిస్తున్నాం. గనులు లోహ రంగానికి 1982-83 లో 17 లక్షల రూపాయలు కేటాయించగా ఇప్పుడంతకు మూడు రెట్లకు పైగా—అంటే 60 లక్షల రూపాయలు కేటాయించాం.

సహకార పంచదార కర్మాగారాలకు 1982-83 లో 120 లక్షల రూపాయలు కేటాయించగా, ఈ సంవత్సరం 268 లక్షల రూపాయలు కేటాయింపు జరిగింది. చేనేత కార్మికుల స్థితిగతులు మెరుగు పర్చేందుకుగాను—చేనేత పరిశ్రమకున్న ప్రాధాన్యాన్ని దృష్టిలో వుంచుకుని, ఆ రంగానికి బడ్జెట్‌లో 8 కోట్ల రూపాయలు కేటాయిస్తున్నాం. గత బడ్జెట్‌లో ఈ కేటాయింపు 3 కోట్ల 93 లక్షలు మాత్రమే. అలాగే పట్టుపరిశ్రమ కేటాయింపుకూడా, గత సంవత్సరపు 95 లక్షల రూపాయల నుండి, ఇప్పుడు 2 కోట్ల 25 లక్షల రూపాయలకి పెంచడం జరిగింది. ఈ విధంగా మొత్తంమీద ఈ రంగంలో కేటాయింపు గత సంవత్సరం కంటే, ప్రస్తుత ఆర్థిక సంవత్సరంలో నూటికినూరు శాతం పెరిగింది.

రాష్ట్రంలోని వెనకబడిన ప్రాంతాల్లో కొత్తగా పరిశ్రమలు నెలకొల్పే వారికి—రాష్ట్రం తరఫున తగు సదుపాయాలు కల్పించడానికిగాను 2 కోట్ల రూపాయలు కేటాయించడం జరిగింది. కేంద్ర సహాయ పథకాలకింద సబ్సిడీగా ఇంతకు రెట్టింపు మొత్తం లభిస్తుంది.

పరిశ్రమలు నెలకొల్పేవారు వివిధ సంస్థలచుట్టూ తిరగాల్సిన అవసరం లేకుండా, అనుమతులూ లైసెన్సులూ సంపాదించడంలో వారికి తగు సహాయం చెయ్యాలనికూడా ప్రభుత్వం అభిలషిస్తోంది. పారిశ్రామిక వేత్తలకి విధమైన సహాయమందజేసి, వివిధ శాఖల మధ్యగల సమస్యలు పరిష్కరించే నిమిత్తం—ఆంధ్రప్రదేశ్ అసిస్టెన్స్ సెంటర్ ఫర్ ఎంటర్ ప్రెన్యూర్స్ (APACE) అన్న పేరుతో ఒక మోడల్ సంస్థనేర్పాటు చెయ్యాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది.

గ్రామీణ ప్రజల్లో నిరుద్యోగ పరిస్థితుల పట్ల ప్రభుత్వం ఆందోళన చెందుతోంది; వారికి తగు ఉపాధి అవకాశాలు కల్పించాలన్న ఉద్దేశ్యంతో వుంది. అందుకే లఘు పరిశ్రమలకూ గ్రామీణ పరిశ్రమలకూ కేటాయింపు ఎక్కువగా పెంచడం జరిగింది. ప్రతి సమితికీ ఒకటి చొప్పున గ్రామీణ వృత్తి పనివారి

సహాయ కేంద్రాలు నెలకొల్పడానికి గాను ప్రభుత్వ మొక కార్యక్రమాన్ని చేపట్టింది. ఇప్పటి వరకూ ఇలాంటివి 104 సముదాయాలు నెలకొల్పడం జరిగింది. సాంప్రదాయికమైన వృత్తి పనులు చేసే వారందరికీ ఇలాంటి సదుపాయాలు కల్పించే నిమిత్తం 1983-84 లో మరో మూడు వందల సముదాయాలు నెలకొల్పాలని సంకల్పించాం.

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ స్కూటర్స్ లిమిటెడ్ :

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ స్కూటర్స్ లిమిటెడ్ సంస్థ స్కూటర్ల తయారీకి సంబంధించి ఇటలీలోని పయాగో అండ్ కంపెనీ (వెస్పా) తో విజయవంతంగా ఒక ఒప్పందాన్ని కుదుర్చుకుంది. మొదటిదఫా స్కూటర్లు ప్రస్తుత ఆర్థిక సంవత్సరపు తుది మూడు మాసాల్లో మార్కెట్లోకి రావలసి వుంది.

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ స్కూటర్ల సంస్థకి-సాలీనా 75 వేల స్కూటర్లు ఉత్పత్తి చెయ్యగల శక్తి వుంది-ఉత్పత్తి ప్రారంభించిన నాలుగేళ్ళలో ఈ సంస్థ పూర్తి ఉత్పాదక స్థాయిని చేరుకోగలదు.

పూర్తి ఉత్పత్తి జరుగుతున్నప్పుడు ఈ సంస్థ ద్వారా అదనంగా 2,800 మందికి ఉపాధి లభించే అవకాశాలున్నాయి. వారిలో 9 వందల మందికి సూటిగానూ 19 వందల మందికి పరోక్షంగానూ ఉపాధి లభిస్తుంది. ఈ సంస్థ వల్ల హైదరాబాద్‌లోనూ, పరిసర ప్రాంతాల్లోనూ 20 అనుబంధ పరిశ్రమలు నెలకొల్పడానికి అవకాశాలున్నాయి. వీటిలో 15 వందల మందికి ఉపాధి అవకాశాలుంటాయి.

నాగార్జున రసాయనిక ఎరువులు, రసాయనాల సంస్థ :

దేశ, విదేశాల్లోని ప్రతిష్ఠా పూర్వకమైన సంస్థల నుంచి పెట్టుబడులు రాబట్టడానికి నాగార్జున రసాయనిక ఎరువులు, రసాయనాల సంస్థ గట్టిగా ప్రయత్నం చేస్తోంది. ఈ కృషి ఫలితంగా ఈ సంస్థలో వాటాలు తీసుకోడానికి అనేక దేశీయ విదేశీయ సంస్థలు ముందుకొచ్చాయి. ఈ సంస్థ ఎరువుల తయారీలో ప్రాథమిక ముడి వస్తువుగా ఇంధన తైలం బదులు 'నాఫ్తా' ఉపయోగించడానికి కేంద్ర ప్రభుత్వ మిప్పుడు అంగీకరించింది. ఇందువల్ల ఈ సంస్థ ఆర్థిక విజయాని కెక్కువ అవకాశాలేర్పడ్డాయి.

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ టైర్లు, ట్యూబుల సంస్థ :

(మంగళగిరి టైర్ల ప్రాజక్టు)

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ టైర్లు, ట్యూబుల సంస్థ తరపున రాష్ట్ర పారిశ్రామికాభివృద్ధి సంస్థ-పెట్టుబడికి సంబంధించిన ఒక ఒప్పందాన్ని విజయవంతంగా కుదుర్చగలిగింది. ఈ కర్మాగారానికి మొత్తం 18 కోట్ల రూపాయలు ఖర్చు కాగలదని అంచనా, 1985 మధ్యలో పని ప్రారంభించడానికి అవకాశం గల ఈ సంస్థ

మొదటి దశలో రెండున్నర లక్షలూ, రెండో దశలో నాలుగు లక్షల టైర్లు ఉత్పత్తి చెయ్యగలుగుతుంది. ప్రారంభమైన రెండు సంవత్సరాల్లో మొదటి దశ ఉత్పాదక స్థాయికీ, నాలుగేళ్ళలో రెండో దశకీ ఈ సంస్థ చేరుకోగలదు, ఈ సంస్థలో మొదటి దశలో-250 మందికీ రెండో దశలో 450 మందికీ ఉపాధి లభించడానికి అవకాశముంది.

సహకార నూలు మిల్లులు :

దేశంలో అత్యధికంగా చేనేత వస్త్రం ఉత్పత్తి చేసే రాష్ట్రాల్లో ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ఒకటి. రాష్ట్రంలోని ప్రాథమిక సహకార సంఘాల్లో సభ్యులుగా పని చేసే అనేకమంది చేనేత కారుల ప్రయోజనాల దృష్ట్యా–సకాలంలోనూ, సరస మైన ధరలకూ వారికి మేలిరకం నూలు లభ్యమయ్యేట్టు చూడవలసిన అవసర ముంది. అలాగే ప్రత్తి రైతులకు కూడా గిట్టుబాటు ధరలు లభించేట్టు చూడాలి. రాష్ట్రంలో సహకార రంగంలో 7 నూలు మిల్లులున్నప్పటికీ, వాటికీ–రాష్ట్ర సహకార నూలు మిల్లుల సమాఖ్య వారికీ మధ్య సరైన సహకార సమన్వయాలు లేకపోవడంతో ఈ ఆశయాలు సాధ్యం కాలేదు, ఈ విధానమంతటినీ పటిష్టం చెయ్యడానిగ్గాను–ఈ సంస్థలకి చెందిన నిర్వహణ నిబంధనలను సవరించాల్సిన అవసర ముందని భావించడం జరిగింది. ఈ విధంగా చేస్తే–ప్రత్తి; ముడిసరుకుల కొనుగోలు; నూలు అమ్మకం; వివిధ రకాల నూలుకున్న గిరాకీకి అనుగుణంగా ఉత్పత్తి; డిజైన్ల తయారీ; నిధులను సక్రమంగా వినియోగించి-ప్రస్తుతమున్న నూలు మిల్లుల విస్తరణ ఆధునికీకరణ మొదలయిన వాటికి సంబంధించిన అన్ని సంస్థలూ ఒకే రకమైన విధానాలు అనుసరించడానికి వీలు కలుగుతుంది. ఈ విషయాలన్నీ దృష్టిలో వుంచుకుని–1983, జూలై 25వ తేదిన–'ఆంధ్ర ప్రదేశ్ రాష్ట్ర సహకార నూలు మిల్లుల (రెగ్యులేషన్) ఆర్డినెన్స్ 1983' అన్న పేరుతో గవర్నర్ ఒక ఆర్డినెన్స్ జారీచేశారు.

ఇదే విధంగా చేనేత రంగంలో ఉత్పాదక శక్తిని పెంచేందుకూ ఉత్పత్తుల్లో వైవిధ్యాన్ని తీసుకొచ్చేందుకుగాను-ఆంధ్రప్రదేశ్ ఉన్ని పరిశ్రమల సహకార సంఘం; ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర జౌళి ప్రోసెసింగ్ సహకార సంఘం; నెల్లూరు జిల్లా నేతకారుల సేవా సహకార సంఘాలను 'ఆప్కో' (APCO) సంస్థతో విలీనం చెయ్యటం అవసరమని భావించటం జరిగింది. ఇలా చెయ్యటంవల్ల—నేతకారుల ప్రాథమిక సహకార సంఘాలపట్ల మరింత శ్రద్ధ వహించటమే కాకుండా, కొన్ని అదనపు ఖర్చులు తగ్గించటానికి కూడా వీలవుతుంది. అందువల్ల-1983 జూలై 21వ తేదీన 'ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర చేనేతకారుల సహకార సంఘం లిమిటెడ్ (కొన్ని సహకార సంఘాల విలీనం) ఆర్డినెన్స్ 1983' అన్న పేరుతో గవర్నర్ మరో ఆర్డినెన్స్ జారీచేశారు.

పంచదార కర్మాగారాలు :

1983 లో హనుమాన్ జంక్షన్‌లో 1250 TCD శక్తిగల ఒక సహకార పంచదార కర్మాగారం ప్రారంభమైంది. పాలేరు; గురజాల; తెనాలి పట్టణాల్లో మరో మూడు సహకార పంచదార కర్మాగారాలు ప్రారంభం కావలసివున్నాయి. తాండవ సహకార పంచదార కర్మాగారపు శక్తిని 850 TCD నుంచి 1250CDకి విస్తరించడం కూడా ప్రస్తుత సంవత్సరంలో ప్రారంభం కావలసివుంది.

పారిశ్రామికీకరణం పెద్ద ఎత్తున జరపాలన్న సంకల్పబలం; సానుకూలమైన పారిశ్రామిక వాతావరణం; విద్యుచ్ఛక్తివంటి ప్రాథమిక సదుపాయాల అందుబాటు–వీటన్నిటితో పారిశ్రామికాభివృద్ధిలో మన రాష్ట్రం మరింత వేగంగా ముందడుగు వెయ్యగలదని ఆశిస్తున్నాం.

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ రాష్ట్ర రోడ్డు రవాణా సంస్థ :

రాష్ట్రమంతటాకూడా ప్రయాణీకుల బస్సులూ, రవాణా వాహనాలూ జాతీయం చెయ్యాలని ప్రభుత్వం అభిలషిస్తోంది. ఈ ఆశయాని కనుగుణంగా–రాష్ట్ర రోడ్డు రవాణా సంస్థ ప్రచురించిన ముసాయిదా పథకాలను ప్రభుత్వం పరిశీలిస్తోంది. కడపజిల్లాలోను, విజయవాడ పట్టణంల్లోనూ బస్సు సర్వీసులు జాతీయం చెయ్యడానికి సంబంధించిన ప్రతిపాదనలను ప్రభుత్వం ఆమోదించింది. ప్రయాణీకులకు మరింత సౌకర్యంగా వుండేందుగ్గాను–రాష్ట్ర రోడ్డు రవాణా సంస్థ ప్రస్తుత సంవత్సరంలో కొత్తగా 12 వందల బస్సులు ప్రవేశ పెట్టాలని సంకల్పించింది.

అనావృష్టి:

1982-83 సంవత్సరంలో వర్షాలు సరిగా పడకపోవడంవల్ల రాష్ట్రం తీవ్రమయిన అనావృష్టి పరిస్థితుల్ని ఎదుర్కోవలసి వచ్చింది. అనావృష్టి పీడిత ప్రాంతాలుగా ప్రకటించిన తాలూకాలన్నిటిలోనూ–మళ్ళీ ఆదేశాలిచ్చే వరకూ భూమి శిస్తు వసూలు, డ్రయినేజి సుంకముతోసహా అన్నిరకాల రుణాలూ, సుంకాల వసూళ్ళూ నిలిపివెయ్యవలసిందిగా ప్రభుత్వం ఆదేశాలు జారీ చేసింది. భూమి శిస్తు రెమిషన్లు ఉదారంగా మంజూరు చెయ్యడానికి అనావృష్టి పీడిత ప్రాంతాల్లో ఉన్న జిల్లా కలెక్టర్లందరికీ అధికారాలిస్తూ ప్రభుత్వం 1983, మార్చిలోనే ఉత్తర్వులిచ్చింది. అనావృష్టి బాధితులకు సహాయంగా బృహత్తరమైన కార్యక్రమాన్ని చేపట్టడం జరిగింది. ఈ కార్యక్రమంలో భాగంగా–సహాయక చర్యలూ, మంచినీటి వనర్ల ఏర్పాటు; గిరిజన ప్రాంతాల్లో ఉపాధి కార్యక్రమాలు వ్యవసాయోత్పత్తి లోటును భర్తీ చెయ్యడానికుద్దేశించిన ప్రత్యేక కార్యక్రమం; ప్రజా పారిశుధ్య కార్యక్రమాలూ; పోషకాహార కార్యక్రమాలూ చేపట్టడం జరిగింది. 1982–83లో వివిధ రకాల సహాయ పథకాల కోసమూ, ఉపాధి కల్పనా కార్యక్రమాల కోసమూ 68 కోట్ల 77 లక్షల రూపాయలు కేటాయించడం జరిగింది. ఈ డబ్బును వినియోగించిన దరిమిలా–1983–84

సంవత్సరంలో 165 కోట్ల రూపాయల మేరకు సహాయమందించ వలసిందిగా కోరుతూ—కేంద్రప్రభుత్వానికి రెండవ విజ్ఞప్తి పత్రాన్ని సమర్పించడం జరిగింది. అయితే 1983 జూన్ నెలాఖరువరకు సుమారు 23 కోట్ల 26 లక్షల రూపాయలకు మించి వెచ్చించకూడదన్న ఆంక్ష విధిస్తూ కేంద్ర ప్రభుత్వం సహాయాన్ని మంజూరు చేసింది. కేంద్ర ప్రభుత్వంనుంచి సహాయం అందుతుందన్న ఆశతో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం సహాయ కార్యక్రమాలను నిరంతరాయంగా కొనసాగించింది. వర్షాలు ప్రారంభం కావడం ఆలస్యమైన కారణంగా—1983 జూన్ తర్వాత సహాయ కార్యక్రమాలు కొనసాగించ వలసిందని కూడా కేంద్ర ప్రభుత్వాన్ని కోరడం జరిగింది.

ఎనిమిదవ ఆర్థిక విచారణా సంఘం

'వోట్ ఆన్ ఎకౌంట్' బడ్జెట్ సమర్పించే సందర్భంలో ఎనిమిదవ ఆర్థిక విచారణా సంఘం గురించి నేను ప్రస్తావించిన సంగతి గౌరవ సభ్యులకు గుర్తుండే వుంటుంది. ఎనిమిదవ ఆర్థిక విచారణా సంఘం వారు 1983 మే లో మన రాష్ట్రానికి వచ్చిన సంగతి, మన అవసరాల గురించి వారికి గట్టిగా చెప్పిన సంగతి సభ్యులకు తెలియచెయ్యడానికి సంతోషిస్తున్నాను. ప్రజా సంక్షేమంకోసం అమలువర్చే వివిధ కార్యక్రమాల విషయంలో రాష్ట్రాలపై నానాటికీ పెరుగుతున్న భారం గురించీ, ప్రణాళికల ద్వారానూ ప్రణాళికేతరంగానూ కూడా తప్పక చేపట్టవలసిన కార్యక్రమాల గురించీ, గౌరవనీయులైన మన ముఖ్యమంత్రి ఆ సంఘం వారికి గట్టిగా వివరించారు. కేంద్ర ప్రభుత్వపు మొత్తం ఆదాయంలో కనీసం 60 శాతమయినా రాష్ట్రాలకు తరలించవలసిన అవసరముందని కూడా ముఖ్యమంత్రి ఆ సంఘంవారికి విజ్ఞప్తి చేశారు. ప్రస్తుతం 47 శాతం మాత్రం రాష్ట్రాలకిస్తున్నారు.

కేంద్ర ప్రభుత్వపు ఆదాయంలో రాష్ట్రాలకు మరింత వాటా లభించే విధంగా కార్పొరేషన్ పన్ను, ఇన్‌కమ్‌టాక్స్ సర్ ఛార్జిలను 'డివిజిబుల్ పూల్' లో చేర్చవలసిన అవసరం గురించి కూడా ఆ సంఘం వారికి విజ్ఞప్తి చెయ్యడం జరిగింది.

వనర్ల విషయంలో—రాష్ట్రాలకు మరిన్ని అవకాశాలు లభించడానికి వీలుగా—ప్రత్యేకంగా ఒక ఆర్థిక సంఘాన్ని ఏర్పాటు చెయ్యవలసినదని కూడా మన రాష్ట్రం గట్టిగా కోరిన సంగతి ఇక్కడ ప్రస్తావించడం సందర్భోచితంగా వుంటుందనుకుంటాను.

ప్రజా సంక్షేమాన్ని పెంపొందించడంలో రాష్ట్రాలకు పెరిగిన బాధ్యతను గుర్తించి, సముంజసమైనరీతిలో ఎనిమిదవ ఆర్థిక విచారణా సంఘం తన నిర్ణయాలు ప్రకటించగలదన్న విశ్వాసం మాకుంది.

త్రిపాఠిసంఘపు సిఫార్సులపై మా ప్రభుత్వ దృక్పథాన్ని మేమిప్పటికే స్పష్టం చేసివున్న సంగతి కూడా ఈ సందర్భంలో సభ్యులకు తెలియచేస్తున్నాను. ఈ సిఫార్సులు గనక ఆమోదించినట్లయితే కొన్ని రంగాల్లో రాష్ట్రాల వనర్లకు భంగం వాటిల్లే అవకాశముందని మేము భావిస్తున్నాం. కేంద్ర ప్రభుత్వం ఈ విషయంలో తుది నిర్ణయం తీసుకునేలోగా—మా అభిప్రాయాలను పునరుద్ఘాటించాలనుకుంటున్నాం.

1982-83 సంవత్సరపు ఎకౌంట్లు

1982–83 సంవత్సరంలో 42 కోట్ల 92 లక్షల రూపాయల రెవిన్యూ మిగులు వుంటుందని అంచనా వెయ్యగా, 55 కోట్ల 71 లక్షల రూపాయల మిగులు వున్నట్టు లెక్కల వల్ల తేలింది. ఈ సంవత్సరాంతానికి 37 కోట్ల 26 లక్షల రూపాయల నగదు మిగిలింది. అయితే ఇందులో–రిజర్వ్ బ్యాంక్ నుంచి ఎడ్వాన్స్‌గా తీసుకున్న 26 కోట్ల 71 లక్షల రూపాయల మొత్తం కూడా వుంది. అందువల్ల–1982–83 సంవత్సరపు సవరించిన అంచనాల ప్రకారం–సంవత్సరాంతానికి 20 కోట్ల రూపాయల తరుగు నిల్వ వుంటుందని అనుకోగా–ఈ ఏడాది 10 కోట్ల 55 లక్షల రూపాయల నగదు మిగులుతో ముగిసింది.

1983-84 సంవత్సరపు బడ్జెట్

వోట్–ఆన్–ఎకౌంట్ బడ్జెట్ ప్రకారం రెవిన్యూ ఖాతాలో 52 కోట్ల 99 లక్షల రూపాయల లోటును అంచనా వెయ్యగా–ఈ తుది బడ్జెట్ రెవిన్యూ ఖాతాలో 39 కోట్ల 74 లక్షల రూపాయల మిగులు చూపుతోంది. అదనపు వనర్ల సమీకరణ ద్వారా లభించగల రాబడి ఈ పెరుగుదలకు ప్రధాన కారణం. చేపట్టదలచిన కార్యక్రమాలూ, అందుకయ్యే ఖర్చూ మొత్తంమీద చూసినట్టయితే 1983–84 సంవత్సరంలో 113 కోట్ల 6 లక్షల రూపాయలలోటు ఏర్పడగలదని అంచనా. వోట్–ఆన్–ఎకౌంట్ బడ్జెట్ ప్రకారం అంచనావేసిన లోటు–95 కోట్ల 40 లక్షల రూపాయల అయితే ఈ సంవత్సరం 37 కోట్ల 26 లక్షల రూపాయలు మిగులు నిల్వతో ప్రారంభమయింది గనక–సంవత్సరాంతానికి 75 కోట్ల 80 లక్షల రూపాయల తరుగు నిల్వ వుంటుందని అంచనా. ఖర్చు తగ్గించడం ద్వారా ఈ లోటు భర్తీ చెయ్యాలని సంకల్పించాం.

ముగింపు

అభివృద్ధి అన్నది అంతటా సమంగా సక్రమంగా జరగాలంటే–ప్రణాళికా ప్రాధాన్యతల్లో తగు మార్పులు చేర్పులు చెయ్యవలసిన అవసరముందని మా దృఢ విశ్వాసం. సాంఘిక సంక్షేమ రంగాలకు అధిక ప్రాధాన్యం ఇవ్వడం ద్వారానే–సమాజంలోని బలహీన వర్గాల వారికి–అభివృద్ధి ఫలితాల్లో న్యాయమైన వాటా లభించగలదని మా నమ్మకం. పేదసాదల్ని, అట్టడుగునవున్న వారిని పైకి తీసుకువచ్చి–చైతన్యవంతమైన, ఆరోగ్యకరమైన సమాజంలో వారికి భాగం కల్పిస్తే తప్ప సక్రమ అభ్యుదయమన్నది సాధ్యంకాదు. ప్రజల్లో కొంతమంది ధనికులుగానూ మరికొంతమంది పేదలుగానూవుంటే ఏ దేశమూ కూడా అభివృద్ధిచెందలేదు. ప్రణాళికా

ప్రాధాన్యతల్లో జరగవలసిన మార్పులకు మేమీ బడ్జెట్‌లో నాంది పలుకుతున్నాం. సాంఘిక, సామాజిక సేవా కార్యక్రమాలకు 1982–83లో 165 కోట్ల 57 లక్షల రూపాయలు కేటాయించగా–1983–84 లో 388 కోట్ల 98 లక్షల రూపాయలు వెచ్చించ బోతున్నాం. అంటే ఈ కేటాయింపు నాటికి నూరు శాతంకంటే పెరిగిందన్న మాట. ఇదికాక, పేదవారికి బియ్యం కిలో రెండు రూపాయలకు అమ్మే పథకానికిగాను మరో 80 కోట్ల రూపాయలు కేటాయించాం.

మన రాష్ట్ర ప్రగతికి ఒక నూతన రూపాన్నిచ్చి ఆ ప్రగతి సాధనకై ఒక నూతన మార్గాన్ని అనుసరించడానికి మా ప్రభుత్వం చేస్తున్న కృషిలో– ఈ సభలోని గౌరవనీయులైన సభ్యులూ, ప్రజలూ కూడా పాలుపంచుకోగలరని, హృదయ పూర్వకంగా మాతో సహకరించగలరనీ నేను విశ్వసిస్తున్నాను.

అధ్యక్షమహాశయా! ఇంతటితో నా ప్రసంగాన్ని ముగించి సభవారి ఆమోదం కోసం ఈ బడ్జెట్ సమర్పిస్తున్నాను.

జై హింద్

మిస్టర్ స్పీకర్ :— ఈ సభను 16-8-83 మంగళవారం ఉదయం గం. 8.30 ల వరకు వాయిదా వేస్తున్నాను. The House Then Adjourned. 12-00 noon

APPENDIX

Report of the Decisions of the Business Advisory Committee taken at its meeting held on 10th August, 1983.

The following decisions were taken by the Business Advisory Committee at its meeting held on 10th August, 1983 in regard to the Business to be transacted in the Assembly.

13–8–1983 (Saturday). 14–8–1983 (Sunday)	Holidays
15–8–1983 (Monday)	Holiday (Independence Day)
16–8–1983 (Tuesday)	First day of General Discussion on Budget for 1983–84.
17–8–1983 (Wednesday)	Second day of General Discussion on Budget for 1983–84.

18-8-1983 (Thursday)		Third day of General Discussion on Budget for 1983-84.
19-8-1983 (Friday)	1.	Fourth day of General Discussion on Budget for 1983-84.
	2.	Private Members Business
20-8-1983 (Saturday)		Fifth day of General Discussion on Budget for 1983-84.
21-8-1983 (Sunday)		Holiday
22-8-1983 (Monday)	1.	Sixth and Last day of General Discussion on Budget for 1983-84.
	2.	Reply by the Minister for Finance.
23-8-1983 (Tuesday 24-8-1983 (Wednesday)		Demands for Grants-Education.